

KONKURRENSVERKET

Årsredovisning 2020

KONKURRENSVERKET
Swedish Competition Authority

Konkurrensverket
Stockholm, februari 2021

Generaldirektören har ordet

Ny kunskap och utvecklade verksamheter genom samverkan

Konkurrensverket har ett omvälvande år bakom sig. Vi har, precis som samhället i övrigt, tvingats anpassa vår verksamhet till de nya förutsättningar som coronapandemin har fört med sig. Jag är stolt över hur snabbt vi lyckades ställa om verksamheten för att kunna hantera konsekvenserna av pandemin och jag är imponerad över den uthållighet och flexibilitet som Konkurrensverkets medarbetare har uppvisat. Trots den pågående krisen har vi lyckats upprätthålla vår verksamhet och på ett effektivt sätt bedriva tillsyn.

Vid sidan av pandemin sker just nu fler förändringar i vår omvärld som direkt påverkar Konkurrensverkets verksamhet och som understryker hur viktigt det är att vi på ett effektivt sätt samverkar med andra myndigheter och samhällsaktörer.

Den snabba och omvälvande utveckling som digitaliseringen för med sig innebär fortlöpande nya utmaningar som vi gemensamt måste ta oss an i samarbete med andra. Ett exempel på hur vi tillsammans bidrar till ökad kunskapsuppbyggnad är det seminarium om integritet, konsumentskydd och konkurrens i det data-drivna samhället som Integritetsskyddsmyndigheten, Konsumentverket och Konkurrensverket arrangerade i november. Vårt samarbete är uppskattat, angeläget och kommer att fortsätta att utvecklas.

Även i det större, internationella perspektivet ställer digitaliseringen krav på samverkan. Ett resultat av detta är det gemensamma memorandum som de nordiska konkurrensmyndigheterna utarbetat med titeln *Digital platforms and the potential changes to competition law at the European level* och som vi publicerade i september. Syftet är att bidra till den pågående diskussionen om digitala plattformars fördelar och problem, och särskilt tillämpningen av EU:s konkurrensregler. Även på EU-nivå sker samverkan kring digitaliseringsfrågor och flera omfattande arbeten pågår som rör regelutveckling, branschstudier och forskning. Utöver att aktivt delta i det arbetet har Konkurrensverket strävat efter att tillföra ett kompletterande, nationellt perspektiv. Ett exempel på det är vår sektorsstudie av digitala plattformar.

Vi samverkar också med andra myndigheter och branschorgan för att följa den nationella utvecklingen i frågor som rör upphandling. Ett exempel på en viktig upphandlingsrelaterad fråga där samverkan är en förutsättning för framgång är kampen mot osund konkurrens, däribland korruption. Som tillsynsmyndighet behöver Konkurrensverket också samverka på ett bra sätt med upphandlingsstödet. Tillsammans med Upphandlingsmyndigheten har vi kontinuerlig dialog om den rättsliga utvecklingen på upphandlingsområdet.

2020 har för Konkurrensverkets del även inneburit ett intensivt utvecklingsarbete för att förbereda verksamheten för det EU-direktiv som kommer att genomföras den 1 mars 2021. Konkurrensverket kommer då att få mer kraftfulla verktyg till sitt förfogande, till exempel utökade befogenheter vid platsundersökningar och rätt att besluta om utredningsskadeavgift. Samtidigt får Konkurrensverket befogenhet att fatta beslut i första instans i ärenden om konkurrensskadeavgift. Vi bedömer att det nya regelverket kommer att skapa bättre förutsättningar för en effektiv, tydlig och rättssäker tillsynsverksamhet och även underlätta det internationella samarbetet med andra konkurrensmyndigheter inom EU.

För att kunna bedriva tillsyn under de speciella förutsättningar som pandemin fört med sig har vi skapat metoder som gör det möjligt att även fortsättningsvis använda samtliga våra utredningsverktyg, inbegripet platsundersökningar och förhör. Det gör att vi kan upprätthålla en effektiv tillsyn, samtidigt som vi tar hänsyn till risken för smittspridning.

Precis som det gångna året innebar ett intensivt utvecklingsarbete kommer det nya året att präglas av förändringar. Många nya rutiner är redan på plats och andra kommer successivt att införas för att vi på bästa sätt ska kunna utveckla genomförandet av våra befintliga uppdrag och fullgöra våra nya. Ny verksamhet gäller dels uppdraget att utöva tillsyn över och vara registermyndighet för anonsdatabaser vad gäller upphandling, dels det kommande ansvaret som tillsynsmyndighet enligt en ny reglering om förbud mot otillbörliga handelsmetoder vid köp av jordbruks- och livsmedelsprodukter. Det är angelägna uppdrag som jag ser fram mot att införliva i verksamheten.

Vi har även utvecklat verksamheten på andra sätt, och bland annat infört interna tidsfrister för tillsynsutredningar samt en ny funktion som ansvarar för frågor relaterade till enskildas processuella rättigheter under utredningarna. Vår organisation har dessutom delvis omstrukturerats för att vi ska uppnå en ökad tydlighet och renodling av viktiga stödfunktioner. Vi har också uppdaterat vår prioriteringspolicy och vår dokumentation av utredningsprocesserna, bland annat till följd av Riksrevisionens granskningsrapport från oktober 2019. Sammantaget fortsätter arbetet med att säkerställa en effektiv, rättssäker och utvecklande tillsynsverksamhet.

Konkurrensverkets ambition är således hög. Vi ska inte bara vara i fas med den pågående omvärldsutvecklingen, utan även stå i täten vad gäller den kunskapsutveckling som krävs för att bedriva en fortsatt effektiv och relevant tillsyn som bidrar till väl fungerande marknader och upphandlingar. Konkurrensverkets medarbetare har hög kompetens och utför sina arbetsuppgifter med starkt engagemang. Det gör att jag känner stor tillförsikt inför kommande utmaningar och ser fram mot ett år med viktiga utredningar, nya uppgifter och utvecklande regleringar.

Rikard Jermsten
Generaldirektör

Innehåll

Generaldirektören har ordet	3
Ny kunskap och utvecklade verksamheter genom samverkan	3
Konkurrensverkets uppdrag och vision	9
Årsredovisningens disposition	10
Styrning och uppföljning	11
Innovativ myndighet	13
Konkurrensverkets tillsynsverksamhet	17
Konkurrens	20
Offentlig upphandling	29
Åtgärder med anledning av Riksrevisionens rekommendationer	45
Åtgärdernas resultat	45
Rekommendation om intern kontroll	45
Rekommendation om prioriteringspolicyn	47
Rekommendation om utvärdering av resursfördelning	49
Rapporter och analyser	51
Egeninitierade rapporter	51
Rapporter till EU-kommissionen	52
Resultat av rapport- och analysverksamheten	52
Remisser	54
Exempel på yttranden under 2020	54
Remissernas resultat	56
Samverkan	57
Samverkan mot osund konkurrens och korruption	57
Samverkan med länsstyrelserna	58
Samverkan med Upphandlingsmyndigheten	58
Samverkan och samråd kring digitalisering	58
Samverkan med myndigheter, kommittéer och utredningar	59
Resultat av samverkan	60

Forskning	62
Pågående projekt som har fått forskningsmedel beviljade 2020	62
Uppdragsforskning	64
Forskningsseminarium och uppsatstävling	66
Rådet för forskningsfrågor	67
Forskningens resultat	68
Internationellt arbete	69
EU	69
Nordiskt samarbete	71
Organisation for Economic Cooperation and Development	72
International Competition Network	72
Resultat av det internationella arbetet	73
Kommunikation	74
Kommunikationsinsatser, kanaler och kanalval	74
Konkurrensverket i media	78
Kännedom om myndigheten	79
Kommunikationens resultat	79
Organisation och kompetensförsörjning	80
Organisation	80
Kompetensplanering och rekrytering	80
Kompetensutveckling	81
Attraktiv arbetsplats	82
Kompetensförsörjningens resultat	83
Fakta i korthet	84
Ekonomisk översikt	89
Sammanställning över väsentliga uppgifter	91
Resultaträkning	93
Balansräkning	94
Anslagsredovisning	96
Redovisning av beställningsbemyndiganden	97
Noter och tilläggsupplysningar	98
Tilläggsupplysningar	98
Noter	102

Konkurrensverkets uppdrag och vision

Konkurrensverket är Sveriges förvaltningsmyndighet för konkurrensfrågor. Vår uppgift är att arbeta för en effektiv konkurrens i privat och offentlig verksamhet till nytta för konsumenterna. Vår ambition är att Konkurrensverket ska vara en professionell, kompetent, förtroendegivande och effektiv myndighet som bidrar till konsumentnytta genom arbetet med att säkerställa och utveckla konkurrensen i privat och offentlig verksamhet.

Konkurrensverket är också tillsynsmyndighet för den offentliga upphandlingen. Vi arbetar för en effektiv offentlig upphandling till nytta för det allmänna och marknadens aktörer. En aktiv, tydlig och transparent tillsyn ska bidra till effektiva och korrekta upphandlingar.

Vår vision, som sammanfattar både vårt uppdrag på konkurrensområdet och tillsynen av den offentliga upphandlingen, är *Välfärd genom väl fungerande marknader*.

Konkurrensverkets uppdrag framgår av förordningen (2007:1117) med instruktion för Konkurrensverket och de årliga regleringsbrev. Utöver att bedriva tillsyn har vi ett uppdrag att stödja och utveckla forskningen inom det konkurrens- och upphandlingsrättsliga områdena. Vi har också ett tydligt uppdrag att bedriva ett omfattande nationellt och internationellt samarbete inom verksamhetens områden. Vi sprider information och ökar kunskapen om upphandling och konkurrens.

Under 2020 har Konkurrensverket i enlighet med instruktionen och regleringsbrevet för myndighetens verksamhetsområde arbetat med:

- lagtillämpning och tillsyn
- förbättringsåtgärder
- kunskapsspridning
- forskning
- internationellt arbete
- samverkan med andra myndigheter och aktörer.

Årsredovisningens disposition

Årsredovisningen utgår från Konkurrensverkets åiterrapporteringskrav i regleringsbrev och instruktion. Årsredovisningen rymmer avsnitt om innovation, konkurrenstillsyn, offentlig upphandling, åtgärder med anledning av Riksrevisionens rekommendationer, rapporter och analyser, remisser, samverkan, forskning, internationellt arbete, kommunikation, organisation och kompetensförsörjning, fakta i korthet samt finansiell redovisning.

Inledningsvis under rubriken *Innovativ myndighet* redogör vi för hur vi arbetar för att vara en innovativ myndighet och därmed bidrar till att uppfylla det förvaltningspolitiska målet.

I den efterföljande delen belyser vi övergripande *Konkurrensverkets tillsynsverk-samhet*, där vi bland annat diskuterar prioriteringar. Vi redogör även för uppföljningar och vilka resultatindikatorer vi använder oss av i tillsynen.

I avsnittet om *Konkurrens* redogör vi för hur vi anser att vår tillsyn bidrar till effektivare konkurrens och till väl fungerande marknader. Vi redovisar antalet ärenden inom ramen för tillämpningen av konkurrenslagen (2008:579). Vi belyser också transparenslagen (2005:590), lagen (2014:836) om näringsförbud samt förordningen (1994:1808) om behöriga myndigheter på den civila luftfartens område.

I avsnittet om *Offentlig upphandling* redogör vi för områden som varit föremål för tillsyn och de åtgärder som vidtagits för ökad regelefterlevnad. Vi redovisar ärenden i vilka frågan om upphandlingsskadeavgift aktualiserats och tar även upp den rättsliga utvecklingen inom den offentliga upphandlingen samt förutsättningarna för små och medelstora företag att delta i offentliga upphandlingar.

I ett separat avsnitt tar vi upp de åtgärder som vi har vidtagit till följd av Riksrevisionens rekommendationer i granskningsrapporten *Konkurrensverkets tillsyn – förutsättningar för effektivt resursutnyttjande* (RiR 2019:26).

Under *Rapporter och analyser* samt i delen som handlar om *Remisser* redogör vi för arbetet med regeländringar och andra åtgärder för att undanröja konkurrenshinder och för att möjliggöra effektiva upphandlingar. Vi belyser årets publicerade rapporter och redovisar sammanfattande exempel på yttranden utifrån ett urval baserat på branschtillhörighet.

Under rubrik *Samverkan* redogör vi för vår samverkan med myndigheter och andra aktörer, bland annat samarbeten med Upphandlingsmyndigheten, länsstyrelserna, Konsumentverket och Integritetsskyddsmyndigheten.

I avsnittet om *Forskning* ger vi en kortfattad beskrivning av forskningsprojekt och relaterade insatser under året, inklusive uppdragsforskning, uppdelat på konkurrens och offentlig upphandling. Vi redovisar könsuppdelad statistik avseende antalet ansökningar om forskningsmedel som kommit in under året, antalet forskningsprojekt som beviljats stöd och totalt beviljade medel. Översiktligt tar vi upp hur resultatet av forskningen bidrar till ökade kunskaper internt såväl som externt hos verksamhetens intressenter.

Efterföljande del rör *Internationellt arbete* och redogör för internationell samverkan och bidrag till den internationella utvecklingen relaterat till vår verksamhet.

Insatser på kommunikationsområdet går vi närmare in på i avsnittet om *Kommunikation*.

I avsnittet om *Organisation och kompetensförsörjning* redogör vi för organisationsförändringar, faktorer som påverkat verksamheten under året och för hur vi säkrar kompetensförsörjningen för att kunna fullgöra våra uppgifter i enlighet med vår instruktion och andra regeringsbeslut.

Avslutningsvis presenterar vi fakta i korthet och finansiell redovisning.

Styrning och uppföljning

Konkurrensverket följer kontinuerligt upp verksamhetens aktiviteter, processer och projekt. Styr- och uppföljningsverktyg är ärendehanteringssystem, omvärlds- och mediebevakning samt ekonomi- och personaladministrativa system. Konkurrensverket anlitar Statens servicecenter för löneadministration och fakturahantering.

Covid-19 och påverkan på verksamheten

Konkurrensverket har följt Folkhälsomyndighetens rekommendationer sedan pandemin startade. Från mars 2020 arbetar därför större delen av Konkurrensverkets personal på distans. Det är högst angeläget att bedriva en effektiv tillsyn även i kristider och vi har lyckats upprätthålla en mycket stor del av verksamheten under hela pandemiperioden. Utredningsarbetet har fortsatt genom att projektgrupper har samarbetat på distans och föredragningar samt andra möten har skett digitalt. Vi har också säkerställt att vi har ändamålsenliga rutiner för att kunna använda samtliga våra utredningsverktyg, inbegripet platsundersökningar och förhör, utan att för den skull ge avkall på arbetet med att begränsa riskerna för smittspridning.

Samtidigt har vi lagt stor vikt vid att följa upp och säkerställa att våra medarbetare har en god arbetsmiljö när de arbetar hemifrån. Vi har genom täta kontakter och upprepade enkätundersökningar noga följt medarbetarnas upplevelse och erfarenheter av hemarbete. Resultatet visar att det stora flertalet av medarbetarna uppger att de kan utföra sina dagliga arbetsuppgifter på ett bra sätt och att de är nöjda med hur arbetsgivaren har hanterat situationen. Trots detta finns det en risk att arbetsmiljöproblem inte uppmärksammas på ett lika effektivt sätt som de skulle under normala förhållanden.

Efter sommaren gjordes en planering för en säker återgång till arbete på kontoret med utgångspunkt i en riskanalys tillsammans med en arbetsmiljöingenjör. Den resulterade i att maximalt en tredjedel av personalen tilläts vara på kontoret samtidigt under hösten. I och med de striktare restriktioner som beslutades senare under hösten reducerades närvaron väsentligt. Mot slutet av året var endast ett fåtal medarbetare på plats i myndighetens lokaler.

Mål och resultatindikatorer

Regeringen har inte formulerat mål för vår verksamhet. Konkurrensverket har dock formulerat egna mål som kopplar till våra uppgifter. Målen har utarbetats och justerats över tid genom diskussioner i chefsgruppen, interna chefsseminarier och inhämtning av synpunkter från medarbetarna. I samband med framtagandet av dessa mål har vi även formulerat resultatindikatorer. De av indikatorerna som vi bedömer ligger i linje med de rekommendationer som Ekonomistyrningsverket ger för resultatredovisningen kommer att redovisas i avsnitten om konkurrens- respektive upphandlingstillsynens resultat och i den del som rör kunskap om regelverken och förtroende för myndigheten. För redovisningen 2020 har vi även kompletterat med resultatindikatorer som rör innovation och personal.

Strategiska satsningar under 2020

För 2020 lyfte Konkurrensverket tre strategiska satsningar i verksamhetsplanen. Med strategisk satsning avses ett område, en sakfråga eller en bransch som berör en stor del av Konkurrensverkets verksamhet och som vi bedömer bör prioriteras särskilt under en viss tidsperiod. Prioriteringen kan exempelvis avse resurser, kunskapsuppbyggnad eller extern kommunikation.

Våra strategiska satsningar har fortsatt från 2019 varit digitalisering, konkurrensbegränsande offentlig upphandling och konkurrenssituationen inom byggsektorn. Medarbetarna har varit involverade i valet av satsningar. De strategiska satsningarna har i flera avseenden präglat vår verksamhet under året, något som redovisas i relevanta avsnitt i årsredovisningen.

Innovativ myndighet

Konkurrensverket ska redovisa hur myndigheten arbetar för att vara en innovativ myndighet och därmed bidrar till att uppfylla det förvaltningspolitiska målet. Konkurrensverket har formulerat ett mål som kopplar till detta återrapporteringskrav. Återrapporteringskravet är nytt för i år.

Innovationsarbetets resultat

Den resultatindikator vi har valt för att följa upp målet är att redogöra för de åtgärder vi vidtar som underlättar utvecklingen av och resulterar i förändrade arbetssätt som bidrar till nytta i verksamheten samt för de sätt på vilka vi utvecklar vår egen beställarkompetens och påverkar andra aktörers innovationskapacitet.

Konkurrensverkets redovisning av åtgärder utifrån denna resultatindikator utgår från Vinnovas beskrivning som innebär att åtgärden, för att betecknas som innovativ, ska vara ny, ha implementerats och även ha bidragit till nytta för verksamheten. Vi kan då konstatera att en hel del av det arbete som bedrivits under året kan betecknas som innovativt.

Flera av de åtgärder som redovisas nedan är sådana som skulle ha genomförts även utan återrapporteringskravet om innovation. Återrapporteringskravet kan dock sägas ha bidragit till att synliggöra det viktiga arbetet med att utveckla verksamheten. På längre sikt är det även möjligt att det mål och de uppföljningsmått som vi har formulerat till följd av återrapporteringskravet driver på innovationsarbetet vid myndigheten. Än så länge bedömer vi dock att det är för tidigt att se några tydliga resultat.

Utveckling av förändrade arbetssätt som bidrar till nytta i verksamheten

Konkurrensverket har under året anpassat verksamheten så att den kan bedrivas på distans. Denna anpassning omfattar dels ökad intern användning av befintligt digitalt stöd och kommunikationskanaler, dels för Konkurrensverket helt nya lösningar som syftar till att hantera de konsekvenser som pandemin innebär för verksamheten. Exempel på sådana nya lösningar är en ny rutin för beslutsfattande utan egenhändigt undertecknande, digitala utbildningsinsatser för våra intressenter, täta och regelbundna medarbetarundersökningar som fokuserar på arbetsmiljö, nya rutiner för att hantera smittorisk vid förhör och platsundersökningar samt strukturer för att möjliggöra en något ökad närvaro på kontoret under hösten med bibehållen trygghet för medarbetarna.

Det finns också flera exempel på ändrade arbetssätt som bidrar till nytta i verksamheten, men som inte är kopplade till den pågående pandemin. Ett exempel är att vi under året har infört tidsfrister i såväl konkurrens- som upphandlingstillsynen (dnr 654/2020). Tidsfristerna är resultatet av ett omfattande analysarbete och en gedigen förankringsprocess hos medarbetarna. Vår förhoppning är att fristerna ska medföra positiva konsekvenser i form av tydligare uppdrag och bättre arbetsmiljö för alla som arbetar i tillsynsutredningarna, samtidigt som de ska leda till ökad effektivitet i verksamheten som helhet. Fristerna innebär därmed ett nytt arbetssätt som har införts och som även ska underlätta utvecklingen av ytterligare förändrade arbetssätt framöver.

Ytterligare ett arbete som bedrivits under året och som syftar till att underlätta utvecklingen av förändrade arbetssätt från och med 2021 är att förbereda verksamheten för ECN plus-direktivet¹ som genomförs i svensk rätt i mars 2021. Arbetet har under 2020 bland annat omfattat en internationell kartläggning och utveckling av interna rutiner och metodstöd.

Under året har vi även inrättat en ny funktion med uppgift att svara för frågor relaterade till parternas processuella rättigheter under utredningen. Vi har också infört en ny rutin som innebär att en del av organisationen som inte har varit involverad i utredningen tidigare ska granska utredningens överväganden och förslag till beslut, inklusive eventuella sanktioner, innan ett slutligt beslut fattas. De nya rutinerna syftar till att bidra till ett stärkt förtroende för konkurrenstillsynsverksamheten.

Arbete pågår med att upphandla ett nytt ärendehanteringssystem. Det nya systemet kommer att underlätta utvecklingen av förändrade arbetssätt.

Vi har under året också för första gången använt oss av digitala ålägganden. Detta innebär ett förändrat arbetssätt som vi bedömer har potential att effektivisera tillsynsutredningarna.

Utveckling av beställarkompetens

Vi överväger där det är lämpligt att upphandla utifrån funktion snarare än detaljerade krav. Krav på funktion i stället för specifika krav kan främja de potentiella leverantörernas innovationsförmåga och bidra till att konkurrensen i upphandlingarna ökar.

Vi har under året utvecklat våra upphandlingsrutiner och övergått till att använda ett elektroniskt upphandlingsförfarande även i de fall där vi direktupphandlar och tillfrågar fler leverantörer.

¹ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/1 av den 11 december 2018 om att ge medlemsstaternas konkurrensmyndigheter befogenhet att mer effektivt kontrollera efterlevnaden av konkurrensreglerna och om att säkerställa en väl fungerande inre marknad.

Konkurrensverket har utformat en egen upphandlingsstrategi som har sin utgångspunkt i den nationella upphandlingsstrategin. Syftet är att konkretisera den nationella strategin så att den blir lättare att tillämpa på myndighetsnivå. Under 2020 har vi uppdaterat vår upphandlingsstrategi och även övriga styrdokument som rör inköp och upphandling. Vi har bland annat tydliggjort att vi ska arbeta mer strukturerat med avtalsuppföljningar och på vilket sätt det ska göras.

Arbete pågår också med att digitalisera våra interna inköpsprocesser. Detta är ett utvecklingsarbete som löper över tid. Det som har genomförts under året är att påbörja arbetet med att digitalisera vår blankett för inköpsanmodan i syfte att göra inköpsprocessen smidigare, något som är särskilt relevant när många arbetar på distans. Ytterligare en åtgärd är att vi under året har påbörjat en utredning om vilken teknisk lösning vi behöver för att kunna godta elektroniska signaturer vid avtalsteckning.

Påverkan av andra aktörers innovationskapacitet

Konkurrensverket har under året deltagit i Vinnovas nätverk Innovativ statsförvaltning. Nätverket syftar till att stödja utvecklingen av en innovativ statsförvaltning. Samtliga myndigheter som har ett återrapporteringskrav om innovativ statsförvaltning i sitt regleringsbrev har bjudits in att delta i nätverket. Efter en inledande träff fokuserade höstens två träffar på *Hur leda och organisera för innovation?* respektive *Hur följa upp och mäta resultat av innovationsarbete?* Vid träffarna har Konkurrensverket delat med sig av sina erfarenheter, men även fått tillfälle att lära av andra myndigheters innovationsarbete.

Vi har under 2020 även deltagit i ett samverkansprojekt i Ekonomistyrningsverkets och Statskontorets regi. Arbetet har bedrivits tillsammans med andra myndigheter i fyra laborationer under året, med utgångspunkt i Ekonomistyrningsverkets metodstöd för effektivisering.

Tillsammans med Integritetsskyddsmyndigheten och Konsumentverket arrangerade Konkurrensverket också under hösten ett seminarium om integritet, konsumentskydd och konkurrens i det datadrivna samhället. De tre myndigheterna har en kontinuerlig dialog som särskilt fokuserar på digitaliseringens möjligheter och utmaningar. Avsikten är bland annat att genom planering av olika samverkansformer och aktiviteter bidra till ökat kunskapsbyggande och erfarenhetsutbyte, lyfta gemensamma frågor men också att identifiera skärningspunkter mellan myndigheternas respektive uppdrag.

En god beställarkompetens är enligt vår uppfattning en viktig ingrediens för att utveckla en organisations innovationskapacitet. I november arrangerade Konkurrensverket en heldagskonferens där vi gav upphandlare och beställare i offentlig sektor möjligheter att öka sina kunskaper i konkurrensrätt och samtidigt få större förståelse för hur konkurrens och upphandling hänger ihop. Syftet med konferensen var att utveckla upphandlarnas beställarkompetens så att de får bättre förutsättningar att genomföra effektiva upphandlingar.

Generaldirektören har också medverkat vid ett digitalt seminarium som arrangerades inom samarbetsprojektet Tillsammans mot korruption, TMK. Fokus för diskussionen var att upphandla rätt i kristider, då upphandling anses vara ett särskilt utsatt område för korruption.

Även de informationsinsatser som Konkurrensverket har genomfört under 2020 och som redovisas i avsnittet *Konkurrens i offentlig upphandling* syftar till att utveckla andra aktörers beställarkompetens. Vi eftersträvar att öka medvetenheten hos upphandlare och beställare om att en väl fungerande konkurrens är en förutsättning för att upphandlingsregelverket ska fungera.

Konkurrensverkets tillsynsverksamhet

Väl fungerande konkurrens på marknaden gynnar konsumenterna. När företag konkurrerar med varandra pressas de att bli mer effektiva. Detta skapar förutsättningar för högre kvalitet på varor och tjänster och för nya produkter, samtidigt som priserna hålls nere.

Varje år upphandlas stora mängder varor och tjänster av offentliga aktörer. Värdet av de inköp som omfattas av upphandlingslagarna motsvarar närmare en femtedel av Sveriges bruttonationalprodukt, BNP. Offentlig upphandling har därmed en betydande inverkan på Sveriges ekonomi.

Konkurrensverket är tillsynsmyndighet över konkurrens- och upphandlingsreglerna. Tillsynen bedriver vi i form av utredningar och processer i domstol, samt kunskapsspridning genom kommunikativa insatser. Vår bedömning är att en effektiv tillsyn bör omfatta såväl skarpa sanktioner som förebyggande insatser, då dessa delar utgör viktiga komplement till varandra. Vi strävar därför efter att kombinera tillsyn och informationsspridning för att få största möjliga effekt.

Urvalet av vilka ärenden som ska utredas gör vi utifrån vår prioriteringspolicy där olika relevanta faktorer redovisas. Den allmänna utgångspunkten är att vi prioriterar ärenden som har ett generellt intresse och som leder till tydliga resultat. Syftet är alltid att främja en effektiv konkurrens i privat och offentlig verksamhet till nytta för konsumenterna samt en effektiv offentlig upphandling till nytta för det allmänna och marknadens aktörer.

Uppföljningar i syfte att visa på resultat av tillsynen

Det är viktigt för oss att lära av de prioriteringar vi har gjort och utredningar som vi har bedrivit. Vi anser att uppföljningar och utvärderingar bidrar till att utveckla tillsynsverksamheten.

Flertalet utredningar som bedrivs i projektform inom konkurrenstillsynen utvärderas. I vissa utvalda ärenden kan vi även välja att följa upp vad som hänt på marknaden efter att vi har avslutat vår utredning. Inom konkurrenstillsynen kan exempelvis nytillträden, eventuella konkurser, prisutveckling och anbudslämnare i upphandlingar vara relevanta parametrar att studera.

Vi har under det senaste året valt att följa upp ett koncentrationsärende på marknaden för fjärrvärmerör (dnr 578/2015 och 118/2016). Uppföljningen (dnr 668/2019) visar att marknaden är koncentrerad och att företaget Logstor har mycket stora marknadsandelar efter förvärvet av Powerpipe. Ett lettiskt företag har gjort inträde och byggt upp ett säljsamarbete med ett svenskt företag, men i övrigt har marknaden inte förändrats påtagligt sedan förvärvet.

Vi har också genomfört en undersökning bland upphandlande myndigheter och enheter som varit föremål för vår tillsyn i syfte att skapa kunskap om tillsynens resultat. Detta är något vi gör vartannat år och lärdomarna vi drar är värdefulla för att utveckla verksamheten.

Vi har under 2020 även slutfört en analys (dnr 333/2019) som rör konkurrensbegränsande offentlig säljverksamhet, KOS. Vi har undersökt hur kommuner arbetar med frågor som rör kommunal konkurrens med privata aktörer och vilka tecken på problem som finns. Syftet har bland annat varit att utvärdera i vilken utsträckning KOS-bestämmelserna och Konkurrensverkets tillsyn fångar upp vanliga upplevda konflikter mellan privata och offentliga säljverksamheter. Resultatet av undersökningen har publicerats i Konkurrensverkets rapportserie (2020:2).

Under året har vi också sett över tidigare tillsynsinsatser enligt lagen om valfrihets-system, LOV, för att tydligare kunna se hur vi bör använda våra resurser. I arbetet har även ingått att undersöka vilka frågor som har ställts till Konkurrensverket angående LOV genom åren. Lärdomarna från uppföljningen ska ligga till grund för en inriktningsstrategi för LOV-tillsynen.

Under 2020 har vi även gett två forskare i uppdrag att utvärdera våra processer (dnr 499/2020) i syfte att utreda vilka orsaker som ligger bakom Konkurrensverkets processförluster i Patent- och marknadsöverdomstolen (PMÖD). Uppdraget ska redovisas i slutet av 2021. Avsikten är att analysen ska bidra till utvecklingen av såväl våra prioriteringar som vår utredningsmetodik och processföring framöver.

Undersökningar för ökad kunskap

Olika typer av undersökningar kan bidra med viktig information som hjälper oss att rikta in vår tillsyn och kommunikation där den gör mest nytta. Konkurrensverket använder sig därför återkommande av enkäter, rundabordssamtal och andra typer av undersökningar för att skaffa kunskap om olika branscher och sakfrågor.

Konkurrensverket har under 2020 påbörjat en studie av offentliga aktörers påverkan på gymbranschen (dnr 209/2020). Konkurrensverket har tidigare drivit ett mål i domstol (dnr 628/2012) som rörde en kommunal gym- och spaverksamhet, och får regelbundet in anmälningar mot offentliga aktörer inom branschen. Syftet med studien är att utreda offentliga aktörers påverkan på konkurrensen i branschen, för att kunna använda detta i våra prioriteringar, vår kommunikation och i överväganden om eventuella lagändringar.

Konkurrensverket har under året också genomfört en sektorsundersökning om konkurrensen på digitala plattformar i Sverige (dnr 627/2019). Denna kopplar till vår strategiska satsning som rör digitalisering. Arbetet har omfattat intervjuer, enkäter och ålägganden till marknadsaktörer. Den kunskap som vi inhämtat genom undersökningen är betydelsefull eftersom den tekniska utvecklingen ger upphov till marknadsbeteenden som kan begränsa konkurrensen. Resultatet av undersökningen kommer att redovisas i en rapport 2021.

Genom uppdragsforskningsrapporten *Konkurrens och offentlig upphandling* (2020:2) har vi fått viktig kunskap rörande vikten av att främja konkurrens i den offentliga upphandlingen och vilka aspekter som är centrala för att åstadkomma detta. Dessa lärdomar är värdefulla för såväl konkurrens- som upphandlingstillsynen och kopplar också till en av våra strategiska satsningar.

Resultatindikatorer för tillsynsverksamheten

En resultatindikator som rör både upphandlings- och konkurrenstillsynen är utvecklingen av antalet tips och klagomål som kommer in till Konkurrensverket.

Under 2020 har ungefär lika många upphandlingstips kommit in som under 2019. År 2019 noterade vi en ökning av antalet tips i jämförelse med åren innan, något som sammanföll med införandet av en visselblåsarfunktion för upphandlingstips. Det är positivt att den högre nivån har bestått från föregående år.

Vad gäller konkurrensfrågor har Konkurrensverket handlagt 51 klagomål under 2020, vilket innebär en ökning med 9 jämfört med 2019.

I följande avsnitt redogör vi för Konkurrensverkets insatser under året avseende konkurrens- respektive upphandlingstillsynen. Vi resonerar också om tillsynens resultat utifrån de av våra övriga resultatindikatorer, utöver tips, som är direkt kopplade till tillsynen, det vill säga:

- Antalet och andelen ärenden som lett till stämningsansökan, avgiftsföreläggande, ansökan om upphandlingsskadeavgift, beslut om åläggande/åtagande, tillsynsbeslut på upphandlingsområdet eller avskrivningsbeslut på grund av förändrat beteende i tillsynen.
- Antalet och andelen beslut om att förbjuda koncentrationer, koncentrationsanmälningar som dras tillbaka under handläggningen samt beslut att godkänna koncentrationer med åtaganden eller beslut om åläggande att genomföra vissa åtgärder.
- Antal och andel olika utfall i domstol där Konkurrensverket väckt talan och där beslut i ärenden har överklagats.
- Genomsnittlig handläggningstid från registrering till beslut i avskrivningsärenden inom tillsynen och utvecklingen över tid.
- Genomsnittlig handläggningstid från registrering till beslut i ärenden som inte skrivs av inom tillsynen och utvecklingen över tid.

Konkurrens

Konkurrenstillsyn

Konkurrensverket har tillsynsansvar för konkurrenslagen (2008:579) och artiklarna 101 och 102 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, FEUF. Konkurrenslagen innehåller tre förbud: förbud mot konkurrensbegränsande samarbete, förbud mot missbruk av dominerande ställning samt en möjlighet att meddela förbud mot konkurrensbegränsande offentlig säljverksamhet. Lagen innehåller också regler om kontroll av företagskoncentrationer.

Konkurrenstillsynens resultat

Vi strävar efter att Konkurrensverkets beslut ska vara tydliga och vägledande. Marknadens aktörer, tipsare och klagande har under året fått flera viktiga svar och klargöranden från oss. Konkurrensverkets avgöranden i sakfrågor har en förebyggande effekt då de vägleder marknadens aktörer om hur de får agera inom lagens ramar. De kan även bidra till att överträdelser upphör, eftersom oseriösa aktörer kan avskräckas av möjligheten att drabbas av sanktioner. När vi genom vår tillsyn på detta sätt uppnår en förändring på marknaden så kan också konsumenter och skattebetalare dra nytta av de fördelar i form av lägre priser, högre kvalitet och ökad innovation som en väl fungerande konkurrens medför. Konkurrensen leder till en ekonomisk utveckling som bidrar till vår gemensamma välfärd.

Konkurrensverkets beslut och den domstolspraxis som följer av våra utredningar utgör ett konkret resultat av tillsynen och är därför en av de resultatindikatorer som vi har valt. Inom konkurrenstillsynen följer vi upp antalet och andelen ärenden som lett till stämningsansökan, avgiftsföreläggande, beslut om åläggande/åtagande eller avskrivningsbeslut med hänsyn till förändrat beteende. Att vi redogör för just dessa typer av avslut beror på att vi anser att när ett ärende avslutas på något av dessa sätt har det varit en korrekt bedömning att prioritera det.

Under året har Konkurrensverket inom konkurrenstillsynen fattat fyra beslut som faller inom någon av dessa kategorier. Det utgör 44 procent av de totalt nio ärenden som prioriterats för djupare utredning och som avslutats under 2020. År 2019 var motsvarande siffra två av fyra beslut, dvs. 50 procent.

Genomsnittliga handläggningstider anser vi är en annan viktig resultatindikator. Det är enligt Konkurrensverkets uppfattning ett tecken på effektivitet att nå ett snabbt avslut i sådana ärenden där vi har gjort bedömningen att de inte bör drivas vidare, och att ärenden där vi ingriper inte tar onödigt lång tid att slutföra. Handläggningstiderna för ärenden som prioriterats för djupare utredning, men som inte har föranlett en åtgärd, har under året ökat från i genomsnitt 248 dagar 2019 till 566 dagar 2020. Delvis beror den stora skillnaden på att ett ärende² 2019 endast hade 60 dagars handläggningstid, något som bidrog till ett lågt genomsnitt förra året. En

² Dnr 589/2019.

bidragande orsak till årets resultat är avskrivningen av en omfattande utredning som bland annat innebar ett behov av samordning med konkurrensmyndigheter i flera andra medlemsstater.

För ärenden som prioriterats för djupare utredning och som har föranlett någon typ av åtgärd har handläggningstiden under året ökat från 721 dagar 2019 till 913 dagar 2020. Eftersom det enbart rörde sig om ett ärende under 2019 är det nödvändigt att jämföra siffrorna över flera år. Även en sådan jämförelse pekar på en ökning. Anledningen är att två äldre utredningar har avslutats under året.³ Det är högt prioriterat för Konkurrensverket att förkorta handläggningstiderna för alla typer av utredningar. Vi har under 2020 därför fattat beslut om tidsfrister för våra tillsynsärenden i syfte att, genom tydligare intern styrning, förkorta handläggningstiderna (dnr 654/2020).

Den genomsnittliga handläggningstiden för koncentrationsärenden uppgick till 17 arbetsdagar under året, vilket är samma antal dagar som 2019. För så kallade fas 1-ärenden uppgick den genomsnittliga handläggningstiden till 16 arbetsdagar, vilket är en liten ökning i jämförelse med 2019 då den genomsnittliga arbetstiden var 15 arbetsdagar. Konkurrensverket bedömer att handläggningstiderna för förvärv är korta, även med beaktande av de lagstadgade tidsfristerna. Genom en snabb och effektiv handläggning av koncentrationsärenden bidrar vi till väl fungerande marknader där företaget kan expandera och utvecklas, samtidigt som framväxten av skadlig marknadsakt motverkas.

Antal och andel olika utfall i domstol där Konkurrensverket väckt talan och där beslut i ärenden har överklagats är ytterligare en resultatindikator som vi har valt, då en viktig del av vårt uppdrag är att bidra till utveckling av praxis och ge vägledning till marknadens aktörer om hur de ska agera i enlighet med gällande rätt.

Under 2020 har avgöranden i domstol fattats i fyra olika mål och ärenden, som ett resultat av vår tillsynsverksamhet. De har rört olika delar av det konkurrensrättsliga regelverket. Ett mål har avsett tillämpning av konkurrenslagens regler om förbud mot konkurrensbegränsande offentlig säljverksamhet, ett av ärendena har avsett ett överklagat beslut från Konkurrensverket om att förbjuda ett missbruk av en dominerande ställning, och ett ärende har avsett Konkurrensverkets interimistiska förbud mot att tillämpa konkurrensbegränsande avtal. Ett av ärendena har rört ett förbud mot en företagskoncentration, men utan att domstolarna i det ärendet har gjort någon bedömning av Konkurrensverkets förbudsbeslut i sak.

³ Dnr 6/2017 och 117/2017.

Patent- och marknadsdomstolen, PMD, har i huvudsak delat vår bedömning i de två fall som domstolen har prövat slutligt under 2020. I det enda fall som Patent- och marknadsöverdomstolen prövade i sak under 2020 kom domstolen till en annan slutsats än PMD, vilket fick till följd att Konkurrensverkets beslut upphävdes. Det innebär att två av de tre ärenden som prövades i sak under 2020 har vunnit gehör.

Vi tar fortlöpande hänsyn till rättsutvecklingen i Sverige när vi prioriterar ärenden och kommer, när det behövs, även fortsättningsvis att initiera processer i domstol eller fatta beslut om åläggande eller förbud när det är motiverat med hänsyn till konkurrensintresset. Det är värt att notera att i flera av de mål och ärenden vi redogjort för nu och föregående år har PMD instämt i Konkurrensverkets uppfattning, medan PMÖD gjort en annan bedömning. Att PMD i många fall gjort samma bedömning som Konkurrensverket kan ses som en bekräftelse på att våra prioriteringar varit riktiga, men eftersom överinstansen PMÖD senare bedömt fallen annorlunda måste vi framöver noggrant begrunda skälen, bland annat till varför PMÖD ansett att vi inte styrkt vissa omständigheter. Den utvärdering av domstolsprocesser (dnr 499/2020) som har påbörjats under året bedömer vi kommer att vara ett viktigt stöd i detta arbete.

Exempel på konkurrenstillsynsutredningar under 2020

Konkurrensverket har under året utrett ett ärende rörande ett misstänkt konkurrensbegränsande samarbete i form av ett informationsutbyte mellan två företag inför en upphandling av mejeriprodukter (dnr 6/2017). Vår utredning visade att företagen utbytt information om bland annat anbudspriser. Konkurrensverket lämnade den 14 december 2020 in en stämningsansökan mot ett av företagen till Patent- och marknadsdomstolen och har yrkat att företaget ska betala en konkurrensskadeavgift. Företaget har begärt eftergift från konkurrensskadeavgiften men kraven för eftergift var inte uppfyllda. Den begärda konkurrensskadeavgiften har dock reducerats eftersom företaget har bidragit till Konkurrensverkets utredning. Det andra företaget har under utredningen försatts i konkurs.

En annan av årets utredningar avsåg ett misstänkt missbruk av dominerande ställning rörande så kallad juristförsäkring. I juni 2019 inkom ett försäkringsbolag med ett klagomål där klaganden påstod att Folksam ömsesidig sakförsäkring erbjuder juristförsäkring till ett pris som understiger dess kostnader (dnr 446/2019). Folksams juristförsäkring består av flera delar, nämligen rättsskyddsförsäkring, juridisk rådgivning, skydd mot ID-stöld samt samtalsstöd. Juristförsäkring säljs i första hand som en gruppörsäkring till medlemmar i fackförbund. Vår utredning omfattade en analys av marknadsförhållanden vad avser gruppörsäkringar och juristförsäkring. Konkurrensverket har även tagit del av uppgifter om Folksams intäkter och kostnader för juristförsäkringen. I november 2020 beslutade vi att avsluta ärendet då det framkom att Folksam, under rådande marknadsförhållanden, inte har en sådan marknadsposition att företaget är dominerande på någon relevant marknad som har undersökts i utredningen.

Ett exempel på en koncentration vi har utrett under året är Easypark AB:s förvärv av Inteleon Holding (dnr 698/2019). Företagen är leverantörer av mobila betallösningar för parkering genom produkterna EasyPark och SMS Park. Koncentrationen var inte anmälningspliktig då Inteleons omsättning understeg 200 miljoner 2018, men Konkurrensverket beslutade i oktober 2019 att det fanns särskilda skäl att ålägga parterna att anmäla förvärvet (dnr 530/2019). I december 2019 påbörjade Konkurrensverket en särskild undersökning av koncentrationen, då företagens gemensamma marknadsandel var hög och det fanns farhågor att förvärvet skulle få negativa konsekvenser för konkurrensen. I mars 2020 beslutade Konkurrensverket vid en sammantagen bedömning av vad som framkommit under utredningen att lämna förvärvet utan åtgärd.

Easypark AB har även varit klagande i ett ärende som Konkurrensverket har utrett med anledning av Göteborgs Stads hantering av mobila betallösningar för parkering (dnr 304/2018 och 327/2018). Utredningen initierades 2018 efter att Konkurrensverket mottagit klagomål från två leverantörer av mobila betallösningar för parkering om att Göteborgs Stad utestänger dem och andra leverantörer av sådana tjänster från kommunala parkeringsplatser inom Göteborgs kommun. Stadens agerande påstods utgöra missbruk av dominerande ställning och konkurrensbegränsande offentlig säljverksamhet.

Enligt Konkurrensverkets bedömning fick det förstås som att klagandena ville få möjlighet att utföra en tjänst – inhämtande av betalning av parkeringsavgifter – åt Göteborgs Stad. Göteborgs Stad har valt att genom det kommunala bolaget Göteborgs Stads Parkerings AB tillhandahålla en mobil betallösning för parkering i egen regi, och att inte använda sig av privata aktörers tjänster. Ett tvång för kommuner att använda privata aktörers tjänster inom sin verksamhet, med bestämmelserna om missbruk av dominerande ställning eller konkurrensbegränsande offentlig säljverksamhet som grund, skulle enligt Konkurrensverket vara ingripande.

Under de omständigheter som var aktuella i ärendena fann Konkurrensverket inte anledning att fortsätta utredningen i den del som rörde förutsättningarna för privata aktörer att erbjuda mobila betallösningar för parkering på kommunala parkeringsplatser inom Göteborgs kommun.

Konkurrensverket har även utrett om det kommunala bolaget Göteborgs Stads Parkerings AB:s tillhandahållande av en mobil betallösning för parkering inom Mölndals kommun utgjorde konkurrensbegränsande offentlig säljverksamhet. Enligt Konkurrensverkets utredning hade Göteborgs Stads Parkerings AB:s verksamhet i Mölndal inte sådana negativa effekter på konkurrensen att en fortsatt utredning var motiverad. Även denna del av utredningen avslutades.

Ytterligare en koncentration som utretts under 2020 är Gasum Oy:s förvärv av Lidingö Clean Gas Solutions Holding AB samt Nauticor KG (dnr 7/2020). Konkurrensverket fann i sin utredning att de båda företagen skulle få en stark ställning på marknaden för flytande naturgas, LNG. Efter att ha informerat parterna om farhågorna att koncentrationen skulle påverka konkurrensen negativt inkom Gasum med frivilliga åtaganden. Åtagandena innebär att Gasum erbjuder sina konkurrenter tillgång till LNG-terminalen i Nynäshamn under tio års tid med villkor som är rättvisa, proportionerliga och icke-diskriminerande. En övervakande förvaltare kommer vidare att årligen utvärdera att åtagandena följs. Konkurrensverket bedömde att åtagandena var tillräckliga för att förvärvet inte påtagligt skulle hämma konkurrensen och lämnade förvärvet utan åtgärd. Beslutet är förenat med ett vite om 400 miljoner kronor om Gasum inte efterlever åtagandena.

En pågående utredning rör ett misstänkt konkurrensbegränsande samarbete mellan försäkringsbolag och bolag som verkar inom försäkringsförmedling under offentliga upphandlingar. Utredningen är omfattande och har bedrivits sedan 2016. Under utredningen har försäkringsgivarbranschen i förhållande till offentliga kunder och försäkringsförmedlars roll i offentliga upphandlingar analyserats. Ett mycket stort antal förhör har hållits under utredningen. Omfattande skriftväxling mellan parterna, upphandlingsunderlag och data har analyserats.

I början av år 2020 avslutades ärendet i förhållande till ett antal av de från början utredda försäkringsbolagen. Skälet var att Konkurrensverket bedömde att bevisningen i ärendet inte var tillräcklig för att påstå en konkurrensrättslig överträdelse i förhållande till försäkringsbolagen i fråga. Utredningen bedrivs dock fortfarande mot ett begränsat antal försäkringsbolag och en försäkringsförmedlare.

Domstolsprövningar och avgiftsförelägganden under 2020

Nedan finns en sammanställning av de mål och ärenden där Patent- och marknadsdomstolarna har fattat beslut under 2020. Därefter redovisar vi de ärenden som avslutats genom avgiftsförelägganden.

Beslut och domar i domstol 2020 – konkurrenslagen

Konkurrensverket	Patent- och marknadsdomstolen, PMD	Patent- och marknadsöverdomstolen, PMÖD
<p>Hässleholms kommun 2017-09-11 (Dnr 469/2017)</p> <p>Yrkande om att Hässleholms kommun ska förbjudas att på det sätt som skett neka upplåtelse av mark till företag som vill etablera och sälja fiberanslutning till slutkund, och att tillämpa därmed jämförliga förfaranden, förenat med vite om 25 miljoner kronor.</p>	<p>2019-03-08 (PMT 11545-17)</p> <p>PMD biföll Konkurrensverkets talan och förbjöd förfarandet med det yrkade vitet. Hässleholms kommun överklagade domen.</p>	<p>2020-01-27 (PMT 3931-19)</p> <p>PMÖD undanröjde PMD:s dom och återförvisade målet till PMD (utan att ha prövat om det förelåg förutsättningar för förbud).</p>
<p>Hässleholms kommun forts. Konkurrensverket förtydligade yrkandet i PMD med motsvarande innebörd i sak.</p>	<p>2020-12-17 (PMT 1212-20)</p> <p>PMD biföll Konkurrensverkets talan och förbjöd Hässleholms kommun att kategoriskt och utan individuell prövning neka företag tillgång till kommunal mark för nedgrävning av fiberkabel för bredband, eller ställa som villkor för markupplåtelse att företaget etablerar fiberanslutningar i hela kommunen. Förbudet förenades med vite om 25 miljoner kronor. Domen har vunnit laga kraft.</p>	<p>Ingen prövning.</p>
<p>Arla Foods AB 2020-12-14 (Dnr 6/2017)</p> <p>Yrkande om att Arla Foods AB ska betala 1 130 000 kronor i konkurrensskadeavgift. Den begärda avgiften har reducerats med 50 procent på grund av att företaget har bidragit under Konkurrensverkets utredning.</p>	<p>Ej avgjort</p>	
<p>Arla Foods AB, Norrmejerier Ekonomisk förening, Falköpings Mejeri ekonomisk förening 2019-04-30 (Dnr 661/2018)</p> <p>Beslut om förbud mot att genomföra en koncentration (förvärv av Svensk Mjolk AB) förenat med vite om 150, 40 respektive 10 miljoner kronor.</p>	<p>2020-01-15 (PMÄ 7206-19)</p> <p>Företagen överklagade beslutet till PMD som konstaterade att koncentrationen inte kan genomföras på grund av en skiljedom. PMD skrev därför av ärendet och undanröjde Konkurrensverkets beslut samt avslög företagets yrkanden om ersättning för rättegångskostnader. Företagen överklagade PMD:s beslut i fråga om rättegångskostnader.</p>	<p>2020-04-08 (PMÖÄ 1489-20)</p> <p>PMÖD beslutade att företagen hade rätt till ersättning för rättegångskostnader i PMD och PMÖD. Konkurrensverkets beslut om att förbjuda koncentrationen prövades inte i sak.</p>
<p>Svenska Förpacknings- och Tidningsinsamlingen AB 2018-02-02 (Dnr 583/2016)</p> <p>Beslut om åläggande förenat med vite om 20 miljoner kronor att återkalla en uppsägning av ett avtal som innebar missbruk av dominerande ställning.</p>	<p>2019-01-21 (PMÄ 2741-18)</p> <p>PMD fastställde Konkurrensverkets beslut. Svenska Förpacknings- och Tidningsinsamlingen överklagade beslutet.</p>	<p>2020-02-28 (PMÖÄ 1519-19)</p> <p>PMÖD ändrade PMD:s beslut och upphävde Konkurrensverkets beslut om åläggande. 2020-03-13 PMÖD avslög begäran från FTI om komplettering av PMÖD:s beslut i fråga om rättegångskostnader.</p>
<p>Im with Bruce AB 2019-12-05 (Dnr 572/2019)</p> <p>Interimistiskt beslut om åläggande att inte tillämpa klausuler om exklusivitet i avtal med vissa träningsanläggningar förenat med vite om 5 miljoner kronor.</p>	<p>2020-01-17 (PMÄ 17901-19)</p> <p>Företaget överklagade Konkurrensverkets interimistiska beslut till PMD som lämnade överklagandet utan bifall. Företaget överklagade PMD:s beslut.</p>	<p>2020-02-20 (PMÖÄ 1691-20)</p> <p>PMÖD meddelade inte prövningstillstånd.</p>

År 2019 blev ett beslut från Konkurrensverket om att förbjuda en företagskoncentration, vid vite, för första gången föremål för överklagande.⁴ Ärendet avgjordes i domstol i början av 2020. Det gällde Arla Foods AB:s, Norrmejerier Ekonomisk förening och Falköpings Mejeri ekonomisk förening (klagandeparterna) förvärv av gemensam kontroll över Svensk Mjök AB. Enligt Konkurrensverket skulle förvärvet påtagligt hämma konkurrensen när det gäller de kända ostvarumärkena Präst, Herrgård och Grevé, varför förvärvet förbjöds. Företagen valde att överklaga Konkurrensverkets beslut. På grund av en skiljedom uppstod dock hinder mot att genomföra den anmälda koncentrationen. PMD fann att det då saknades ett ändamål med vitesförbudet och att vårt beslut därför skulle undanröjas. PMD skrev av ärendet från vidare handläggning och endast frågan om rättegångskostnader prövades därefter av PMD⁵ och PMÖD.⁶

I början av 2020 blev även ett interimistiskt beslut som Konkurrensverket fattade i december 2019 föremål för domstolsprövning.⁷ För att snabbt komma till rätta med ett agerande som vi bedömde kunde få bestående konsekvenser för konkurrensen och utvecklingen på en ny marknad som är i ett inledande skede, ålade vi vid vite en så kallad träningsaggregator att upphöra med att tillämpa klausuler om exklusivitet i sina avtal med träningsanläggningar och att vidta vissa informationsåtgärder rörande detta. Företaget överklagade vårt beslut, men PMD delade vår bedömning och avslög därför överklagandet. PMÖD meddelade inte prövningstillstånd. I juli 2020 beslutade Konkurrensverket att godta frivilliga åtaganden från träningsaggregatorn om att begränsa företagets tillämpning av exklusivavtal under en tvåårsperiod. I samband med detta avslutade vi också två parallella utredningar mot ytterligare två träningsaggregatorer.

I februari 2020 meddelade PMÖD ett beslut som innebar att Svenska Förpacknings- och Tidningsinsamlingen, FTI, inte behöver ge konkurrenten TMRResponsibility, TMR, tillgång till återvinningsstationer.⁸ PMÖD gjorde därmed en annan bedömning än den som Konkurrensverket och även PMD gjort. TMR hade tidigare ett avtal med FTI som innebar att TMR kunde samla in förpackningar från hushåll via återvinningsstationer som FTI äger.

Sedan FTI sagt upp avtalet med TMR bedömde Konkurrensverket att uppsägningen medförde att FTI blev ensam kvar på marknaden och att all konkurrens på marknaden eliminerades. Konkurrensverket bedömde att FTI genom uppsägningen missbrukat sin dominerande ställning och ålade i beslut i februari 2018 FTI att återkalla uppsägningen vid vite om 20 miljoner kronor. FTI överklagade beslutet, men PMD bedömde också i beslut i januari 2019 att FTI hade missbrukat sin dominerande ställning och avslög överklagandet. Sedan FTI överklagat även PMD:s beslut ansåg PMÖD att det inte var styrkt att det var omöjligt eller orimligt svårt för en

⁴ Dnr 661/2018.

⁵ PMÅ 7206-19.

⁶ PMÖÄ 1489-20.

⁷ Dnr 572/2019 och PMÅ 17901-19.

⁸ Dnr 583/2016 och PMÖÄ 1519-19.

konkurrent till FTI att inrätta ett parallellt återvinningssystem och därmed inte styrkt att FTI missbrukat sin dominerande ställning. PMÖD upphävde därför beslutet att FTI skulle återkalla uppsägningen av avtalet med TMR.

Ett annat mål som avgjordes av PMD under 2020 rör Konkurrensverkets talan mot Hässleholms kommun enligt konkurrenslagens bestämmelser om konkurrensbe- gränsande offentlig verksamhet. Konkurrensverket lämnade i september 2017 in en stämmingsansökan till PMD med kravet att Hässleholms kommun ska förbjudas att hämma och snedvrیدا konkurrensen på marknaden genom att vägra upplåta mark till privata företag som vill gräva ner fiber för bredband.

I en dom i januari 2019 biföll PMD vår talan och förbjöd Hässleholms kommun att neka upplåtelse av mark till privata företag som vill etablera och sälja fiberanslut- ning till kommunens invånare på det sätt som hade skett. Kommunen överklagade domen till PMÖD och hävdade där bland annat att det var oklart för kommunen vad förbudet innebar. PMÖD ansåg att PMD:s dom gav upphov till olika tolkning- ar och att det inte gick att förstå vilket agerande som förbjudits, samt att detta inne- bar att domen var så oklar att det inte gick att förstå hur PMD hade dömt i saken.

PMÖD beslutade därför i januari 2020 att PMD:s dom skulle undanröjas och målet återförvisas till PMD. En ny huvudförhandling ägde rum i PMD i november 2020 och den 17 december 2020 meddelade PMD en ny dom i målet. Domen innebär att Hässleholms kommun förbjuds att kategoriskt och utan individuell prövning vägra upplåta kommunal mark till privata företag som vill lägga ner fiberkabel. Kom- munen förbjuds också att ställa som villkor för markupplåtelse till privata företag att företagen etablerar markanslutningar i hela Hässleholms kommun. Kommunen ska betala ett vite om 25 miljoner kronor om den bryter mot förbudet.

Godkända avgiftsförelägganden 2020 – konkurrenslagen

Företag	Konkurrensskadeavgift	Skäl
Royal Design Group AB Dnr 117/2017	500 000 kr	Samarbete om priser mellan konkurrerande företag
Artilleriet Interiors AB Dnr 117/2017	75 000 kr	Samarbete om priser mellan konkurrerande företag
Markslöjd AB Dnr 59/2019	1 780 000 kr	Vertikal prisstyrning

Konkurrensverket har under året utfärdat tre avgiftsförelägganden där utred- ningen har avslutats genom att de utredda företagen har godtagit att betala konkurrensskadeavgift.

Ett av dessa ärenden rörde en utredning av ett misstänkt konkurrensbegränsande samarbete mellan företag inom möbelbranschen (dnr 117/2017). Vår utredning visade att två återförsäljare av heminredning, möbler och designprodukter avtalat om, eller genom ett samordnat förfarande koordinerat, ordinarie försäljningspriser på produkter från varumärket Ton. I juni 2020 godkände företagen att betala en konkurrensskadeavgift genom att acceptera avgiftsförelägganden.

Det andra ärendet som avslutades genom ett avgiftsföreläggande rörde en otillåten prisstyrning av återförsäljare av belysningsprodukter (dnr 59/2019) i strid med förbudet mot konkurrensbegränsande avtal. I december 2020 godkände leverantören ett avgiftsföreläggande och utredningen kunde avslutas.

Transparenslagen

Konkurrensverket ansvarar för att utöva tillsyn över efterlevnaden av lagen (2005:590) om insyn i vissa finansiella förbindelser m.m., transparenslagen. Lagen understödjer tillämpningen av statsstödsreglerna och ställer krav på redovisning i framför allt offentligt ägd eller offentligt finansierad verksamhet (så kallad öppen och separat redovisning).

Under 2019 inkom ett klagomål (dnr 613/2019) om att Stockholm Vatten och Avfall AB (SVOA) med dotterbolag inte efterlevde kraven i transparenslagen. Konkurrensverket har utrett ärendet och gjort bedömningen att dotterbolagen Stockholm Avfall AB och Stockholm Vatten AB omfattas av skyldigheten i transparenslagen att upprätta en öppen respektive en separat redovisning. Mot bakgrund av att SVOA under utredningen beslutade att följa redovisningskraven i transparenslagen avseende Stockholm Avfall AB och Stockholm Vatten AB har Konkurrensverket dock inte funnit skäl att ålägga SVOA att följa redovisningskraven i lagen. Ärendet skrevs därför av från vidare handläggning i juni 2020.

Under Konkurrensverkets utredning av SVOA inkom även önskemål om att granska bland annat Borås Energi och Miljö AB:s (BEM) efterlevnad av kraven i transparenslagen. Konkurrensverket inledde en utredning (dnr 477/2020) som skrevs av från vidare handläggning då BEM uppgett att företaget har för avsikt att redovisa enligt transparenslagen från och med räkenskapsåret 2020.

Konkurrensverket ska dessutom varje år upprätta och skicka en förteckning till kommissionen över alla offentligägda företag inom tillverkningsindustrin i Sverige som omsätter minst 250 miljoner euro. Konkurrensverket har hittills bedömt att det inte finns något sådant företag i Sverige. Situationen 2020 är oförändrad och Konkurrensverket har meddelat detta till kommissionen och Regeringskansliet (dnr 214/2020).

Näringsförbud

Under 2020 har Konkurrensverket inte framställt något yrkande eller ansökt om att någon näringsidkare ska meddelas näringsförbud enligt lagen (2014:836) om näringsförbud.

Uppgifter på den civila luftfartens område

Konkurrensverket ska enligt instruktionen utföra de uppgifter som åligger Sverige enligt EU:s uppförandekod för datoriserade bokningssystem inom civil luftfart. Konkurrensverket har under 2020 inte tagit emot några klagomål från lufttrafikföretag om att de diskrimineras av ett bokningssystem i tredje land. Konkurrensverket har inte heller fått någon information från kommissionen om något pågående ärende som rör denna förordning.

Offentlig upphandling

Upphandlingstillsyn

Med offentlig upphandling menas att ett offentligt organ köper varor, tjänster eller byggtreprenader. Som tillsynsmyndighet för den offentliga upphandlingen i Sverige har vi fokus på att tillsynen ska ha effekt, och väljer därför noga våra tillsynsinsatser. I det arbetet är det viktigt med en tydlig, transparent och enhetlig prioritering av våra insatser. Vi bedömer att denna arbetsmetod gör att vi kan följa upp och utvärdera verksamheten för att så långt möjligt avgöra om våra prioriteringar var korrekta.

Upphandlingstillsynens resultat

Konkurrensverkets beslut, ställningstaganden och den domstolspraxis som följer av våra utredningar utgör konkreta resultat av tillsynen. Vi strävar efter att vara tydliga och vägledande. Såväl upphandlande myndigheter som leverantörer och tipsare har under året fått flera viktiga svar och klargöranden från oss.

Konkurrensverket har under året genomfört en undersökning bland upphandlande myndigheter och enheter som varit föremål för vår tillsyn. Undersökningen visar att liksom vid föregående uppföljningar är det fortfarande en stor andel av de utredda upphandlande myndigheterna som vidtar förändringar helt eller delvis efter vår tillsyn (16 av 20 tillfrågade). 13 av 20 har uppgett att de har genomfört förändringarna på grund av vår tillsyn. 15 av 20 har uppgett att de anser att förändringarna har varit positiva eller delvis positiva. Detta anser vi tyder på att vår tillsyn har rört relevanta aspekter i de upphandlande myndigheternas inköpsverksamhet. Tillsynen får därmed effekt.

Konkurrensverkets avgöranden i sakfrågor har även en förebyggande effekt då de vägleder upphandlande myndigheter om hur de får agera inom lagens ramar. Genom vår tillsyn bidrar vi på detta sätt till en effektiv offentlig upphandling. Då de upphandlingspliktiga inköpen i Sverige uppgår till närmare en femtedel av Sveriges bruttonationalprodukt har det också betydelse för samhällsekonomin.

En resultatindikator som Konkurrensverket har valt är antalet och andelen ärenden som lett till ansökan om upphandlingsskadeavgift, tillsynsbeslut på upphandlingsområdet eller avskrivningsbeslut på grund av förändrat beteende under tillsynen. Att vi redogör för just dessa typer av avslut beror på att vi anser att när ett ärende avslutas på något av dessa sätt har det varit en korrekt bedömning att prioritera det. Under året har Konkurrensverket fattat 25 beslut som faller inom någon av dessa kategorier. 36 ansökningar om upphandlingsskadeavgift har lämnats in, varav 16 hör till samma beslut. 16 ansökningar har varit på eget initiativ och 20 har varit obligatoriska ansökningar. Vi har fattat ett tillsynsbeslut och i tre fall avslutat utredningar med anledning av förändrat beteende.

Årets siffra innebär en ökning jämfört med 2019, då vi fattade 23 beslut inom de nämnda kategorierna. Därutöver har vi de senaste två åren även valt att prioritera framtagandet av ställningstaganden framför tillsynsbeslut. Anledningen till att Konkurrensverket har gjort den prioriteringen är att vi noterat att våra ställningstaganden de senaste åren i snitt genererat fler nedladdningar än tillsynsbesluten, vår tolkning är att vi genom dessa även når fler över tid. Inför 2021 har vi därför, som ett komplement, valt att lägga till antal publicerade ställningstaganden, som ytterligare en resultatindikator för upphandlingstillsynen.

Konkurrensverket har under 2020 också initierat ett arbete som syftar till att öka spridningseffekten av tillsynsbesluten. Vi vill tydliggöra att ett tillsynsbeslut innebär att vi riktar kritik mot ett förfarande som har generell betydelse och därmed förbättra förutsättningarna för att andra myndigheters agerande ska påverkas.

Två resultatindikatorer som enligt vår uppfattning ger viktig information om effektiviteten i handläggningen är den genomsnittliga handläggningstiden från registrering till beslut i både avskrivningsärenden och ärenden som föranleder en åtgärd inom tillsynen.

Handläggningstiden för ärenden som inte har föranlett en åtgärd inom upphandlingstillsynen har under året ökat från 95 dagar 2019 till 192 dagar 2020. Genomsnittlig handläggningstid för övriga ärenden har under året ökat från 226 dagar 2019 till 333 dagar 2020. Även vid en jämförelse över flera år innebär årets resultat en ökning av handläggningstiderna. En bidragande orsak är att Konkurrensverket i några ärenden⁹ har funnit det nödvändigt att omfördela resurser från pågående utredningar, där preskriptionstiden för upphandlingsskadeavgift redan löpt ut, till andra ärenden där vi fortfarande haft möjlighet att ansöka om upphandlingsskadeavgift. Konkurrensverkets beslut att införa tidsfrister inom upphandlingstillsynen tar sikte på såväl upphandlingsskadeavgiftsärenden som tillsynsbeslut och innebär därmed att den typen av omfördelning av resurser i högre grad kommer att undvikas i framtiden.

Ytterligare en resultatindikator är antalet och andelen olika utfall i domstol där Konkurrensverket väckt talan och där beslut i ärenden har överklagats. Under året har domstolarna meddelat dom i 36 av våra ärenden. I 16 av dessa bifölls vår talan helt. Tre domar innebar ett delvis bifall. I 17 fall avslög domstolarna vår talan. I samtliga fall rörde avslagen sådana fall där det finns rättslig skyldighet för Konkurrensverket att ansöka om upphandlingsskadeavgift trots att sanktionsvärdet var så lågt att fakultativa ansökningar inte skulle ha gjorts.

Resultatet innebär en ökning av antal domar från 32 stycken 2019 till 36 stycken 2020. Det innebär även en minskning i andelen bifall från 97 procent 2019 till 53 procent 2020.¹⁰ Eftersom sexton av domarna härrör från samma utredning blir dock detta resultat missvisande. Om de sexton domarna räknas som en blir resultatet i stället 90 procent bifall, då minskar även antalet domar till 21 stycken.

Ett exempel på ett viktigt domstolsavgörande under 2020 är ett mål som avsåg talan om upphandlingsskadeavgift mot Alingsås kommun. I målet klargjorde Högsta Förvaltningsdomstolen att LOU skulle tillämpas på ett avtal som av parterna betecknats som ett idéburet offentligt partnerskap, IOP. Målet rörde driften av ett äldreboende som kommunen tilldelat en icke-vinstdrivande stiftelse, utan föregående annonsering. Konkurrensverket ansåg att det var fråga om ett offentligt kontrakt gällande köp av en tjänst, och att kommunen borde ha annonserat upphandlingen. Alingsås kommun menade att överenskommelsen inte var upphandlingspliktig och gjorde bland annat gällande att det rörde sig om en icke-ekonomisk tjänst som inte omfattas av LOU. Högsta Förvaltningsdomstolen framhåller i sitt avgörande att avtalet mellan kommunen och stiftelsen utgjorde ett avtal med ekonomiska villkor.

⁹ Dnr 299/2018, 398/2019, 607/2019 och 118/2020.

¹⁰ I andelen bifall ingår även domar som kategoriseras som delvis bifall.

Eftersom det i Sverige finns en marknad för sådana tjänster som omfattas av avtalet och då stiftelsen tillhandahöll tjänster på marknaden var den att betrakta som en leverantör. Avtalet utgjorde därför ett tjänstekontrakt enligt LOU. Att det av parterna betecknades som ett idéburet offentligt partnerskap föranledde ingen annan bedömning. Driften av boendet skulle därmed ha upphandlats. Alingsås kommun dömdes att betala upphandlingsskadeavgift för en otillåten direktupphandling.¹¹

Ett annat mål som prövats av Kammarrätten i Stockholm rör frågan om begreppet upphandlande myndighet i LOU.¹² Konkurrensverket hade väckt talan om upphandlingsskadeavgift mot Region Gotland för otillåten direktupphandling av ambulansflyg. Regionen invände att Hälso- och sjukvårdsnämnden var den upphandlande myndigheten och att vi därför hade väckt talan mot fel part. Kammarrätten gjorde först en prövning av om regionen hade organiserat nämnden på ett sådant sätt att det fanns förutsättningar för att nämnden skulle kunna vara en egen upphandlande myndighet. I denna fråga drog kammarrätten slutsatsen att det inte fanns några formella hinder för att godta nämnden som en upphandlande myndighet när den genomför upphandlingar självständigt. Därefter prövade kammarrätten frågan om nämnden hade genomfört den aktuella upphandlingen självständigt.

Kammarrätten bedömde att nämnden inte hade agerat med sådan självständighet som krävs för att den ska anses vara upphandlande myndighet i den aktuella upphandlingen. Kammarrätten beaktade bland annat att regionen är medlem i Kommunalförbundet Svenskt Ambulansflyg, med syfte att tillhandahålla sådana tjänster som den aktuella upphandlingen avser och att fakturan för den aktuella upphandlingen hade ställts till regionen. Kammarrätten biföll vår talan och dömde regionen att betala upphandlingsskadeavgift.¹³

Vi har under året också fått en domstolsprövning av Kammarrätten i Stockholm av ett tillsynsbeslut som vi meddelade 2017.¹⁴ Tillsynsbeslutet avsåg Göteborgs Stads köp av tjänster från det delägda bolaget Göteborg & Co Träffpunkt AB rörande evenemangsverksamhet.¹⁵ I det överklagade beslutet hade vi bland annat konstaterat att kommunen hade brutit mot lagen (2007:1091) om offentlig upphandling, ÄLOU, genom att anslå budgetmedel för åren 2014, 2015 och 2016 åt bolaget för utförande av tjänster åt kommunen, ett kommunalförbund och ett antal privata organisationer. Dessa budgetanslag är vart och ett att anse som offentliga upphandlingskontrakt, vilka skulle ha annonserat enligt 7 kap. 1 § ÄLOU.

¹¹ Högsta förvaltningsdomstolens dom i mål nr 3165-19, 2020-03-11.

¹² Kammarrätten i Stockholm mål nr 6714-19, 2020-01-28.

¹³ Högsta förvaltningsdomstolen meddelande inte prövningstillstånd, HFD mål nr 514-20.

¹⁴ Kammarrätten i Stockholm mål nr 8538-19, 2020-07-07.

¹⁵ Dnr 610/2014.

De tvistiga frågorna som klargjordes av domstolen i målet handlade bland annat om huruvida det rörde sig om offentliga kontrakt i den mening som omfattas av upphandlingslagstiftningen, och om upphandlingen hade påbörjats vid en sådan tidpunkt att övergångsbestämmelserna till ÄLOU innebar att ÄLOU var tillämplig på förfarandet. Kammarrättens avgörande innebär att vårt tillsynsbeslut står fast. Domen överklagades till Högsta förvaltningsdomstolen som inte meddelade prövningstillstånd.

Konkurrensverket har i ett tillsynsbeslut kritiserat Norrköpings kommun för att det förekommit omfattande brister i kommunens hantering av avrop från tre olika ramavtal som omfattar upphandlingskonsulttjänster, organisationskonsulttjänster och konsultförmedlingstjänster inom digitalisering. Konkurrensverkets utredning visade att inköp har skett utan att villkoren för avrop i de tillgängliga ramavtalen har tillämpats på rätt sätt. Inköp har i vissa fall även skett i strid med öppenhets- och likabehandlingsprincipen. Kommunen har även brustit i sin dokumentation av inköpen genom att inte dokumentera i enlighet med dokumentationsplikten i lagen om offentlig upphandling.

Vi har i vår omvärldsbevakning och tipsfunktion inte registrerat några frågor kring tillämpning av lagen (2013:311) om valfrihetssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering och lagen (2008:962) om valfrihetssystem i enlighet med lagen (2010:536) om valfrihet hos Arbetsförmedlingen. Vi har därför inte prioriterat tillsyn av dessa valfrihetssystem.

Ytterligare ett område där vi bedriver tillsyn är kollektivtrafik, som regleras av lagen (2010:1065) om kollektivtrafik. Under 2020 har vi inte bedrivit tillsyn i enskilda ärenden. Vi uppmärksammar frågan i ärenden som rör kollektivtrafik, men har ännu inte haft anledning att vidta några konkreta åtgärder enligt den lagen.

Upphandlingsskadeavgift

Nedan finns en sammanställning av de ansökningar om upphandlingsskadeavgift som Konkurrensverket gjort under 2020, samt beslut och domar i domstolarna. Därefter redovisar vi årets tillsynsbeslut.

Ansökningar om upphandlingsskadeavgift 2020

Ansökan om upphandlingsskadeavgift – egna initiativ

Motpart/upphandlande myndighet	Yrkad upphandlingsskadeavgift	Skäl
Kristianstads kommun Dnr 60/2020	800 000 kr	Otillåten direktupphandling av byggtreprenad avseende Degeberga reningsverk.
Statens konstråd Dnr 147/2020	105 000 kr	Otillåten direktupphandling av konstnärlig gestaltning.
Karolinska Institutet Dnr 221/2020	200 000 kr	Otillåten direktupphandling av instrument för laborativ verksamhet.
Sundsvalls kommun Dnr 245/2020	900 000 kr	Otillåten direktupphandling av grönyteskötsel.
Kalix kommun Dnr 327/2020	400 000 kr	Otillåten direktupphandling av rörande tjänstekoncession avseende golfbana.
Skelleteå Kraft Elnät AB Dnr 339/2020	225 000 kr	Otillåten direktupphandling av material till Vitberget, Bergsbyn och Rönnskär.
Örebrokompaniet AB Dnr 358/2020	220 000 kr	Otillåten direktupphandling av ljusshow.
Nynäshamns kommun Dnr 374/2020	1 500 000 kr	Otillåten direktupphandling av byggtreprenad avseende gruppbostad.
Örebro kommun Dnr 527/2020	145 000 kr	Otillåten direktupphandling av parkeringsautomater.
Hallsbergs kommun Dnr 589/2020	800 000 kr	Otillåten direktupphandling av byggtreprenad.
Huddinge kommun Dnr 590/2020	2 000 000 kr	Otillåten direktupphandling av vinterväghållningstjänster.
Affärsverken Karlskrona AB Dnr 655/2020	120 000 kr	Otillåten direktupphandling av cateringtjänster.
Region Blekinge Dnr 701/2020	960 000 kr	Otillåten direktupphandling av tolktjänster.
Arbetsmarknads- och socialnämnden i Malmö kommun Dnr 718/2020	10 000 000 kr	Otillåten direktupphandling av social omsorg med inkvartering.
Kriminalvården Dnr 729/2020	230 000 kr	Otillåten direktupphandling av testmateriel.
Hedemora kommun Dnr 730/2020	230 000 kr	Otillåten direktupphandling av socionomtjänster.

Ansökan om upphandlingsskadeavgift – obligatoriska

Motpart/upphandlande myndighet	Yrkad upphandlingsskadeavgift	Skäl
Trelleborgs kommun Dnr 253/2020	60 000 kr	Brott mot avtalsspärr.
Staffanstorps Centrum AB Dnr 294/2020	10 000 kr	Otillåten direktupphandling som fått bestå av tvingande hänsyn.
Staffanstorps Fibernät AB Dnr 295/2020	10 000 kr	Otillåten direktupphandling som fått bestå av tvingande hänsyn.
Staffanstorps Kommunfastigheter AB Dnr 296/2020	10 000 kr	Otillåten direktupphandling som fått bestå av tvingande hänsyn.
Helsingborgs Hamn AB Dnr 297/2020	10 000 kr	Otillåten direktupphandling som fått bestå av tvingande hänsyn.
Krinova AB Dnr 298/2020	10 000 kr	Otillåten direktupphandling som fått bestå av tvingande hänsyn.
Landskrona Energi AB Dnr 299/2020	10 000 kr	Otillåten direktupphandling som fått bestå av tvingande hänsyn.
Nordvästra Skånes Vatten och Avlopp AB Dnr 300/2020	10 000 kr	Otillåten direktupphandling som fått bestå av tvingande hänsyn.
Perstorps Bostäder AB Dnr 301/2020	10 000 kr	Otillåten direktupphandling som fått bestå av tvingande hänsyn.
Perstorps Näringslivs AB Dnr 302/2020	10 000 kr	Otillåten direktupphandling som fått bestå av tvingande hänsyn.
Rederi Ventrafiken AB Dnr 303/2020	10 000 kr	Otillåten direktupphandling som fått bestå av tvingande hänsyn.
Räddningstjänsten Skåne Nordväst Dnr 304/2020	10 000 kr	Otillåten direktupphandling som fått bestå av tvingande hänsyn.
Simrishamns Bostäder AB Dnr 305/2020	10 000 kr	Otillåten direktupphandling som fått bestå av tvingande hänsyn.
Skurups Elverk AB Dnr 306/2020	10 000 kr	Otillåten direktupphandling som fått bestå av tvingande hänsyn.
Skurups Jordbruks AB Dnr 307/2020	10 000 kr	Otillåten direktupphandling som fått bestå av tvingande hänsyn.
Sydöstra Skånes Räddningstjänstförbund Dnr 308/2020	10 000 kr	Otillåten direktupphandling som fått bestå av tvingande hänsyn.
Vellinge Stadsnät AB Dnr 309/2020	10 000 kr	Otillåten direktupphandling som fått bestå av tvingande hänsyn.
Västtrafik AB Dnr 373/2020	10 000 kr	Otillåten direktupphandling som fått bestå av tvingande hänsyn.
Region Halland Dnr 553/2020	20 000 kr	Otillåten direktupphandling som fått bestå av tvingande hänsyn.
Västra Götalandsregionen Dnr 554/2020	20 000 kr	Otillåten direktupphandling som fått bestå av tvingande hänsyn.

Beslut och domar i domstol 2020 – upphandlingsskadeavgift

Konkurrensverkets ansökan och motpart/ upphandlande myndighet	Förvaltningsrätten	Kammarrätten	Högsta förvaltningsdomstolen	Laga kraft/ pågående ¹⁶
SJ AB¹⁷ 2013-01-24 Dnr 58/2013, 57/2013 Yrkat belopp (totalt) 8 500 000 kr. 2019-04-02 Yrkande justerat. Yrkat belopp (totalt) 4 650 000 kr.	2014-01-10 (Förvaltningsrätten i Stockholm mål nr 1959-13 och 1960-13) Avvisade Konkurrensverkets ansökningar då rätten fann att LUF inte är tillämplig på SJ:s upphandlingar. 2020-01-31 (Förvaltningsrätten i Stockholm mål nr 13805-19 och 13790-19) Avslog Konkurrensverkets ansökningar pga. ringa fall.	2015-06-04 (Stockholm mål nr 603-14 och 604-14) Avslog Konkurrensverkets överklagande.	2019-06-14 (HFD mål nr 3999-15 och 4000-15) Upphävde underinstansernas avgöranden och återförvisade målet till förvaltningsrätten. 2019-02-28 (mål C-388/17) Förhandsavgörande från EU-domstolen.	Laga kraft
Alingsås kommun 2017-06-29 Dnr 377/2017 Yrkat belopp 5 000 000 kr.	2018-06-29 (Förvaltningsrätten i Göteborg mål nr 7530-17) Biföll Konkurrensverkets ansökan.	2019-05-08 (Kammarrätten i Göteborg mål nr 3556-18) Avslog Alingsås kommuns överklagande.	2020-03-11 (HFD mål nr 3165-19) Avslog kommunens överklagande i viss del och meddelade inte prövningstillstånd rörande målet i övrigt.	Laga kraft
Ragunda kommun 2018-09-14 Dnr 519/2018 Yrkat belopp 130 000 kr.	2020-02-07 (Förvaltningsrätten i Härnösand mål nr 4015-18) Biföll Konkurrensverkets ansökan.			Laga kraft
Region Gotland 2018-12-20 Dnr 702/2018 Yrkat belopp 230 000 kr.	2019-03-28 (Förvaltningsrätten i Stockholm mål nr 28818-18) Avslag på Region Gotlands yrkande om mellandom. 2019-09-02 Biföll Konkurrensverkets ansökan.	2020-01-18 (Kammarrätten i Stockholm mål nr 6714-19) Meddelade prövningstillstånd och avslog överklagandet.	2020-06-02 (HFD mål nr 514-20) Beslut om att ej meddela prövningstillstånd.	Laga kraft

¹⁶ Per 2020-12-31 om inget annat anges.

¹⁷ 2020-01-31, förvaltningsrätten i Stockholm mål nr 13805-19 och 13790-19. Avslår Konkurrensverkets ansökan (ringa fall).

Konkurrensverkets ansökan och motpart/ upphandlande myndighet	Förvaltningsrätten	Kammarrätten	Högsta förvaltningsdomstolen	Laga kraft/ pågående ¹⁶
Västra Götalandsregionen 2019-05-24 Dnr 365/2019 Yrkat belopp 1 000 000 kr.	2019-10-01 (Förvaltningsrätten i Göteborg mål nr 6436-19) Biföll Konkurrensverkets ansökan.	2020-05-18 (Kammarrätten i Göteborg mål nr 5806-19) Biföll Konkurrensverkets ansökan delvis och beslutade om en avgift om 800 000 kr.		Laga kraft
Ale El Ekonomisk Förening 2019-05-24 Dnr 366/2019 Yrkat belopp 40 000 kr.	2019-09-10 (Förvaltningsrätten i Göteborg mål nr 6434-19) Biföll Konkurrensverkets ansökan.	2019-10-29 (Kammarrätten i Göteborg mål nr 5346-19) Beslut om att ej meddela prövningstillstånd.	2020-04-08 (HFD mål nr 6117-19) Beslut om att ej meddela prövningstillstånd.	Laga kraft
Härreda Energi AB 2019-05-24 Dnr 367/2019 Yrkat belopp 20 000 kr.	2019-09-10 (Förvaltningsrätten i Göteborg mål nr 6435-19) Biföll Konkurrensverkets ansökan.	2019-10-29 (Kammarrätten i Göteborg mål nr 5347-19) Beslut om att ej meddela prövningstillstånd.	2020-04-08 (HFD mål nr 6118-19) Beslut om att ej meddela prövningstillstånd.	Laga kraft
Kungälv Energi AB 2019-05-24 Dnr 368/2019 Yrkat belopp 30 000 kr.	2019-09-10 (Förvaltningsrätten i Göteborg mål nr 6438-19) Biföll Konkurrensverkets ansökan.	2019-10-29 (Kammarrätten i Göteborg mål nr 5349-19) Beslut om att ej meddela prövningstillstånd.	2020-04-08 (HFD mål nr 6120-19) Beslut om att ej meddela prövningstillstånd.	Laga kraft
Lerum Energi AB 2019-05-24 Dnr 369/2019 Yrkat belopp 60 000 kr.	2019-09-10 (Förvaltningsrätten i Göteborg mål nr 6437-19) Biföll Konkurrensverkets ansökan.	2019-10-29 (Kammarrätten i Göteborg mål nr 5348-19) Beslut om att ej meddela prövningstillstånd.	2020-04-08 (HFD mål nr 6119-19) Beslut om att ej meddela prövningstillstånd.	Laga kraft
Karolinska Institutet 2019-08-22 Dnr 512/2019 Yrkat belopp 8 000 000 kr.	2020-02-04 (Förvaltningsrätten i Stockholm mål nr 19292-19) Biföll Konkurrensverkets ansökan delvis och beslutade om en avgift om 3 000 000 kr.	2020-03-10 (Kammarrätten i Stockholm mål nr 1304-20) Beslut om att meddela prövningstillstånd.		Pågående
Örebro kommun 2019-09-02 Dnr 528/2019 Yrkat belopp 15 000 kr.	2020-07-28 (Förvaltningsrätten i Karlstad mål nr 4754-19) Biföll Konkurrensverkets ansökan.			Laga kraft
Kristinehamns kommun 2019-09-04 Dnr 534/2019 Yrkat belopp 430 000 kr.	2020-07-29 (Förvaltningsrätten i Karlstad mål nr 4812-19) Biföll Konkurrensverkets ansökan.			Laga kraft

Konkurrensverkets ansökan och motpart/ upphandlande myndighet	Förvaltningsrätten	Kammarrätten	Högsta förvaltningsdomstolen	Laga kraft/ pågående ¹⁶
Louis De Geer Konsert & Kongress i Norrköping AB 2019-09-27 Dnr 584/2019 Yrkat belopp 260 000 kr.	2020-02-05 (Förvaltningsrätten i Linköping mål nr 8122-19) Biföll Konkurrensverkets ansökan.			Laga kraft
Västtrafik AB 2019-11-05 Dnr 677/2019 Yrkat belopp 1 000 000 kr.	2019-12-17 ¹⁸ (Förvaltningsrätten i Jönköping mål nr 5974-19) Biföll Konkurrensverkets ansökan.			Laga kraft
Region Gotland, socialnämnden 2019-11-06 Dnr 688/2019 Yrkat belopp 530 000 kr.	2020-03-12 (Förvaltningsrätten i Stockholm mål nr 24981-19) Biföll Konkurrensverkets ansökan.			Laga kraft
Kungsbacka kommun 2019-11-22 Dnr 721/2019 Yrkat belopp 140 000 kr.	2020-04-09 (Förvaltningsrätten i Göteborg mål nr 14646-19) Biföll Konkurrensverkets ansökan.			Laga kraft
Tornberget Fastighetsförvaltnings AB i Haninge 2019-11-06 Dnr 744/2019 Yrkat belopp 100 000 kr.	2020-02-21 (Förvaltningsrätten i Stockholm mål nr 27414-19) Biföll Konkurrensverkets ansökan.			Laga kraft
Härjedalens kommun 2019-12-13 Dnr 765/2019 Yrkat belopp 260 000 kr.	2020-01-27 (Förvaltningsrätten i Härnösand mål nr 5754-19) Biföll Konkurrensverkets ansökan.			Laga kraft
Statens konstråd 2020-02-21 Dnr 147/2020 Yrkat belopp 105 000 kr.	2020-12-02 (Förvaltningsrätten i Stockholm mål nr 4299-20) Biföll Konkurrensverkets ansökan delvis.			Pågående
Kristianstads kommun 2020-01-23 Dnr 60/2020 Yrkat belopp 800 000 kr.	2020-05-13 (Förvaltningsrätten i Malmö mål nr 876-20) Biföll Konkurrensverkets ansökan.			Laga kraft
Karolinska Institutet 2020-03-26 Dnr 221/2020 Yrkat belopp 200 000 kr.	2020-10-06 (Förvaltningsrätten i Stockholm mål nr 7078-20) Biföll Konkurrensverkets ansökan.			Pågående

¹⁸ Laga kraft i januari 2020.

Konkurrensverkets ansökan och motpart/ upphandlande myndighet	Förvaltningsrätten	Kammarrätten	Högsta förvaltningsdomstolen	Laga kraft/ pågående ¹⁶
Sundsvalls kommun 2020-04-17 Dnr 245/2020 Yrkat belopp 900 000 kr.	2020-05-25 (Förvaltningsrätten i Härnösand mål nr 1729-20) Biföll Konkurrensverkets ansökan.			Laga kraft
Trelleborgs kommun 2020-04-24 Dnr 253/2020 Yrkat belopp 60 000 kr.	2020-08-31 (Förvaltningsrätten i Malmö mål nr 5032-20) Biföll Konkurrensverkets ansökan.			Laga kraft
Staffanstorps Centrum AB 2020-06-08 Dnr 294/2020 Yrkat belopp 10 000 kr.	2020-08-10 (Förvaltningsrätten i Malmö mål nr 6957-20–6964-20 och 6966-20–6973-20) Avslog Konkurrensverkets ansökan. ¹⁹			Laga kraft
Staffanstorps Fibernät AB 2020-06-08 Dnr 295/2020 Yrkat belopp 10 000 kr.	Se ovan			Laga kraft
Staffanstorps Kommunfastigheter AB 2020-06-08 Dnr 296/2020 Yrkat belopp 10 000 kr.	Se ovan			Laga kraft
Helsingborgs Hamn AB 2020-06-08 Dnr 297/2020 Yrkat belopp 10 000 kr.	Se ovan			Laga kraft
Krinova AB 2020-06-08 Dnr 298/2020 Yrkat belopp 10 000 kr.	Se ovan			Laga kraft
Landskrona Energi AB 2020-06-08 Dnr 299/2020 Yrkat belopp 10 000 kr.	Se ovan			Laga kraft
Nordvästra Skånes Vatten och Avlopp AB 2020-06-08 Dnr 300/2020 Yrkat belopp 10 000 kr.	Se ovan			Laga kraft
Perstorps Bostäder AB 2020-06-08 Dnr 301/2020 Yrkat belopp 10 000 kr.	Se ovan			Laga kraft

¹⁹ Konkurrensverkets ärenden dnr 294/2020–309/2020 har handlagts tillsammans av Förvaltningsrätten i Malmö och utfallet i dessa ärenden framgår av förvaltningsrättens dom med mål nr 6957-20–6964-20 och 6966-20–6973-20.

Konkurrensverkets ansökan och motpart/ upphandlande myndighet	Förvaltningsrätten	Kammarrätten	Högsta förvaltningsdomstolen	Laga kraft/ pågående ¹⁶
Perstorps Näringslivs AB 2020-06-08 Dnr 302/2020 Yrkat belopp 10 000 kr.	Se ovan			Laga kraft
Rederi Ventrafiken AB 2020-06-08 Dnr 303/2020 Yrkat belopp 10 000 kr.	Se ovan			Laga kraft
Räddningstjänsten Skåne Nordväst 2020-06-08 Dnr 304/2020 Yrkat belopp 10 000 kr.	Se ovan			Laga kraft
Simrishamns Bostäder AB 2020-06-08 Dnr 305/2020 Yrkat belopp 10 000 kr.	Se ovan			Laga kraft
Skurups Elverk AB 2020-06-08 Dnr 306/2020 Yrkat belopp 10 000 kr.	Se ovan			Laga kraft
Skurup Jordbruks AB 2020-06-08 Dnr 307/2020 Yrkat belopp 10 000 kr.	Se ovan			Laga kraft
Sydöstra Skånes Räddningstjänstförbund 2020-06-08 Dnr 308/2020 Yrkat belopp 10 000 kr.	Se ovan			Laga kraft
Vellinge Stadsnät AB 2020-06-08 Dnr 309/2020 Yrkat belopp 10 000 kr.	Se ovan			Laga kraft
Västrafik AB 2020-06-23 Dnr 373/2020 Yrkat belopp 10 000 kr.	2020-09-28 (Förvaltningsrätten i Jönköping mål nr 3682-20) Biföll Konkurrensverkets ansökan.			Pågående
Skellefteå Kraft Elnät AB 2020-06-02 Dnr 339/2020 Yrkat belopp 225 000 kr.	2020-11-13 (Förvaltningsrätten i Umeå mål nr 1186-20) Biföll Konkurrensverkets ansökan.			Laga kraft
Region Halland 2020-06-23 Dnr 553/2020 Yrkat belopp 20 000 kr.	2020-11-25 (Förvaltningsrätten i Göteborg mål nr 12651-20) Biföll Konkurrensverkets ansökan.			Laga kraft

Konkurrensverkets ansökan och motpart/ upphandlande myndighet	Förvaltningsrätten	Kammarrätten	Högsta förvaltningsdomstolen	Laga kraft/ pågående ¹⁶
Västra Götalandsregionen 2020-06-23 Dnr 554/2020 Yrkat belopp 20 000 kr.	2020-11-25 (Förvaltningsrätten i Göteborg mål nr 12649-20) Biföll Konkurrensverkets ansökan.			Laga kraft

Tillsynsbeslut 2020 – offentlig upphandling

Motpart	Beslut	Skäl
Norrköpings kommun Dnr 539/2019	Kritik mot otillåten direktupphandling, brott mot öppenhetsprincipen och dokumentationsplikten	Ändring i redan annonserade och tilldelade ramavtal m.m.

Konkurrens i offentlig upphandling

En väl fungerande konkurrens är en förutsättning för att upphandlingsregelverket ska fungera. Vi eftersträvar därför att öka kunskapen hos upphandlare och beställare om konkurrensens betydelse för offentlig upphandling. Det är viktigt att det finns en medvetenhet om behovet av att nyttja konkurrensen som regelverket syftar till att skapa.

Konkurrensens centrala betydelse är också orsaken till att vi ser otillåtna direktupphandlingar som den mest skadliga överträdelsen av upphandlingsregelverket. Otillåtna direktupphandlingar sker i det fördolda och det finns ingen möjlighet till insyn för medborgare eller företag. Det finns därför också en betydande risk för korrupcion. Den otillåtna direktupphandlingen är mer skadlig ju bättre konkurrens det är på marknaden, för då drar man inte nytta av dess fördelar. Den är också mer skadlig ju större köparmakt den upphandlande myndigheten eller enheten har. Köparmakt kan man dra nytta av i en korrekt upphandling, men den kan inte utnyttjas på ett effektivt sätt i en otillåten direktupphandling.

Under året har vi, kopplat till vår strategiska satsning om konkurrensbegränsande offentlig upphandling, informerat om konkurrensens betydelse på flera sätt. I januari 2020 publicerade Konkurrensverket tillsammans med Upphandlingsmyndigheten och Svenskt Näringsliv en artikel, som uppmanade ledande tjänstemän och politiker att se potentialen i inköp som ett verktyg att klara gemensamma utmaningar. Artikeln syftade till att skapa ökad förståelse för hur upphandling kan bidra till samhällsutveckling. Vi har under året också publicerat en informationsskrift som riktar sig till upphandlare, beställare och beslutsfattare. Skriften handlar om kopplingarna mellan konkurrens och upphandling. Vi har finansierat en uppdragsforskningsrapport (2020:2) om konkurrens i offentlig upphandling.

I november anordnade vi en digital konferens där vi gav upphandlare och beställare i offentlig sektor tillfälle att öka sina kunskaper i konkurrensrätt och samtidigt få större förståelse för hur konkurrens och upphandling hänger ihop. Flera beslut som vi fattar kommunicerar vi tillsammans med en kommentar om på vilket sätt den aktuella överträdelsen skadar samhället och konkurrensen. På vår webbplats anger vi också skälet till varför varje ärende har prioriterats.

Vi har också vid flera tillfällen informerat upphandlare om upphandlingsreglerna, vår tillsyn och konkurrensens betydelse. Som exempel kan nämnas Försäkringskassan, som vi träffade digitalt i november och Statens Lantbruksuniversitet, SLU, som vi höll en presentation för i december.

Ställningstaganden

I våra ställningstaganden presenterar vi rättsläget och redovisar vår bedömning av hur vi ser på vissa frågor. Detta ska bidra till en förutsebarhet hur vi bedömer en rättsfråga i vår tillsyn. När en fråga identifierats gör vi en förstudie för att bedöma om det är ändamålsenligt med ett ställningstagande för att klargöra vår syn på rättsläget, eller om något annat tillsynsverktyg är bättre lämpat.

Alla frågor kan inte bli till ett ställningstagande. I vår bedömning väger vi bland annat in om det går att formulera en fråga som vi kan besvara, om det saknas tillräckligt tydlig vägledning sedan tidigare i exempelvis praxis samt om ett ställningstagande skulle bidra till att göra det lättare att följa lagstiftningen.

Vi utgår från vår prioriteringspolicy vid val av ämne för ställningstaganden. Syftet med ställningstaganden är alltid att bidra till en mer effektiv offentlig upphandling. Vi följer rättsutvecklingen och domstolarnas arbete i Sverige och internationellt. Bedömningen utgår från gällande rättsläge och kan komma att revideras. Om det behövs justerar vi och uppdaterar ställningstagandena.

Antalet sidvisningar för webbsidan Ställningstaganden och dess undersidor är 1 885 räknat från 1 januari 2020 till 31 december 2020. Dokumenten har laddats ner 434 (2018:1), 406 (2019:1) respektive 305 (2019:2) gånger under året.

Den rättsliga utvecklingen inom den offentliga upphandlingen

Konkurrensverket har till uppgift att följa och redovisa utvecklingen inom den offentliga upphandlingen.

Utöver vårt eget arbete med att driva rättsutvecklingen genom våra utredningar, följer vi den nationella utvecklingen på området genom att samverka med andra myndigheter och branschorgan. När det gäller den nationella utvecklingen upprätthåller vi sedan 2010 en databas med samtliga domstolsavgöranden i upphandlingsmål från förvaltningsrätter, kammarrätter och Högsta förvaltningsdomstolen.

Konkurrensverket lämnade 2019 över en promemoria med förslag om en utvecklad reglering av tillsynsverksamheten till regeringen.²⁰ I den föreslås att Konkurrensverkets tillsynsverksamhet på upphandlingsområdet regleras tydligare och att det införs utvidgade möjligheter till ingripande i upphandlingslagarna. Förslagen syftar främst till en effektivisering av tillsynen och tydligare ramar för en rättssäker tillsyn. Promemorian innehåller också ett förslag till ändring i Konkurrensverkets instruktion som innebär att verket i sin tillsynsverksamhet ska motverka och uppmärksamma korruption och annat förtroendeskadligt beteende. Promemorian har remitterats och bereds för närvarande i Regeringskansliet.

Förutsättningar för små och medelstora företag att delta i offentliga upphandlingar

Offentlig upphandling är en stor och viktig del av samhällsekonomin. Den offentliga upphandlingen kan bidra till bättre förutsättningar för små och medelstora företag att träda in och växa på olika marknader. Mot denna bakgrund har Konkurrensverket under 2020 publicerat en informationsskrift om konkurrens och offentlig upphandling med syftet att upphandlande organisationer på ett bättre sätt ska tillvarata konkurrensen på marknaden och inkludera små och medelstora företag. Även rapporten om korruption och osund konkurrens (rapportserie 2020:1), tar upp hur små och medelstora företags förutsättningar att konkurrera i offentliga upphandlingar kan förbättras.

Konkurrensverket ingår även sedan flera år tillbaka i *Stora branschgruppen*, som är ett samarbete i Skatteverkets regi mellan representanter från arbetstagar- och arbetsgivarorganisationer, bransch- och intresseorganisationer samt myndigheter. Gruppen arbetar för lösningar som ska leda till ökad konkurrensneutralitet mellan företag i Sverige. Målet med arbetet är att komma till rätta med det fusk och den brottslighet som finns idag. Både företag och anställda ska känna att de verkar på säkra arbetsplatser, där alla agerar enligt gällande lagar och regler. För att uppnå detta ska myndigheter kunna genomföra kontroller för att säkerställa att lagar och regler följs. Det leder även till att företag som anlitar andra företag kan säkerställa att deras underleverantörer är seriösa. För att nå en ökad konkurrensneutralitet arbetar gruppen för en ny sekretesslagstiftning, digital tillgång till Skatteverkets information samt att alla företag som är verksamma i Sverige ska synliggöras. I november hölls ett gemensamt seminarium.

Konkurrensverket ingår även i samarbetet Tillsammans mot korruption, en plattform som samlar samarbetspartners från både privat och offentlig sektor för att dela goda exempel, öka medvetenheten och sprida kunskap i arbetet mot korruption. Årets Tillsammans mot korruption utgjordes av en serie digitala seminarier under hösten, där korruptionsfrågan belystes ur olika perspektiv. Konkurrensverket medverkade i seminariet som handlade om att upphandla rätt i kristider.

²⁰ Dnr 658/2018.

Registrering av annonsdatabaser

Sedan den 1 juli 2020 gäller lagen (2019:668) om upphandlingsstatistik. Syftet med reglerna är att förbättra upphandlingsstatistiken genom att samla in uppgifter i annonser om offentliga upphandlingar till en nationell databas med tillgänglig och tillförlitlig statistik. Den nya lagen innebär att det blir obligatoriskt för upphandlande myndigheter och enheter att efter den 1 januari 2021 annonsera upphandlingar i en annonsdatabas som är registrerad hos Konkurrensverket.

Konkurrensverket är registermyndighet enligt lagen om upphandlingsstatistik, vilket innebär att vi ska ta emot ansökningar om registrering av annonsdatabaser och pröva om de uppfyller kraven för att registreras samt utöva tillsyn över de registrerade annonsdatabaserna.

Under året har vi utarbetat rutiner för att hantera såväl ansökningar som tillsyn av annonsdatabaserna på ett ändamålsenligt sätt. Fem databaser har registrerats 2020.

Åtgärder med anledning av Riksrevisionens rekommendationer

Riksrevisionen granskade under 2018 och 2019 Konkurrensverkets förmåga till effektivt resursutnyttjande i tillsynsverksamheten. Fokus för granskningen var Konkurrensverkets prioriteringspolicy och tillsynsprocesser. Slutsatserna presenterades i granskningsrapporten *Konkurrensverkets tillsyn – förutsättningar för effektivt resursutnyttjande* (RiR 2019:26). I detta avsnitt redogör vi för vilka åtgärder som Konkurrensverket har vidtagit för att en väl fungerande tillsyn, utifrån Riksrevisionens rekommendationer, ska uppnås.

Åtgärdernas resultat

Riksrevisionens granskning har bidragit med välkomna externa perspektiv på de utvecklingsinsatser som Konkurrensverket har genomfört och som bör övervägas för att ytterligare effektivisera tillsynsverksamheten. Revisorernas rekommendationer har också resulterat i flera åtgärder. En tydligare ansvarsfördelning mellan enheter skapar förutsättningar för en effektiv utredningsprocess. En mer enhetlig dokumentation av utredningsprocessen underlättar uppföljning och analys, vilket i sin tur kan skapa förutsättningar för ytterligare effektiviseringar. Rörande vissa rekommendationer har Konkurrensverkets egen analys dock inte bekräftat Riksrevisionens slutsatser och vi har som en följd av det gjort en annan bedömning. Vi har då valt andra åtgärder än de rekommenderade för att uppnå nödvändiga förtydliganden och förbättringar. Vår sammantagna bedömning av de åtgärder som har genomförts som ett resultat av granskningen är att de har skapat förutsättningar för en mer effektiv tillsynsverksamhet.

Rekommendation om intern kontroll

Riksrevisionen rekommenderade att Konkurrensverket bör förbättra den interna kontrollen i tillsynsverksamheten. Detta bör enligt revisorerna exempelvis omfatta en översyn över ansvars- och rollfördelning mellan de delar av organisationen som arbetar med utredning respektive domstolsprocesser, överväga att införa tvingande interna tidsfrister i alla utredningar, införa kontroller för kritisk prövning av fortsatt utredning vid väsentliga förändringar i pågående ärenden samt genomföra en översyn av befintligt utredningsstöd, då särskilt tillämpning av mallar och it-stöd.

Vidtagna åtgärder med anledning av rekommendationen

Ansvars- och rollfördelning

Konkurrensverket hade påbörjat ett utvecklingsarbete rörande denna fråga när Riksrevisionens granskning inleddes. Utvecklingsarbetet syftade till att säkerställa väl fungerande arbetsformer i tillsynen, vilket innefattade ett tydliggörande av roller och ansvarsfördelning mellan olika delar av organisationen. I en omorganisation som genomfördes den 1 april 2019 lades en organisatorisk grund för ett effektivt tillsynsarbete. Detta inträffade i slutfasen av faktagranskningssfasen i Riksrevisionens effektivitetsrevision, men innan Konkurrensverket tagit del av rekommendationerna. Vår bedömning är att resultatet av omorganisationen var positivt. Exempelvis har den processförande enhetens uppdrag renodlats, något som bidragit till en tydligare ansvarsfördelning.

Under 2020 har vi byggt vidare på denna organisatoriska grund och, i enlighet med vad vi har anfört i rapporteringen av regeringsuppdraget om organisatoriska förändringar med anledning av utökad beslutanderätt, inrättat en ny funktion med uppgift att ansvara för frågor relaterade till parternas processuella rättigheter under utredningen. Vi har infört en ordning där en del av organisationen, som inte har varit involverad i utredningen tidigare, ska granska utredningens överväganden och beslutsförslag, inklusive eventuella sanktioner, innan ett slutligt beslut fattas.

Tidsfrister

Att förkorta handläggningstiderna för alla typer av tillsynsutredningar är högt prioriterat för Konkurrensverket. Tidsfrister kan, om förutsättningarna är de rätta, vara ett sätt att korta tiderna och har därför övervägts av Konkurrensverket och även provats redan 2016, dvs. innan revisorernas granskning inleddes. För att tvingande tidsfrister ska fungera behövs dock effektiva utredningsverktyg och sanktionsmöjligheter som motverkar bristande samarbete. Tidsfrister under utredningsfasen får inte riskera att medföra att företagen medvetet förhalar eller försvårar utredningar för att på så sätt undkomma ett ingripande.

Genomförandet av ECN plus-direktivet²¹ i mars 2021 kommer att medföra att Konkurrensverkets besluts- och utredningsbefogenheter på konkurrensområdet utökas och att det införs en sanktion mot företag som trotsar verkets beslut under utredningen av en överträdelse som företaget misstänks för (utredningsskadeavgift). Företag kommer att få starkare incitament att samarbeta när det blir möjligt att bötfälla företag som motarbetar utredningarna. Detta kommer att vara till hjälp i arbetet att korta handläggningstiderna i konkurrenstillsynen, och kommer enligt Konkurrensverkets bedömning att skapa förutsättningar för att ett system med interna tidsfrister ska fungera på ett ändamålsenligt sätt.

²¹ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/1 av den 11 december 2018 om att ge medlemsstaternas konkurrensmyndigheter befogenhet att mer effektivt kontrollera efterlevnaden av konkurrensreglerna och om att säkerställa en väl fungerande inre marknad.

Konkurrensverket införde mot denna bakgrund i december 2020 tidsfrister inom såväl upphandlings- som konkurrenstillsynen (dnr 654/2020). Tidsfristerna syftar till att medföra tydligare styrning och ändamålsenlig resursallokering samt leda till ökad effektivitet i verksamheten som helhet.

Kontroller för kritisk prövning samt tillämpning av mallar och it-stöd

Konkurrensverket instämmer i revisorernas bedömning att en mer standardiserad användning och dokumentation av kontrollaktiviteter är önskvärd. Vi har som en följd av Riksrevisionens rekommendation analyserat utredningsprocessen och utarbetat en vägledande struktur som innehåller olika typer av kontroller för kritisk prövning. Strukturen omfattar avstämningstidpunkter i form av operativa styrmöten som syftar till att samla rättsenheten, chefsekonomenheten och utredningsenheterna bakom en gemensam målbild. Den innehåller också ett förtydligande av roller och ansvar för olika enheter vid olika tidpunkter i utredningsprocessen. Strukturen omfattar även specificerade prioriteringsutvärderingar i syfte att ta ställning till om den initiala prioriteringsgrunden alltjämt är giltig.

De mallar som används som stöd för att utarbeta utredningspromemorior, dvs. de sammanhållande dokument som beskriver tillsynsärendet och genomförda utredningsåtgärder, har uppdaterats. Uppdateringen omfattar dels en utbyggnad av den loggbok som mallen innehåller, dels ett förtydligande att projektavstämningar bör innehålla en återkoppling och bedömning av den initiala prioriteringsgrunden. Projektledarna uppmanas också att länka till beslutsunderlag och skriftliga återkopplingar från genomförda nyckelkontroller.

Gällande det behov som Riksrevisionen pekar på av bättre it-stöd i utredningarna konstaterar Konkurrensverket att rekommendationen är allmänt hållen och att den närmare innebörden är oklar. En viktig del i Konkurrensverkets generella utvecklingsarbete är att säkerställa ett effektivt it-stöd. Två specifika åtgärder som har vidtagits efter granskningen är anställning av en informationsspecialist och tillsättningen av ett projekt som har fått i uppdrag att strukturera kunskapsstödet kopplat till såväl konkurrens- som upphandlingstillsynen.

Rekommendation om prioriteringspolicyn

Riksrevisionen rekommenderade att Konkurrensverket bör formalisera återkopplingen till prioriteringspolicyn från tillsynsarbetet. Detta bör enligt revisorerna exempelvis innefatta att tydligt återkoppla till policyn i projektavstämningar och i de projektutvärderingar som genomförs efter avslutade tillsynsärenden. Policyn bör även förtydligas och kompletteras utifrån erfarenheterna i tillsynsprocessen. Revisorerne framförde även synpunkter om att prioriteringspolicyn är svår att tillämpa för vissa typer av ärenden, att den inte innehåller alla relevanta faktorer och att projektutvärderingar av genomförda tillsynsutredningar sällan återkopplar till policyn.

Vidtagna åtgärder med anledning av rekommendationen

En ny prioriteringspolicy har publicerats. Konkurrensverket har rutinen att uppdatera policyn med ett eller ett par års mellanrum med utgångspunkt i utvecklingen och erfarenheterna av tillsynsverksamheten (admnr 94/2014 och 67/2016 samt dnr 177/2018 och 581/2019). Inför varje uppdatering publiceras ett utkast för konsultation. Så skedde även denna gång. Mot bakgrund av Riksrevisionens rekommendation, som vi ville stämma av med våra intressenter, föregicks konsultationen av två rundabordsamtal. Från intressenterna som deltog vid samtalen framkom inga önskemål om en ökad detaljeringsgrad och de såg det heller inte som problematiskt att prioriteringsgrunderna används med olika frekvens, vilket var två av de problem som revisorerna hade identifierat.

Konkurrensverket gör, i linje med intressenternas uppfattning, i dessa delar en annan bedömning än Riksrevisionen. Synpunkter framkom däremot om att policyn fyller sin viktigaste funktion vid den initiala prioriteringen av en fråga, vilket stämmer överens med vår egen uppfattning. Konkurrensverket valde därför att förtydliga att policyns syfte är att vara ett stöd just vid den inledande prioriteringen. Vi lade också till information i policyn om att antalet och omfattningen av andra utredningar som pågår kan påverka ett prioriteringsbeslut.

Konkurrensverket har som ett komplement till uppdateringen även valt att utöka informationen om prioriterade utredningar på vår webbplats, så att orsaken till att varje pågående ärende har prioriterats tydligt framgår. Avseende denna rekommendation har Konkurrensverket i första hand agerat i enlighet med vår egen uppfattning, som också överensstämmer med de synpunkter som framkommit från våra intressenter, vilkas synpunkter inte stämde överens med Riksrevisionens. Tillägget i policyn om att resursläget kan påverka ett prioriteringsbeslut följer dock av Riksrevisionens rekommendation.

Den handbok som styr projektarbetet på Konkurrensverket har uppdaterats och projektgrupper uppmanas nu, i linje med Riksrevisionens rekommendation, att vid utvärderingen ställa sig frågan om den initiala prioriteringsgrunden höll.

Även projektplansmallen har uppdaterats med en instruktion att tydligt redogöra för den initiala prioriteringsgrunden med tydliga hänvisningar till prioriteringspolicyn. Syftet med uppdateringen har varit att ta om hand revisorernas rekommendation om att tydligare återkoppla till prioriteringspolicyn vid projektavstämningar. Konkurrensverket anser att en sådan återkoppling underlättas av att projektplanen tydligt återger prioriteringsgrunden. Som framgår ovan är dock inte avsikten att prioriteringspolicyn ska ligga till grund för omprioriteringar under utredningarnas gång. Sådana prioriteringar görs löpande under utredningarna, med utgångspunkt i bland annat förväntat resultat, bevisläge och resursåtgång.

Rekommendation om utvärdering av resursfördelning

Riksrevisionen rekommenderade att Konkurrensverket utvärderar om nuvarande fördelning av resurser mellan konkurrens- respektive upphandlingstillsyn är ändamålsenlig, givet myndighetens uppdrag och tillförda resurser.

Överväganden med anledning av rekommendationen

Inom ramen för Konkurrensverkets uppgifter enligt lag, förordningar och regleringsbrev samt förvaltningsanslagets ändamål, är det myndighetens ansvar att fördela anslagna medel.

Fördelningen mellan upphandlings- och konkurrenstillsynen följer såväl ursprungligen som sett över tid av andelen tillförda resurser från de aktuella utgiftsområdena, UO 2 respektive UO 24. Utgångspunkten för den närmare resursallokeringen har således varit regeringens och riksdagens årliga budgetbeslut, med beaktande av tillfälliga behov av omallokering mellan de båda sakområdena. Det samlade budgetära tillskottet för upphandlingsansvaret motsvarade ungefär 20 procent av förvaltningsanslaget.

Räknat enbart på den tid som redovisas avseende upphandlingstillsynsärenden omfattar cirka 14-17 procent av Konkurrensverkets förvaltningsanslag kostnader för upphandlingstillsynen. Det är dock ogörligt att därutöver ange den exakta medelsfördelningen eftersom de båda tillsynsområdena genom åren har närmat sig varandra på så sätt att flera rapporter, konferenser, tillsynsutredningar med mera omfattar såväl konkurrens- som upphandlingsfrågor. Som exempel kan nämnas publiceringen av rapporter om osund konkurrens och korruption som begränsar konkurrensen, konferensen *Konkurrensrätt för upphandlare – gör bättre upphandlingar med kunskap om konkurrenslagen*, möten med upphandlare och bidrag i Statskontorets nätverk mot korruption, där deltagarna utbildas i såväl anbudskarteller som korruption i offentlig upphandling och de konkurrenstillsynsärenden som rör upphandlingsmarknader där vi arbetar enhetsöverskridande mellan upphandlings- och konkurrenstillsynen.

Att de båda tillsynsområdena genom åren har fått fler beröringspunkter och tydligare samband är enligt Konkurrensverkets uppfattning både positivt och eftersträvansvärt. I enlighet med den ursprungliga härledningen av medel för de olika tillsynsområdena är resursåtgången större för konkurrenstillsynen. Det finns, utöver regeringens och riksdagens ursprungliga beslut om medelallokering, andra skäl till detta. Det kan bland annat konstateras att varje enskilt konkurrenstillsynsärende är väsentligt mer resurskrävande än något upphandlingstillsynsärende.

Som revisorerna själva konstaterar i granskningsrapporten är konkurrensrättsliga mål bland de mest komplicerade som handläggs inom statsförvaltningen och domstolsväsendet. Målen rör ofta komplicerade sakförhållanden och ekonomiska samband som kräver omfattande skriftlig och muntlig bevisning med högt ställda beviskrav. Att dessa utredningar och processer därför är mer resurskrävande än

upphandlingstillsynens motsvarigheter är således väntat. Med beaktande av omvärldsrelaterade, temporära behov av särskilda omprioriteringar mellan sakområdena är sammanfattningsvis det faktiska utrymmet för omfördelning av medel begränsat. Sammantaget delar Konkurrensverket således inte Riksrevisionens bedömning att det inte finns någon underbyggd förklaring till medelsfördelningen.

Konkurrensverket anser vidare att försiktighet bör iakttas vid myndighetens överväganden om att långsiktigt ändra den fördelning av tillförda medel från respektive utgiftsområde och för respektive tillsynsuppdrag som regeringen och riksdagen har beslutat om. Konkurrensverket anser att det kan ifrågasättas om det är lämpligt att myndigheten väger samhällsnyttan med arbetet med efterlevnad av de olika regelverken mot varandra, på det sätt som Riksrevisionens rekommendation om en utvärdering antyder att Konkurrensverket bör göra.

Sammanfattningsvis föranleder inte Riksrevisionens rekommendation någon åtgärd utöver de löpande överväganden som görs av myndighetens ledning om hur tillgängliga resurser används på mest effektiva sätt för att fullgöra myndighetens olika uppdrag, som inte är avgiftsfinansierade.

Rapporter och analyser

Enligt instruktionen ska Konkurrensverket uppmärksamma hinder mot en effektiv konkurrens i offentlig och privat verksamhet samt uppmärksamma hinder mot en effektiv offentlig upphandling. Vi ska också lämna förslag till konkurrensutsättning och regelreformer, följa utvecklingen inom myndighetens ansvarsområde och samla in uppgifter för statistikändamål. Dessa uppgifter benämner Konkurrensverket konkurrensfrämjande åtgärder. Ett viktigt verktyg i detta arbete är vår rapportserie, där vi under 2020 sammanställt fem rapporter. Alla publikationer finns som PDF-filer på vår webbplats, möjliga att ladda ner avgiftsfritt.

Egeninitierade rapporter

I mars publicerade Konkurrensverket rapporten *Korruption och osund konkurrens i offentlig upphandling* (rapportserie 2020:1). Av rapporten framgår att bristande avtalsuppföljning hos upphandlande myndigheter hör till de största riskerna för korruption och osund konkurrens i offentlig upphandling. Släkt- eller vänskapsband mellan anställda och anbudsgivare, och konsulter som biträder upphandlande myndigheter i upphandlingar är andra risker för korruption som upphandlarna lyfter fram i undersökningen. Av undersökningen framgick också att mer än två tredjedelar av upphandlarna uppger att de behöver mer information och kunskap om hur anbudskarteller kan förebyggas och upptäckas.

Samma månad publicerade vi rapporten *Konkurrensverkets konkurrens- och upphandlingstillsyn 2019* (rapportserie 2020:3). Våra årligen återkommande tillsynsrapporter är ett led i arbetet med att sprida information om de ärenden vi utreder och vilka rättsfrågor som varit aktuella. På så sätt kan fler få nytta av vår tillsyn och vi kan nå en större krets än enbart dem som vi utövat tillsyn mot.

Mot bakgrund av att det hade gått drygt tio år sedan bestämmelserna om konkurrensbegränsande offentlig säljverksamhet infördes i konkurrenslagen, genomförde vi en uppföljning av regelverket och tillsynsverksamheten. Det ledde till att vi i mars 2020 även publicerade rapporten *Tio år med bestämmelser om konkurrensbegränsande offentlig säljverksamhet – Kommuners säljverksamhet i fokus* (rapportserie 2020:2). Uppföljningen visade att företag upplever en förbättrad konkurrenssituation mellan kommunala verksamheter och privata företag jämfört med när bestämmelserna infördes. Förbättringstakten har dock avtagit, och det finns fortfarande risk för konfliktytor när offentliga aktörer agerar på konkurrensutsatta marknader.

I juni publicerades rapporten *Regioners upphandlingar av vårdpersonal – En uppföljning av utvecklingen sedan 2015* (rapportserie 2020:4). Rapporten visade att många vårdcentraler fortfarande har sådana svårigheter att bemanna sina vårdcentraler med läkare som Konkurrensverket skrivit om i en rapport fem år tidigare.²² Regionernas behov av att hyra in vårdpersonal har, trots olika åtgärder, inte minskat utan tvärtom ökat. Dessutom har problemen med rekrytering och behoven av hyrpersonal spridit sig till andra yrkesgrupper, framför allt sjuksköterskor. Mycket har dock förändrats till det bättre under de fem åren, bland annat har regionerna blivit bättre på att följa upphandlingslagstiftningen och antalet kostsamma direktupphandlingar har minskat.

I september publicerade de nordiska konkurrensmyndigheterna ett gemensamt memorandum med titeln *Digital platforms and the potential changes to competition law at the European level*. Syftet var att bidra till den pågående diskussionen om digitala plattformar och om tillämpningen av EU:s konkurrensregler och om nya initiativ till reglering. De nordiska konkurrensmyndigheterna understryker vikten av enhetlig europeisk tillämpning av konkurrensreglerna och betonar värdet av att genomföra en öppen och transparent tillämpning av konkurrensreglerna.

Rapporter till EU-kommissionen

Konkurrensverket lämnade i juni och i december rapporter till EU-kommissionen i enlighet med verkets uppdrag att övervaka det svenska detaljhandelsmonopolet för alkoholdrycker.

Resultat av rapport- och analysverksamheten

De rapporter som vi har publicerat under året har bidragit till en kunskapsuppbyggnad såväl hos oss som tillsynsmyndighet som hos andra aktörer. Konkurrensverkets rapporter används ofta som underlag och argument i debatten om behovet av konkurrens och effektiva upphandlingar. Många artiklar som rör offentlig upphandling, oavsett syfte och avsändare, hänvisar till uppgifter i våra statistikrapporter. Vissa rapporter återkommer som referens i debatten under lång tid efter att de publicerats. Ett sådant exempel är rapporten *Bättre konkurrens om fler byter djurförsäkring*, som när rapporten publicerades våren 2018 bidrog till en helt ny diskussion och debatt om de ökande premierna för djurförsäkringar, som sedan fortsatt även under 2020. Ett annat exempel är rapporten *Hyrläkare i primärvården* som togs fram 2015 och som har varit en återkommande referens i debatten om kostnaderna för hyrläkare som pågått sedan dess, och som bör ha bidragit till att regionerna under 2016 tog ett gemensamt initiativ för att komma till rätta med problemen. När Konkurrensverket publicerade en uppföljning av rapporten våren 2020 bidrog även

²² Konkurrensverket (2015), *Hyrläkare i primärvården – en kartläggning av landstingens upphandlingar och kostnader*, Konkurrensverkets rapportserie 2015:10.

denna rapport till många tidningsartiklar och till en fortsatt diskussion om problemen.

Ett annat exempel är de rapporter Konkurrensverket skrivit om konkurrensen inom olika delar av byggmarknaden.²³ Även den senaste rapporten, *Bättre konkurrens i bostadsbyggandet* som publicerades 2018, har lett till många referenser i tidningsartiklar under flera år, och till att Konkurrensverket i april 2020 gavs ett nytt uppdrag av regeringen, den här gången att kartlägga och analysera konkurrensen inom byggmaterialindustrin.

Konkurrensverkets rapporter fyller en viktig roll i vårt arbete för att uppmärksamma hinder mot en effektiv konkurrens och mot en effektiv offentlig upphandling. Samtidigt är rapporterna en viktig del av tillsynsarbetet. Vår prioriteringspolicy för tillsynsverksamheten innebär att vi, om vi bedömer att ett enskilt tillsynsärende inte är en effektiv väg att främja en effektiv konkurrens, istället kan välja att påtala problemet på annat sätt, till exempel i en rapport. Rapporterna utgör således en möjlighet att skapa uppmärksamhet kring problem som av olika skäl inte kan hanteras ändamålsenligt med ett enskilt ingripande i ett tillsynsärende. I vissa fall kan rapporterna bidra till ändrat beteende inom de branscher som har belysts och ibland innehåller de förslag till regeländringar som kan bidra till långsiktigt ändrade regleringar och bättre konkurrens. Rapporterna kan också utgöra ett stöd i våra prioriteringar genom att bidra med kunskap om vissa marknader och identifiera förekomsten av konkurrensproblem som vi bör väga in i vår hantering av inkomna tips och klagomål.

²³ Konkurrensverket (2018), *Bättre konkurrens i bostadsbyggandet. En uppföljning av utvecklingen 2015–2018 samt en kartläggning av fortsatt utredningsbehov*, Konkurrensverkets rapportserie 2018:7.

Remisser

En viktig del av Konkurrensverkets arbete för att främja en effektiv konkurrens och en effektiv offentlig upphandling är att lämna synpunkter på betänkanden och promemorior med förslag från utredningar, Regeringskansliet och andra myndigheter.

Konkurrensverket fokuserar framför allt på sådana förslag som kan påverka konkurrensen på olika marknader eller påverka förutsättningarna för en effektiv offentlig upphandling. I våra yttranden försöker vi tydliggöra eventuella positiva eller negativa effekter av de åtgärder som föreslås, och i många fall kan våra yttranden bidra till att vissa förslag inte genomförs eller att de negativa konsekvenserna minskas genom att förslagen förbättras utifrån de aspekter vi bevakar. Minst lika viktigt är att tydliggöra eventuella effekter så att regering och riksdag ges möjlighet att väga positiva och negativa effekter mot varandra.

Under 2020 har Konkurrensverket besvarat 115 remisser från Regeringskansliet och 48 remisser från andra myndigheter.

I det här avsnittet redovisar vi dels några exempel på remissyttranden under 2020 som berör Konkurrensverkets tillsyn på konkurrens- och upphandlingsområdena, dels ett exempel på förslag som delvis tillkommit till följd av Konkurrensverkets tidigare framförda synpunkter om behovet av ett nationellt biljettsystem för all kollektivtrafik.

Exempel på yttranden under 2020

Konkurrensverkets befogenheter

I ett yttrande i maj välkomnade Konkurrensverket de möjligheter till effektivare konkurrenstillsyn som föreslogs i departementspromemorian *Konkurrensverkets befogenheter* (Ds 2020:3), (dnr 122/2020). Konkurrensverket underströk att en effektiv och kraftfull tillsyn är viktig för att säkerställa en väl fungerande konkurrens i den digitala och internationella miljö som många företag verkar i idag.

Genom förslaget om en utredningsskadeavgift ges Konkurrensverket möjlighet att påföra företag en sanktionsavgift om de hindrar eller försvårar Konkurrensverkets utredning. Den nya sanktionsmöjligheten ger samtidigt företagen större incitament att i ett tidigt skede ta kontakt med Konkurrensverket och ökar Konkurrensverkets förutsättningar att få del av relevant och tillförlitlig information. Konkurrensverket välkomnade också förslaget om att myndigheten ska ha beslutanderätt även i fråga om konkurrensskadeavgift, och menade att detta kommer att effektivisera handläggningen av konkurrensärenden. Dessutom blir den preventiva effekten av konkurrenstillsynen sannolikt större eftersom beslut om konkurrensskadeavgift kommer att kunna fattas närmare tidpunkten för själva överträdelsen

Visselblåsardirektivet

Konkurrensverket tillstyrkte att skyddet för personer som rapporterar om överträdelser och andra missförhållanden stärks och att det så kallade visselblåsardirektivet genomförs genom en ny lag. Konkurrensverket tillstyrkte även att verket utses till behörig myndighet för att ta emot och följa upp rapporter inom konkurrensområdet och offentlig upphandling (dnr 408/2020).

Otillbörliga handelsmetoder mellan företag i jordbruks- och livsmedelskedjan

I yttrandet över departementspromemorian *Genomförande av EU:s direktiv om otillbörliga handelsmetoder mellan företag i jordbruks- och livsmedelskedjan* (Ds 2019:19) framhöll Konkurrensverket att leverantörer och köpare på livsmedelsmarknaden i hög grad agerar på en internationell marknad, och att ett genomförande som går utöver direktivets krav därför kräver ytterligare utredning och överväganden för att kunna genomföras (dnr 707/2019). Konkurrensverket instämde i utredningens bedömning att det inte finns behov av att utöka antalet förbjudna handelsmetoder Sverige, och att det inte heller är önskvärt att göra förbudet tvingande avseende fler handelsmetoder eftersom det skulle innebära ytterligare begränsningar av avtalsfriheten.

Offentlig upphandling

Sommaren 2019 lämnade Konkurrensverket en promemoria till Finansdepartementet med ett antal konkreta förslag om hur upphandlingstillsynen skulle kunna stärkas och effektiviseras. Under hösten samma år remitterade Finansdepartementet promemorian. Konkurrensverket svarade i februari att verket vidhöll de förslag och bedömningar som lämnats i promemorian (dnr 669/2019).

I yttrandet över betänkandet *Idéburen välfärd* (SOU 2019:56) underströk Konkurrensverket att det inte finns några särskilda regler eller undantag för idéburna offentliga partnerskap, IOP, i den svenska upphandlingslagstiftningen (dnr 17/2020). Konkurrensverket ser visserligen positivt på att det skapas bättre förutsättningar för idéburna organisationer att erbjuda olika välfärdstjänster, men avstyrkte utredningens förslag om reserverade kontrakt eftersom det inte är tillräckligt utrett om förslagen är förenliga med EU-rättens bestämmelser om bland annat fri rörlighet av tjänster och icke-diskriminering.

Konkurrensverket avstyrkte även förslaget att de EU-rättsliga principerna om likabehandling och icke-diskriminering inte ska gälla för vissa valfritetsystem, eftersom förslaget riskerar att skapa stort utrymme för godtycke vid tilldelning och uppföljning av kontrakt. Konkurrensverket pekade också på att risken för korrup­tion kan öka om myndigheter inte längre behöver behandla företag på ett likvärdigt sätt. Inför de nya reglerna om statistik på upphandlingsområdet remitterade Finansdepartementet en promemoria med förslag på ändringar i upphandlingsförordningen och förordningen om kollektivtrafik. Konkurrensverket ansåg att endast sådana ändringar som krävs för att de nya reglerna om statistik på upphandlingsområdet ska kunna fungera från den 1 januari 2021 bör genomföras (dnr 113/2020). Några exempel på sådana förändringar som Konkurrensverket

ansåg behöver genomföras var att reglerna i upphandlingsförordningen om vad en annons ska innehålla bör utformas konsekvent och att skyldigheten att efterannonsera bör begränsas till kontrakt och ramavtal som överstiger direktupphandlingsgränsen. Vi menade att övriga förändringar, även om de också var av vikt, kan vänta till något av de två revideringstillfällen som redan är kända.

Transporter och infrastruktur

Konkurrensverket har tidigare, bland annat genom en skrivelse till Infrastrukturdepartementet, framfört att en utredning bör göras om behovet av en reglering för att förbättra konkurrensen på marknaden för försäljning av biljetter för kommersiell persontågtrafik. Konkurrensverket var därför i huvudsak positivt till förslagen i betänkandet *Ett nationellt biljettsystem för all kollektivtrafik* (SOU 2020:25), som bland annat föreslog en konkurrensneutral kanal för reseplanering och försäljning av biljetter. Konkurrensverket beklagade dock att frågan om hur kanalen ska organiseras och vem som ska ha huvudmannskapet skjuts till en ny utredning.

Remissernas resultat

Att svara på remisser innebär, utöver det primära syftet att bidra till väl avvägda ställningstaganden, också en viktig möjlighet att informera en bredare krets om förslagets effekter och om vikten av konkurrens och effektiv upphandling. Innehållet i remissvaren kommuniceras därför ofta i Konkurrensverkets övriga kanaler genom notiser, pressmeddelanden och nyhetsbrev.

Remissvaren kan också påverka hur andra myndigheter arbetar inom ramen för sina ansvarsområden. Ett sådant exempel är att Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket lanserade sin hemsida *Tandpriskollen* i februari, en hemsida som åtminstone delvis är en följd av vårt yttrande över betänkandet *Ett tandvårdsstöd för alla* (dnr 701/2015), där vi hänvisade till vad vi skrev i rapporten *Konkurrensen i Sverige 2013*. Det förekommer även att myndigheter ber om fortsatta möten med anledning av de synpunkter som lämnats i Konkurrensverkets remissvar. Som exempel kan nämnas att Konkurrensverket i februari deltog i ett panelsamtal om införandet av e-krona under Stockholm Fintech Week, något som åtminstone delvis var föranlett av vårt remissvar med anledning av e-kronaprojektets delrapport (dnr 596/2018).

Samverkan

Konkurrensverket strävar efter en effektiv samverkan med myndigheter och andra aktörer. Enligt vår instruktion ska vi samverka med Upphandlingsmyndigheten för att utveckla den offentliga upphandlingen och vi bör även samråda med de myndigheter som berörs av våra åtgärdsförslag.

Enligt instruktionen ska Konkurrensverket lämna skriftligt yttrande om beslututkast enligt lagen om elektronisk kommunikation till Post- och telestyrelsen. Några sådana beslututkast förekom inte under 2020, men handläggare från myndigheterna träffades vid flera tillfällen för att diskutera konkurrensfrågor på telekomområdet. Instruktionen innebär även att vi ska lämna yttranden till Transportstyrelsen i frågor om EU:s hamntjänstförordning, men några sådana frågor har inte inkommit.

Samverkan mot osund konkurrens och korruption

En av de faktorer som vi väger in vid prioritering av inkommande tips och klagomål är tecken på korruption, jäv eller annat förtroendskadligt beteende.

Våra erfarenheter visar att korruption potentiellt kan förekomma inom såväl konkurrens- som upphandlingstillsynen. Vi ser det därför som en viktig del av vårt tillsynsuppdrag att bidra till kampen mot korruption. Korruption är skadligt för konkurrensen och för konsumenterna, och har förmågan att möjliggöra och ibland dölja överträdelser av konkurrens- och upphandlingsreglerna. För närvarande övervägs ett förslag med tillägg i Konkurrensverkets instruktion att vi inom ramen för våra uppgifter ska uppmärksamma och motverka korruption och annat skadligt beteende.

Under 2020 har Konkurrensverket samverkat med Statskontoret, Upphandlingsmyndigheten, Institutet mot mutor och Nationella korruptionsgruppen hos Polisen. Samverkan har bland annat syftat till att bygga kunskap om korruption i förebyggande syfte, men har vad gäller polisen även omfattat informationsutbyte i enskilda tillsynsutredningar. Vi har deltagit i Statskontorets myndighetsnätverk mot korruption, där vi även medverkat som talare vid ett seminarium om korruption och osund konkurrens.

I den så kallade Stora branschgruppen deltar Konkurrensverket sedan flera år i ett samarbete i Skatteverkets regi. Arbetstagarorganisationer, arbetsgivarorganisationer, bransch- och intresseorganisationer och olika myndigheter ingår i gruppen. Samarbetet syftar till att motverka osund konkurrens och ge förslag på hur man kan öka konkurrensneutraliteten mellan företag i Sverige. Vi har informerat om upphandlingstillsynen inklusive korruptionsrisker i offentlig upphandling i presentationer för Försäkringskassan, Tullverket och Helsingborgs Stad.

Samverkan med länsstyrelserna

Konkurrensverket har i uppdrag att ge länsstyrelserna de underlag de behöver på konkurrensområdet. De rapporter som vi har publicerat har vi kontinuerligt distribuerat till länsstyrelserna. Under 2020 har Konkurrensverket även bjudit in Länsstyrelsen i Dalarna för att få höra mer om deras projekt Upphandlingsdialog Dalarna. Ett tjugotal medarbetare, främst inom upphandlingstillsynen, fick höra om arbetet med att förmedla kunskap, visa goda exempel och erbjuda metodstöd vid upphandling, med det övergripande målet är att fler småföretag i Dalarna ska lägga anbud och delta i offentliga upphandlingar. Konkurrensverket har också medverkat vid ett möte med länsstyrelsernas upphandlingsnätverk och informerat om aktuella konkurrens- och upphandlingsfrågor.

Samverkan med Upphandlingsmyndigheten

I enlighet med Konkurrensverkets instruktion samverkar vi med Upphandlingsmyndigheten för att utveckla den offentliga upphandlingen. Bland annat har Konkurrensverket och Upphandlingsmyndigheten under många år utarbetat och publicerat den årliga rapporten *Statistik om offentlig upphandling* tillsammans. Det gemensamma arbetet med rapporten har fortsatt även under 2020, men en ny rapport kommer att publiceras först i början av 2021.

Vi har en dialog kring våra ställningstaganden innan de publiceras samt kring yttranden över frågor som rör upphandlingsområdet. Även i arbetet med att förbereda Konkurrensverket inför uppdraget att bli registermyndighet för annonsdatabaser har vi samverkat med Upphandlingsmyndigheten. En nära samverkan med Upphandlingsmyndigheten är enligt vår mening en central förutsättning för arbetet med att säkerställa en effektiv offentlig upphandling.

Samverkan och samråd kring digitalisering

Tillsammans med Konsumentverket och Integritetsskyddsmyndigheten samarbetar Konkurrensverket för att bygga upp kunskap om användningen av data och vad den innebär för integritet, konsumentskydd och konkurrens. I mars hölls ett rundabordssamtal där myndigheternas generaldirektörer samtalande tillsammans med utvalda forskare. I november anordnade de tre myndigheterna ett gemensamt webinarium om hur personuppgifter, användardata och annan data används, samt datainsamlingens roll, dess möjligheter och utmaningar i det datadrivna samhället.

Samverkan med myndigheter, kommittéer och utredningar

Flera myndigheter och kommittéer samråder med Konkurrensverket i särskilda frågor som anges i till exempel lag, regleringsbrev eller direktiv. Här beskrivs ett urval samråd avseende 2020.

Konkurrensverket har haft samråd med Jordbruksverket vid genomförandet av deras regeringsuppdrag om utvärdering av livsmedelsstrategin. Konkurrensverket har även haft samråd med Konsumentverket gällande deras regeringsuppdrag om hinder för väl fungerande marknader och hållbar konsumtion.

Konkurrensverket har medverkat i en referensgrupp för genomförande av EU:s nya upphovsrättsdirektiv. Vi har också haft samverkan med Transportstyrelsen, där vi förutom myndigheternas halvårsvisa samverkansmöten om aktuella frågor har bland annat lämnat synpunkter i frågor som rör marktjänster på flygplatser med anledning av covid-19 konkurrensförutsättningar vid införande av fjärrstyrd flygtrafikledningstjänst.

Medarbetare från Konkurrensverket har deltagit i Riksbankens Betalningsråd. Konkurrensverket har också deltagit i Spelmarknadsrådet vid Spelinspektionen och bidragit till Statskontorets uppdrag att följa utvecklingen på spelmarknadsområdet.

Konkurrensverket har bistått Socialstyrelsen med expertis på konkurrens- och upphandlingsområdet i deras regeringsuppdrag att främja små utförares möjlighet att verka i primärvården. Konkurrensverket har också haft ett samråd med utredningen om begränsning av privata sjukvårdsförsäkringars påverkan på offentligt finansierad hälso- och sjukvård.

Konkurrensverket har haft ett samrådsmöte med TLV i deras regeringsuppdrag att se över den framtida pris- och ersättningsmodellen för maskinell dosdispensering. Konkurrensverket har även medverkat på ett samrådsmöte med Utredningen om verksamheters kommunala avfall.

Konkurrensverket har haft samråd med Myndigheten för press, radio och tv angående deras arbete med tilldelning av sändningstillstånd. Konkurrensverket ska enligt instruktionen fullgöra uppgifter enligt EU:s förordning om integritet och öppenhet på grossistmarknaderna för energi, REMIT-förordningen. I denna övervakning av energimarknaderna för el och naturgas kan samverkan ske mellan Energimarknadsinspektionen och andra europeiska och nationella tillsynsmyndigheter. Konkurrensverket har inte varit delaktigt i någon sådan tillsynssamverkan under 2020.

Konkurrensverkets medarbetare har under året ingått som experter i ett antal utredningar. Bland dessa utredningar kan framhållas

- *Utredningen om jämlik tandhälsa (S 2018:02),*
- *Spelmarknadsutredningen (Fi 2018:03),*
- *Utredningen om kommuners medverkan i den statliga arbetsmarknadspolitiken (A 2019:04),*
- *Utredningen om mervärdesskatt vid inhyrd personal för vård och social omsorg (Fi 2020:04),*
- *Utredningen om begränsning av privata sjukvårdsförsäkringars påverkan på offentligt finansierad hälso- och sjukvård (S 2020:13).*

Konkurrensverket har även ingått i referensgrupper till

- Jämlikhetskommissionen (Fi 2018:07),
- Typhusutredningen (Fi 2019:04),
- Expertgruppen för studier i offentlig ekonomi (Fi 2007:03).

Resultat av samverkan

Att myndigheter samverkar med varandra är en förutsättning för helhetssyn och effektivitet i statsförvaltningen. Genom att utbyta information och kunskap med andra utvecklar vi våra medarbetares kompetens och bidrar även till kompetensutveckling hos andra aktörer avseende konkurrens- och upphandlingsfrågor. Ofta kan utformningen och konsekvenserna av konkreta förslag diskuteras i ett tidigt skede. Det anser vi förbättrar förutsättningarna att bedriva en effektiv tillsyn och ökar chansen att de som vi samverkar med uppmärksammar konkurrens- och upphandlingsrelaterade aspekter i sin egen verksamhet.

På områden som innebär att tillämpningen av olika regelverk behöver samordnas, till exempel som en följd av digitaliseringen, är samverkan en grundläggande förutsättning för en förvaltning som kan möta marknadsaktörernas behov av effektivitet och tydlighet.

Många myndigheters uppdrag innebär att de bestämmer spelreglerna för vilken konkurrens som skapas eller tillåts inom sina respektive sakområden. De regler de ställer upp och andra åtgärder som vidtas har ofta effekter även på närliggande marknader. Det finns därför ofta anledning för Konkurrensverkets medarbetare att träffa och resonera med kollegor vid andra myndigheter. Ibland sker utbytet genom formella remissyttranden, men oftast genom olika typer av referensgrupper och direkta möten. Dessa former av samverkan kan ofta bidra till större förståelse för hur olika regelverk fungerar och vilka effekter som kan uppstå, vilket ofta är stimulerande och utvecklande för alla inblandade.

En återkommande reflektion är att nästan alla parter har intresse av en fungerande konkurrens inom sina respektive ansvarsområden, oavsett om myndigheternas uppdrag är att värna om en fungerande och driftsäker infrastruktur, ett effektivt resursutnyttjande, mångfald i olika avseenden eller om att vårda rättssäkerheten inom sitt område.

Forskning

Konkurrensverkets viktigaste uppgift på forskningsområdet är att stödja projekt och för det ändamålet har vi under de föregående åren haft ett anslag på cirka 14 miljoner kronor per år²⁴ till vårt förfogande. För 2020 fick Konkurrensverket en reduktion av budgeten till 10,8 miljoner kr²⁵ vilket medförde att vi, med hänsyn till redan inbetalade utbetalningar för pågående projekt, blev tvungna att ställa in utlysningen av forskningsmedel för 2020.

Forskningsanslaget ska bidra till forskning inom både konkurrens- och upphandlingsområdet och är uppdelat i finansiering av olika forskningsprojekt på högskolor och universitet, egeninitierad uppdragsforskning, konferenser, seminarier samt en uppsatstävling för studenter.

Forskningen ska bidra till ökad kunskap hos Konkurrensverkets medarbetare och intressenter vad gäller frågeställningar som har en tydlig anknytning till myndighetens verksamhetsområden

Pågående projekt som har fått forskningsmedel beviljade 2020

Under 2020 har Konkurrensverket inte genomfört någon utlysning av forskningsmedel vilket resulterat i att inga nya forskningsprojekt har beviljats medel.

Konkurrensverket betalade ut drygt 7,1 miljoner kronor till 12 av 22 pågående projekt. Av de projekt som fick forskningsmedel utbetalat var det 10 projekt som hade en man som huvudsökande och 2 projekt med en kvinna som huvudsökande.

Bryter man ner ovanstående fördelning av medel på kön så ser vi att Konkurrensverket delade ut 6,4 miljoner kronor till pågående projekt med en man som huvudsökande och 0,7 miljoner kronor till projekt med en kvinna som huvudsökande.

²⁴ Det tilldelade anslaget drogs, efter ändring av regleringsbrev (N2019/03092/MK) som medförde 1 miljon kronor mindre i forskningsanslag, ner till drygt 13 miljoner kronor 2019.

²⁵ Regleringsbrev (N2019/03210/MK).

År	2020	2019	2018
Ansökningar	0	50	44
Kvinna	0	14	7
Man	0	36	37
Beviljade			
Kvinna	0	1	0
Man	0	8	6
Utbetalda medel nya (MSEK)		5,5	3,2
Kvinna	0	0,8	0
Man	0	4,7	3,2
Utbetalda medel pågående (MSEK)		5,6	8,4
Kvinna	0,7	0,9	1,6
Man	6,4	4,7	6,8

Pågående forskningsprojekt på konkurrensområdet med finansiellt bidrag från Konkurrensverket

Här redovisas de sedan tidigare pågående forskningsprojekt som finansierats av forskningsanslag

Pågående konkurrensrelaterad forskning:

- Marcel Garz, *Media competition and media slant in Swedish newspapers.*
- Thomas Broberg, *Konkurrens om sopor – En analys av marknaden för avfallsförbränning.*
- Catarina Marvao, *Cartel, Managerial Incentives and Merger & Acquisitions.*

Pågående forskningsprojekt på upphandlingsområdet med finansiellt bidrag från Konkurrensverket

Pågående upphandlingsrelaterad forskning:

- Anders Anell, *Can better information about providers improve care choices?*
- Mihaly Fazekas, *Public procurement cartels: novel measurement and insights.*
- David Isaksson, *Är konkurrensen på primärvårdsmarknaden kvalitetsdrivande?*
- Johan Lundberg, *Utvärdering av metoder för spårning av anbudssamverkan inom offentlig upphandling.*
- Stefan Olsson, *Värdering av upphandling – redovisningens betydelse för upphandlingsreglerna.*
- Christina Tvärnö, *Collaboration and relations between economic operators in the competition for public contracts.*
- Björn Tyrefors Hinnerich, *En utvärdering av privata utövares effektivitet inom ambulanssjukvården och konsekvenser för upphandling.*
- Niklas Rudholm, *Effekten av antal budgivare på sannolikheten för prissamordningar.*
- Ulf Vannebäck (Tobias Indén), *Koncessioner i allmänhetens tjänst – Statsstödsrättsliga och upphandlingsrättsliga utmaningar.*

Uppdragsforskning

Konkurrensverket initierar forskningsuppdrag där det finns ett direkt behov av att undersöka eller belysa specifika frågor inom konkurrens- och upphandlingsområdena. Uppdragen tilldelas forskare med hög sakkunskap inom den specifika frågeställningen. Till varje uppdrag knyts en referensgrupp som har till syfte att kvalitetssäkra studien. Referensgrupperna består av personer med särskild kompetens inom det aktuella ämnesområdet.

För 2020 anslags totalt 2,9 miljoner kronor till uppdragsforskning inom konkurrens- och upphandlingsområdena²⁶. Rapporterna publiceras i en särskild rapportserie för uppdragsforskning. Här följer en beskrivning av de rapporter som publicerats under 2020 och de rapporter som är pågående.

²⁶ Anslaget till uppdragsforskning justerades under året till 3,3 miljoner kr.

Publicerade och pågående uppdragsforskningsrapporter om konkurrens

- Tage Alalehto och Daniel Larsson (2020), *Kartellbrottslighetens moraliska ekonomi*, Konkurrensverkets uppdragsforskningsrapport 2020:3.
- Stefan Larsson (2020), *Dataekonomier – Om plattformar, tredjepartsaktörer och behovet av transparens på digitala marknader*, Konkurrensverkets uppdragsforskningsrapport 2020:4.
- David Granlund (2021), *Konkurrens mellan patentskyddade läkemedel*. (Pågående)
- Björn Lundqvist (2021), *Plattformars affärsmetoder i den digitala ekonomin och dess framtida reglering under konkurrensrätten eller i anslutande legala system*. (Pågående)
- Tuwe Löfström (2021), *Algoritmer som prissamarbetar*. (Pågående)
- Magnus Strand och Torbjörn Andersson (2021), *Konkurrensverkets domstolsprocesser efter nya domstolsordningen*. (Pågående)
- David Sundén (2021), *Konkurrensens positiva effekter*. (Pågående)
- Magnus Söderberg (2021), *Successiva förvärv*. (Pågående)
- Sanna Wolk (2021), *Pay-for-delay överenskommelser – samarbeten beträffande tillgång till läkemedel*. (Pågående)

Publicerade och pågående uppdragsforskningsrapporter om upphandling

- Kirsi-Maria Halonen och Janne Tukiainen (2020), *Competition and Litigation in Swedish Public Procurement*, Konkurrensverkets uppdragsforskningsrapport 2020:1.
- Fredrik Andersson (2020), *Konkurrens och offentlig upphandling*, Konkurrensverkets uppdragsforskningsrapport 2020:2.
- Catrin Karlsson Westergren (2021), *Avtalsuppföljning inom offentlig upphandling*. (Pågående)
- Hanna Lindström (2021), *Gynnsamma marknader för Green Public Procurement*. (Pågående)

Forskningsseminarium och uppsatstävling

För att sprida och fördjupa kunskaperna om aktuella konkurrens- och upphandlingsfrågor har Konkurrensverket arrangerat seminarier och en årligen återkommande uppsatstävling för studenter på kandidat-, magister- och mastersnivå. På grund av den pågående coronapandemin har seminarier och kontakt hanterats digitalt under 2020.

Pros and Cons

Pros and Cons är ett internationellt forskningsseminarium där forskare och experter diskuterar intressanta frågeställningar och det valda ämnesområdets för- och nackdelar. Temat för 2020 års seminarium, arrangerat som webinarium den 6 november, var *Presumtioner*. I webinariet deltog cirka 100 forskare, akademiker, advokater samt företrädare för konkurrensmyndigheter.

Uppsatstävling

För att öka intresset för konkurrens- och upphandlingsfrågor bland studenter anordnar Konkurrensverket årligen en uppsatstävling. Tävligen är öppen för alla ämnen med relevans för Konkurrensverkets verksamhet.

År 2020 konkurrerade 21 bidrag varav 6 stycken prisbelönades och uppsatsförfattarna fick dela på 100 000 kronor. Två av de vinnande uppsatserna handlade om offentlig upphandling, resterande fokuserade på mer konkurrensrelaterade frågor.

Följande uppsatser tilldelades pris i uppsatstävlingen

Pristagare i ekonomi:

1:a pris i ekonomi gick till Filip Mellgren, Nationalekonomiska institutionen vid Handelshögskolan i Stockholm för uppsatsen *Tacit collusion with deep multi-agent reinforcement learning*.

2:a pris i ekonomi gick till Samielle Drake, Handelshögskolan vid Umeå universitet för uppsatsen *The price of few tenders – Evidence from public procurement of internal cleaning services in Sweden*.

3:e pris i ekonomi gick till Jesper Ekman, Nationalekonomiska institutionen vid Stockholms universitet för uppsatsen *Regulation, Acquisition and Efficiency – a study of Swedish network operators*.

Pristagare i juridik:

1:a pris i juridik gick till Philippa Nilsson, Juridiska institutionen vid Uppsala universitet för uppsatsen *Kommuners möjligheter att finansiera och samverka med idéburna kvinnojourer utan tillämpning av LOU – en analys av gränsen mellan bidrag, IOP och upphandlingsplikt.*

2:a pris i juridik gick till Frida Råhlander, Juridiska institutionen vid Stockholms universitet för *Prisalgoritmer och prisbindning - En konkurrensrättslig analys.*

3:e pris i juridik gick till Patrik Lundström, Juridiska institutionen vid Stockholms universitet för uppsatsen *The assessment of Innovation Effects in EU Merger Control - With specific focus on the Dow/DuPont decision and Start-up Acquisitions.*

Rådet för forskningsfrågor

Konkurrensverket har ett forskningsråd knutet till sig som i huvudsak består av externa akademiska forskare inom nationalekonomi, juridik och företagsekonomi. Rådet har till uppgift att stimulera forskningen på konkurrens- och upphandlingsområdet och att tillföra Konkurrensverket och Upphandlingsmyndigheten resultat som kan ha betydelse för verksamheten från utvecklingen främst inom de ekonomiska och juridiska vetenskaperna. Rådets ledamöter utses av Konkurrensverket efter samråd med Upphandlingsmyndigheten och har en mandatperiod på två år.

Rådet för forskningsfrågor har inte träffats under 2020 beroende på den pågående coronapandemin samt att Konkurrensverket inte har utlyst forskningsmedel för 2020.

Ledamöter i Rådet för forskningsfrågor 2020 är:

- Rikard Jermsten, Rådets ordförande, generaldirektör, Konkurrensverket
- Malin Arve, docent i nationalekonomi vid Norwegian School of Economics
- Carl Dalhammar, universitetslektor i industriell miljöekonomi vid Lunds universitet
- Kirsi-Maria Halonen, docent i juridik vid University of Lapland
- Lars Henriksson, professor i juridik vid Handelshögskolan i Stockholm
- Sofia Lundberg, docent i nationalekonomi vid Umeå universitet
- Agneta Marell, professor vid Jönköping University
- Sten Nyberg, professor i nationalekonomi vid Stockholms universitet
- Sanna Wolk, professor i juridik vid Uppsala universitet
- Joakim Wallenklint, sekreterare i Rådet för forskningsfrågor.

Forskningens resultat

Konkurrensverkets forskningsverksamhet har resulterat i en ökad kunskap om konkurrens- och upphandlingsrelaterade frågor, såväl internt som externt. Det har medfört att ett flertal forskarstudenter disputerat inom våra forskningsområden. Utöver avhandlingar har forskningsinsatserna resulterat i böcker, rapporter och publiceringar av artiklar i vetenskapliga tidskrifter och branschmedia.

Internationellt arbete

Konkurrensverket har till uppgift att bidra till den internationella utvecklingen inom konkurrens- och upphandlingsområdet. Vi samverkar i nätverk med motsvarande myndigheter och i internationella organisationer. Som nationell konkurrensmyndighet för en medlemsstat i Europeiska unionen (EU) har vi ett omfattande utbyte med andra konkurrensmyndigheter inom EU.

EU

Tillämpningen av konkurrensreglerna

Inom European Competition Network, ECN, har Konkurrensverket ett nära samarbete med EU-kommissionen och medlemsstaternas konkurrensmyndigheter vid tillämpningen av artiklarna 101 och 102 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, FEUF.

År 2020 anmälde EU-kommissionen och medlemsstaternas konkurrensmyndigheter 139 nya ärenden i ECN-nätverket. Innan EU-kommissionen fattar beslut ges parterna möjlighet att framföra muntliga synpunkter på EU-kommissionens beslutsutkast i ett så kallat muntligt förfarande. Medlemsstaternas konkurrensmyndigheter konsulteras också om EU-kommissionens beslut genom möten i den rådgivande kommittén. Konkurrensverket har under året deltagit vid åtta sådana tillfällen, gällande tillämpningen av artiklarna 101 och 102, FEUF.

De nationella konkurrensmyndigheterna är skyldiga att konsultera EU-kommissionen innan de fattar beslut enligt artiklarna 101 och 102 i FEUF. Konkurrensverket har under 2020 konsulterat EU-kommissionen i fyra ärenden.

ECN:s konkurrensmyndigheter har möjlighet att ställa allmänna lagtillämpnings- och policyfrågor till varandra genom skriftliga förfrågningar. Konkurrensverket har under 2020 besvarat 69 skriftliga förfrågningar och skickat 12 skriftliga förfrågningar inom ramen för ECN-samarbetet. Konkurrensverket har också utbytt kunskap och information inom ramen för möten i arbets- och sektorsgrupper som har bildats för att underlätta diskussioner mellan tjänstemän från ECN:s konkurrensmyndigheter.

Samverkan om förvärvsprövningar

År 2020 har Konkurrensverket deltagit i fem möten i den rådgivande kommittén kring EU-kommissionens förvärvsprövningar. De nationella konkurrensmyndigheterna och EU-kommissionen har därutöver en särskild arbetsgrupp, vars uppgift är att främja ökat samarbete vid förvärvsprövningar. Under 2020 har Konkurrensverket deltagit i två av arbetsgruppens möten.

EU:s konkurrensregler och -politik

Det pågår för närvarande en bred översyn av olika aspekter av EU:s konkurrensregler. Under 2020 har Konkurrensverket bidragit aktivt till denna process och medverkat vid övriga diskussioner om EU:s framtida konkurrenspolitik.

Bland annat bidrog Konkurrensverket med synpunkter till kommissionens pågående utvärderingar av EU:s konkurrensregler om horisontella avtal, gruppundantagsförordningen för motorfordonssektorn samt kommissionens tillkännagivande om definitionen av den relevanta marknaden.

Konkurrensverket deltog även i diskussioner inom ECN angående kommissionens pågående översyn av gruppundantagsförordningen och riktlinjerna för vertikala avtal. I december inledde kommissionen en konsultation beträffande olika revideringsförslag och förväntas publicera ett utkast till reviderad gruppundantagsförordning och riktlinjer 2021.

I juni 2020 publicerade kommissionen ett förslag på ett nytt konkurrensverktyg som syftar till att åtgärda strukturella konkurrensproblem som inte kan hanteras på ett effektivt sätt enligt EU:s nuvarande konkurrensregler. I samband med det presenterade kommissionen ett förslag gällande förhandsreglering av mycket stora nätplattformar som agerar "grindvakter". Konkurrensverket deltog i kommissionens konsultation och lämnade ett remissvar till regeringen angående förslaget om ett nytt konkurrensverktyg. I december 2020 publicerade kommissionen ett lagförslag innehållande olika aspekter av förslagen.

Konkurrensverket har även yttrat sig till regeringen om andra frågor som berör EU:s konkurrenspolitik. I april deltog Konkurrensverket i ett EU-sakråd om EU:s industripolitik och i juni deltog Konkurrensverket i ett EU-sakråd om EU-kommissionens förslag om ett internationellt upphandlingsinstrument. I augusti 2020 yttrade Konkurrensverket sig till regeringen angående en vitbok från kommissionen avseende potentiellt nya verktyg för att åtgärda snedvridande effekter orsakade av utländska subventioner. I november 2020 lämnade Konkurrensverket ett skriftligt bidrag till kommissionen och ett remissvar till regeringen beträffande EU:s konkurrenspolitik och kommissionens så kallade gröna giv.

Rådgivande kommittén för offentlig upphandling

Det EU-rättsliga samarbetet kring upphandlingsfrågor sker till stor del inom ramen för EU-kommissionens rådgivande kommitté, EXPP, under generaldirektoratet för den inre marknaden, industri, entreprenörskap samt små och medelstora företag. Konkurrensverket har bistått Regeringskansliet i detta arbete genom att ta fram underlag i olika frågor. Konkurrensverkets medarbetare deltog även i Europeiska kommissionens årliga workshop om e-upphandling under 2020 och i ett möte med expertgruppen om genomförandet av så kallade *e-forms* i medlemsstaterna.

Medarbetare från Konkurrensverket representerar Sverige i den rådgivande kommitténs arbetsgrupp för ekonomi och statistik, ESWG. Under 2020 har ESWG bland annat behandlat mallen för den övervaknings- och statistikrapport om offentlig upphandling som medlemsstaterna ska lämna i april 2021.

Commission Expert Group – Network of first instance review bodies on public procurement

Syftet med nätverket för tillsynsorgan i första instans på upphandlingsområdet är att tillsynsorgan ska kunna samarbeta, utbyta information och ge goda exempel rörande tillämpningen av rättsmedelsdirektiven samt att stödja effektiviteten vid överprövningar av upphandlingar på nationell nivå. Konkurrensverket deltog i nätverkets digitala möte den 15 juni 2020. Under mötet tog expertgruppen bland annat upp Kommissionens vägledning angående användningen av reglerna om offentlig upphandling i nödsituationen i samband med covid-19-krisen. Under året har expertgruppen även utvärderat överprövningarna av upphandlingar och tittat på olika nationella rättssystem inom upphandlingsområdet.

Nordiskt samarbete

De nordiska konkurrensmyndigheterna har under lång tid utvecklat ett nära samarbete. Samarbetet sker bland annat inom särskilda arbetsgrupper för kartell-, och koncentrationsfrågor samt för chefsjurister och chefsekonomer. Ett antal fysiska möten mellan de nordiska konkurrensmyndigheterna fick ställas in på grund av coronapandemin. De nordiska generaldirektörerna träffades flera gånger under året i digitala möten för att diskutera strategiska frågor. Det nordiska kartellnätverksmötet ägde rum digitalt den 19-20 november. Konkurrensverket var även värd för en digital workshop beträffande beräkningen av böter.

Vid det nordiska konkurrensmötet i Helsingfors i september 2017 undertecknade Sverige, Danmark, Norge, Island, Finland och Grönland ett nytt nordiskt samarbetsavtal. Det nya samarbetsavtalet innebär förbättrade möjligheter för konkurrensmyndigheterna att inhämta information åt varandra genom till exempel gryningsrader och utbyta information i samband med utredningar. I och med att avtalet trädde i kraft för Island den 23 juli 2020 är avtalet nu i kraft i samtliga nordiska länder.

I september 2020 publicerade de nordiska konkurrensmyndigheterna en gemensam rapport om det nordiska perspektivet på frågor som rör konkurrens på digitala marknader.

Vi har även fått inspiration i vårt interna utvecklingsarbete genom ett gemensamt nordiskt arbete avseende effektivisering av tillsynen.

För upphandlingsfrågor finns ett nordiskt nätverk för att utbyta erfarenheter och diskutera aktuella frågor. Årets upphandlingsmöte blev uppskjutet på grund av coronapandemin.

Organisation for Economic Cooperation and Development

Konkurrenskommittén inom Organisation for Economic Cooperation and Development, OECD, håller möten två gånger per år. Konkurrensverket deltar i arbetet genom att lämna in skriftliga bidrag och diskutera aktuella konkurrensfrågor. Under året lämnade Konkurrensverket ett skriftligt bidrag gällande ekonomisk analys i koncentrationsärenden. Därutöver höll Konkurrensverkets medarbetare en presentation om metoder för att upptäcka anbudskarteller inom ramen för konkurrenskommitténs digitala möte i juni. Konkurrensverkets medarbetare höll även en presentation i ett seminarium anordnat av OECD med fokus på koncentrationer och vertikala begränsningar.

Under 2020 deltog Konkurrensverket i arbetet inom OECD:s konkurrenskommitté med att ta fram ett utkast till en ny rekommendation angående konkurrensneutralitet. Dessutom medverkade Konkurrensverket i det fortsatta arbetet med att ta fram ett utkast till en ny rekommendation om transparens och rättvisa förfaranden.

På upphandlingsområdet har Konkurrensverket deltagit i ett möte inom ramen för OECD:s kommitté för statlig förvaltning, så kallat Leading Practitioners on Public Procurement, LPP. Fokus för 2020 låg bland annat på hur man kan säkerställa robusta men samtidigt flexibla upphandlingssystem för att kunna hantera en kris såsom coronapandemin.

International Competition Network

ICN är ett globalt nätverk för konkurrensmyndigheter och består av cirka 140 medlemmar. Arbetet sker i projektform inom ramen för fem olika arbetsgrupper med fokus på olika konkurrensrättsliga frågor. Arbetsgrupperna utarbetar rekommendationer, vägledningar och rapporter samt anordnar seminarier för medlemmarna.

Sedan april 2018 är Konkurrensverket medordförande i arbetsgruppen för effektiva arbetsmetoder (Agency Effectiveness Working Group). Inom ramen för ett projekt om digitalisering och innovation leder Konkurrensverket arbetet med att kartlägga erfarenheter av digitaliseringen och effektiviseringen av konkurrensmyndigheter. Inom ramen för denna arbetsgrupp anordnade Konkurrensverket ett webinarium i mars om digitalisering och konkurrensmyndigheters organisationsstruktur. Konkurrensverkets medarbetare har även deltagit i arbetet inom ramen för ICN:s övriga arbetsgrupper, bland annat genom att bidra med synpunkter angående de arbetsprodukter som har tagits fram.

Under ICN:s digitala årskonferens deltog Konkurrensverkets generaldirektör i ett panelsamtal om konkurrensfrämjande arbete i den digitala tidsåldern.

UNCTAD

I oktober deltog Konkurrensverket i UNCTAD:s digitala konferens om konkurrens- och konsumentfrågor. Under konferensen diskuterades bland annat konkurrensens roll för att skapa en inkluderande ekonomisk återhämtning efter coronapandemin och vikten av effektiva rutiner för internationellt samarbete.

Internationella kontakter

I februari hade Konkurrensverket besök av en delegation från Albanien konkurrensmyndighet. Konkurrensverkets medarbetare har på inbjudan av myndigheter och organisationer hållit anföranden och deltagit i paneldebatter vid digitalt anordnade internationella konferenser.

Resultat av det internationella arbetet

Globaliseringen och den ökade digitaliseringen har i samband med tillsynsärenden medfört ett allt större behov av samarbete över nationsgränserna. Samverkan med andra konkurrensmyndigheter kan bidra till en effektivare tillämpning av konkurrensreglerna, bland annat genom formaliserade samarbeten inom Norden och ECN. Internationell samverkan bidrar även till ökad samsyn kring tillämpningen av konkurrens- och upphandlingsreglerna. Det kan leda till ökad förutsebarhet för marknadsaktörer. Kunskaps- och erfarenhetsutbyte med andra myndigheter och internationella organisationer bidrar även till att förbättra Konkurrensverkets kompetenser och arbetsmetoder inom konkurrens- och upphandlingsområdet. Att vi under året har deltagit i de ovan utpekade samarbetena har bidragit till att tydliggöra Konkurrensverkets ståndpunkt i olika frågor samt till att påverka utvecklingen i en riktning som vi bedömer ligger i linje med myndighetens mål och uppdrag.

Kommunikation

Kommunikation är en integrerad del av Konkurrensverkets verksamhet, ett bidragande medel för organisationen och dess medarbetare att nå uppsatta mål och möta intressenternas behov.

Vi vill vara en öppen och transparent myndighet, där vi är aktiva och lyssnande i vår kommunikation, tar egna initiativ och agerar proaktivt, samtidigt som vi skapar respektfulla relationer. Vår kommunikationspolicy anger ramarna och har bidragit till att skapa en gemensam syn på kommunikation.

Under 2020 har vi arbetat för att vår kommunikation ska ge en tydlig bild av vår verksamhet och bidra till att förebygga överträdelser genom kunskapsspridning om regelverken och förhållningssätt i aktuella frågor.

I takt med förändringar i omvärlden har vi också beaktat hur viktigt det är att vi på ett effektivt sätt samverkar med andra myndigheter, samhällsaktörer och nätverk, även internationellt. Exempelvis har vi genom European Competition Network (ECN) ett nära samarbete med EU-kommissionen och medlemsstaternas konkurrensmyndigheter. Den 20 mars publicerade vi ett från det europeiska konkurrensmyndighetsnätverket gemensamt uttalande med anledning av covid-19 och den ansträngda samhällssituationen.

För att optimera förutsättningarna och kommunikationsinsatsernas effekt har vi framhållit vikten av att beakta kommunikation tidigt i ärendehantering, projektplanering och processer.

Kommunikationsinsatser, kanaler och kanalval

Vi har anpassat vår kommunikation och val av kanaler efter syfte, budskap, mottagare och förväntat resultat. Navet i Konkurrensverkets kommunikation är de digitala kanalerna, där webbplatsen konkurrensverket.se är huvudkanalen för extern kommunikation. Utöver webbplatsen har våra kanaler för extern kommunikation framför allt varit pressmeddelanden, digitala nyhetsbrev och poddradio. Närvaro i sociala medier, huvudsakligen Twitter och LinkedIn, har som komplement medfört möjligheter att målgruppsanpassa och driva trafik till webbplatsen. Vi har även haft kontakt och dialog med våra intressentgrupper i samband med branschforum, digitala möten och webinarier.

Intern kommunikation

En väl fungerande internkommunikation har varit extra viktig under coronapandemin. I enlighet med Folkhälsomyndighetens rekommendationer övergick merparten av medarbetarna till distansarbete från och med tredje veckan i mars, och verksamhetens verktyg för digital kommunikation sattes då på prov. Sedan andra kvartalet har vi i princip genomfört alla möten digitalt, främst via Skype för företag. På intranätet skapade vi en separat samlingssida för coronarelaterad kommunikation, där alla medarbetare och chefer kontinuerligt kunde ta del av uppdateringar och riktlinjer i rådande situation.

Intranätet Kompassen har fortsatt att vara vår främsta kanal för intern kommunikation, en gemensam plattform som bidragit till inblick i verksamheten och stöd för arbetet. Digitala samarbetsytor har underlättat möjligheten till samverkan. Andra kanaler för intern kommunikation har varit regelbundet återkommande digitala möten, såsom projekt-, enhets-, chefs- och verksamhetsmöten.

Under året har vi tagit ett helhetsgrepp om den interna kommunikationen ur ett strategiskt perspektiv där vi har uppmuntrat chefer och medarbetare att kommunicera via intranätet och aktivt medverka för att bidra till kunskaps- och erfarenhetsutbyte i verksamhetsövergripande möten. Rent operativt har kommunikations- och HR-funktionen haft en kontinuerlig nära kontakt och samverkan.

Utveckling av en ny webbplats

Som en del i det digitaliseringsarbete som pågår på myndigheten har vi arbetat med utvecklingen av en ny webbplats. Målsättningen är att det ska bli lättare att tipsa oss och ta del av våra ärenden och beslut, och att besökare snabbt och lätt ska kunna hitta den information de söker. Vår ambition är att man som besökare även ska ha möjlighet att fördjupa sig och läsa mer ingående om ett specifikt ämne inom konkurrens- eller upphandlingsområdet. Den nya webbplatsen ska också leva upp till kraven i lagen om tillgänglighet till digital offentlig service. För att uppnå konsekvens och ha en gemensam utgångspunkt i arbetet med innehållet har vi utöver kontinuerlig avstämning, internt även publicerat en artikel om texter, språk och tonalitet. Utvecklingen av webbplatsen utgår från den förstudie som vi genomförde 2019. Vi har bland annat utvecklat koncept och design, tagit fram nytt innehåll och påbörjat arbetet med utvecklingen av den tekniska plattformen. Planerad lansering för den nya uppgraderade webbplatsen är våren 2021.

Sociala medier och rörlig bild

Vi har fortsatt att använda sociala medier som kompletterande kanaler för att förmedla nyheter och skapa intresse och engagemang kring frågor och ämnen som rör våra verksamhetsområden. Konkurrensverket har konton på Twitter, LinkedIn, Facebook och Youtube. Vi har prioriterat de kanaler som vi bedömt ger störst utdelning, och kontinuerligt mätt och utvärderat engagemang och aktivitet. Under året har vi sett över våra valda kanaler och bland annat justerat så att vi utifrån kommunikationsfunktionens bedömning låtit Facebook-kontot vara inaktiverat från juni 2020.

Vid sidan av webbsända seminarier och livesända konferenser har vi från och med hösten 2020 ökat satsningen på att producera rörligt bildmaterial för publicering på intranätet och i våra sociala mediekkanaler, såsom LinkedIn.

Under hösten har vi tagit fram en ny bildpolicy. Syftet med bildpolicyn är att ge den visuella kommunikationen ett enhetligare och modernare uttryck. Ambitionen är att även bildspråket ska fungera som budbärare av Konkurrensverkets värdegrundsord och varumärkesplattform.

Digitala nyhetsbrev

Under 2020 har vi, förutom under sommarperioden, publicerat Konkurrensverkets digitala nyhetsbrev varannan vecka. Under 2020 har sammanlagt 23 nummer av nyhetsbrevet skickats ut. Nyhetsbrevet ger kontinuerligt cirka 1 700 prenumeranter aktuell information om upphandlings- och konkurrensrelaterade ämnen.

Poddradio

I vår podd Konkurrenten har vi fortsatt att diskutera aktuella ämnen och frågor som berör konkurrens och offentlig upphandling. Via podden har vi nått ut till en bred publik och kunnat erbjuda lyssnarna en kanal där vi för djupare resonemang kring komplexa ämnen, vilket också lägger grund för en större förståelse för verksamheten. Under 2020 publicerade vi 7 poddavsnitt, varav alla utom ett (avsnitt 44), producerades under året. Mer än hälften av alla avsnitt finns också i en textversion. Årets sista poddavsnitt är det 50:e avsnittet av Konkurrenten. Flest nedladdningar i anslutning till publicering hade avsnitt nummer 48: *Digitala plattformar – positivt eller problematiskt?* och avsnitt 49: *När det kommer till konst*.

Utöver Konkurrensverkets egna medarbetare som medverkat i podden, har vi vid ett flertal tillfällen även bjudit in externa gäster, bland annat från Upphandlingsmyndigheten, Företagarna och Liljevalchs konsthall.

Digitala vägledningar

På Konkurrensverkets webbplats finns flera interaktiva digitala vägledningar publicerade: vägledningar om direktupphandling, samarbeten i upphandlingar, distributionsavtal, konkurrensbegränsande offentlig säljverksamhet och vägledning för branschorganisationer.

Webbaserat tips- och frågeforum

Genom Konkurrensverkets webbaserade tips- och frågeforum har vi löpande tagit emot och besvarat frågeställningar relaterade till konkurrens- och upphandlingslagstiftningen.

Möten, konferenser och webinarier

2020 har varit ett år då vi följt Folkhälsomyndighetens riktlinjer och därför hållit merparten av våra möten digitalt.

Konkurrensverket har varit representerat i flera sammanhang där konkurrens- och upphandlingsrättsliga frågor har diskuterats. Här följer ett urval, dels arrangemang i egen regi, dels i samverkan med andra, men även exempel på medverkan i andra aktörers arrangemang.

Den 4–5 februari, under de så kallade Upphandlingsdagarna, hade vi medarbetare på plats i en monter på Kistamässan. På webben och i vårt nyhetsbrev flaggade vi i förväg för detta branschforum och uppmuntrade till kontakt vid besök på mässan.

Den 5 mars anordnade Svenska Försäkringsföreningen ett seminarium om djurförsäkringar där en av våra medarbetare vid enheten för analys och forskning medverkade. Att vi två år tidigare publicerat en rapport på samma tema är exempel på att flera av de ämnesområden vi belyser har lång livslängd och kan nå ut till våra intressentgrupper även i senare sammanhang.

Den 10 mars deltog Konkurrensverket i Myndighetsnätverket mot korruptionens möte med temat *Korruption i offentlig upphandling*. Vi talade där om de korruptionsproblem som kan uppkomma vid offentlig upphandling.

I flera webbsända sammanhang har vi tillsammans med sakkunniga belyst frågor om offentlig upphandling utifrån olika perspektiv.

Den 13 mars deltog generaldirektören i ett webbsänt samtal om offentlig upphandling arrangerat av *Företagarna*.

I november inför den i upphandlingsavsnittet nämnda digitala konferensen om konkurrensrätt för upphandlare ville vi ge deltagarna möjlighet till fördjupning inom ämnesområdet och hade därför på webbplatsen och i nyhetsbrev en länk till avsnitt 47 av vår podcast *Konkurrenten: Bättre upphandling med koll på konkurrensrätt*.

Den 6 november arrangerade vi Pros and Cons, det årligen återkommande internationella forskningsseminariet, som vi nämnde i avsnittet om forskning. Det digitala upplägget möjliggjorde en hög grad av internationell medverkan.

Konkurrensverkets satsning på frågor som rör digitalisering har återspeglats i vår kommunikation, bland annat i samband med Konkurrensverkets, Integritets- och konsumentverkets gemensamt anordnade webinarium, som den 12 november lockade över 500 deltagare att följa paneldiskussionen på temat integritet, konsumentskydd och konkurrens i det digitala samhället.

Vi har också haft kontinuerlig kontakt med universitet och högskolor. I februari medverkade Konkurrensverkets chefsjurist vid ett seminarium arrangerat av forskningsavdelningen för europarätt vid Juridiska fakulteten på Stockholms universitet. Seminariet belyste slutsatser om kommissionens praxis kring utlämning av dokument eller information i kartellärenden. För Stockholms universitet har vi även hållit gästföreläsningar om konkurrensökonomi och om vårt tillsynsarbete avseende offentlig upphandling.

Konkurrensverket i media

Konkurrensverket arbetar proaktivt för att sprida kunskap om konkurrens och upphandling. Många av våra ärenden har väckt uppmärksamhet i media och genererat omfattande publicitet.

Bland de mest omskrivna finns bland annat de ämnesområden som mer direkt berör allmänheten, exempelvis vård och omsorg, hyrpersonal, materialanskaffning och upphandling främst under covid-19-pandemins initiala skede. I övrigt har de upphandlingsskadeavgiftsärenden som fått mycket publicitet till stor del rört byggtreprenader, bland annat frågor som handlar om gränserna för ramavtal och hyreskontrakt.

Under 2020 distribuerade vi 30 pressmeddelanden (varav ett tillsammans med Upphandlingsmyndigheten). Konkurrensverket omnämndes i totalt 3 418 externt publicerade artiklar varav 2 563 artiklar var webbpubliceringar, 748 artiklar var publicerade i tryckt media och 58 inslag sändes i radio och tv.

Kännedom om myndigheten

Under hösten 2020 har vi påbörjat ett arbete för att med hjälp av medarbetare och chefer externt synliggöra olika delar av verksamheten. Kommunikationsfunktionen har i nära samverkan med HR planerat kommunikationsinsatser, som kopplat till webbprojektet relaterar till kompetensförsörjning och arbetsgivarvarumärket.

Konkurrensverkets kontakter med massmedia

Under 2020 har vi deltagit i undersökningen Medierelationsbarometern 2020. Undersökningen är utförd av Demoskop. Medierelationsbarometern är en årligen återkommande undersökning om myndigheters kontakter med massmedier. Konkurrensverket deltog under 2020 för första gången i Demoskops undersökning.

Av undersökningen framgår att nästan alla (96 procent) av de journalister som har regelbunden kontakt med Konkurrensverket har ett stort förtroende för myndigheten, varav 21 procent har ett mycket stort förtroende. Ingen av de tillfrågade uttryckte litet förtroende.

Kommunikationens resultat

Genom relevant, tydlig, anpassad kommunikation vill vi bidra till kunskapsuppbyggnad och förebygga att överträdelser sker. Vi arbetar för att våra kommunikationsinsatser ska ge ökad kunskap om de konkurrens- och upphandlingsrättsliga regelverken, samtidigt som vi har ambitionen att synliggöra nyttan för konsument- och skattebetalare. Den pågående pandemin har också tydliggjort vikten av fungerande intern kommunikation och anpassning till de nya förutsättningarna.

Den uppmärksamhet våra frågor väcker i samhällsdebatt och media har bidragit till kunskapspridning och visar på att vi genom kommunikationsinsatser når ökad medvetenhet om områden som rör vår verksamhet.

Effekterna av denna typ av förebyggande arbete kan vara svåra att mäta, men genom att bidra till att öka våra intressenters kunskap om konkurrens- och upphandlingsreglerna, ser vi möjligheten för självrättelser och minskat antal överträdelser, vilket i förlängningen också bidrar till väl fungerande marknader och konsumentnytta.

Organisation och kompetensförsörjning

Här redovisar vi hur Konkurrensverket har arbetat med att säkerställa att det finns kompetens, organisation och övriga förutsättningar för att fullgöra de uppgifter som framgår av vår instruktion och vårt regleringsbrev.

Organisation

Under hösten 2020 genomförde Konkurrensverket en justering av organisationen som innebar en avveckling av den administrativa enheten bestående av funktionerna ekonomi, HR och intern service. Samtidigt bildades två nya enheter: Enheten för ekonomi och HR samt Enheten för administrativt stöd.

Omorganisationen genomfördes i samband med att den administrativa chefen slutade och chefsansvaret tilldelades två befintliga chefer inom verksamheten. Den nya organisationen trädde i kraft den 1 september.

Kompetensplanering och rekrytering

För att fullgöra uppgifterna krävs högt kvalificerad kompetens. Majoriteten av medarbetarna är jurister, specialiserade på konkurrens- eller upphandlingsrätt. Bland medarbetarna finns också nationalekonomer, varav flera har disputerat.

På arbetsmarknaden finns generellt en hög efterfrågan på skickliga jurister och ekonomer och Konkurrensverket konkurrerar om samma kompetens med andra offentliga verksamheter, företag, konsultverksamheter och advokatbyråer. Rörligheten är lägre än föregående år. Eftersom hög rörlighet kan resultera i negativa konsekvenser bland annat avseende kunskapsförvaltning ser vi positivt på utvecklingen. Vi behöver dock följa siffrorna för rörlighet under en längre tid för att kunna dra några slutsatser. Både tillsynsverksamheten och den övriga verksamheten präglas i viss mån av personberoende, där det behövs kontinuitet i långa arbetsprocesser.

Majoriteten av medarbetarna på Konkurrensverket har en tillsvidareanställning. Behovet av nyrekryteringar provas löpande. Vid arbetstoppar eller när det finns behov av en viss kompetens under en begränsad tid tillämpar vi även visstidsanställningar. Under året har vi haft visstidsanställda under semesterperioder och timanställda för arbete med bland annat översättning. Vi anlitar också i viss mån extern kompetens i verksamheten, bland annat för ny webbplats och it. Covid-19 kom att påverka majoriteten av rekryteringsprocesserna under året. För att upprätthålla social distansering och bidra till att bromsa smittspridningen har vi genomfört flera anställningsintervjuer digitalt.

Genom sommarjobb, praktikantverksamhet och genom att anställa studentmedarbetare får vi kontakt med studenter och nyexaminerade som i framtiden kan bli aktuella för tillsvidareanställningar. Under sommaren arbetade åtta studenter eller nyexaminerade inom olika enheter. Under vår- och höstterminerna har vi sammanlagt tagit emot fem studenter på praktik och anställt tre studentmedarbetare. Praktikanter och studentmedarbetare får arbeta med utredning i något av våra ärenden under handledning av erfarna medarbetare. Konkurrensverket blir även synligt för potentiella blivande medarbetare då vi varit ute och föreläst externt.

Kompetensutveckling

Medarbetarnas kompetens utvecklas huvudsakligen genom utmaningar i arbetsuppgifterna. Möjligheter att växla mellan områden och roller finns inom myndigheten, liksom möjligheten att fördjupa sig eller att arbeta inom Konkurrensverkets internationella samarbeten. Strukturerat och spontant kunskaps- och erfarenhetsutbyte med medarbetare och chefer är en viktig del av Konkurrensverkets kunskaps- och metodutveckling avseende både individ- och verksamhetsnivå. Att ingå som expert i kommittéväsendet utvecklar också kompetensen, under 2020 har åtta medarbetare medverkat som experter i statliga utredningar.

Även utbildningsinsatser bidrar till kompetensutvecklingen. Konkurrensverket har särskilt avsatta medel för utbildning och har både genomfört egna utbildningar och anlitat externa leverantörer under året. Bland annat har vi anordnat utbildning i förvaltningsrätt och i offentlighet och sekretess för både nyanställda och erfarna medarbetare. Konkurrensverkets nyanställda har även deltagit i en utbildning om statstjänstemannarollen, som har tagits fram inom myndighetssamarbetet *Rörlighet i staten*. Genom myndighetssamarbetet har medarbetare även deltagit i en ledarutbildning som pausades under våren på grund av covid-19, men som återupptogs digitalt under hösten. Medarbetare som har forskarutbildning har även fått möjlighet att bedriva forskning på tio procent. Med utgångspunkt i utvecklingssamtalen planeras individuella utvecklingsåtgärder som följs upp årligen.

Attraktiv arbetsplats

Ett väl fungerande ledarskap är centralt för trivsel och arbetsresultat i organisationen. Utöver chefsutbildningar, som alla chefer erbjuds, har chefsgruppen även kontinuerliga möten för att planera och samordna verksamheten. Medarbetarna har möjligheter att påverka och ta aktiv del i arbetsplaneringen. Under året har vi fortsatt att arbeta efter principerna om en tillitsbaserad styrning och ledning. Konkurrensverkets medarbetare har varit involverade i verksamhetsutveckling, exempelvis genom att vara med vid utformandet av tidsfrister i tillsynsverksamheten (se avsnittet *Åtgärder med anledning av Riksrevisionens rekommendationer*) och i strategiska satsningar i arbetet med kommande verksamhetsplan. Vi har även haft en digital verksdag som bland annat innehöll ett seminarium om självledarskap och utrymme för reflektion kring personliga värderingar.

Arbetet med teamutveckling som startades under 2019, med stöd från Partsrådets program *Hållbart arbetsliv*, har fortsatt under 2020, mestadels digitalt. Cirka en fjärdedel av medarbetarna har nu arbetat med grupputveckling i sina arbetsgrupper. En rutin att alla projekt som löper längre än sex månader ska innefatta en teamutvecklingsinsats har införts.

Som statlig arbetsplats erbjuder Konkurrensverket en förmånlig tjänstepension och goda semestervillkor. Kombinationen av höga kvalitetskrav och i vissa ärenden snäva tidsramar kan ibland upplevas stressande. Utöver bidrag till friskvård och stöd från arbetsledningen erbjuder Konkurrensverket stöd i stressrelaterade frågor via företagshälsovården. Konkurrensverket har, i samarbete med företagshälsovården, erbjudit hälsosamtal för de medarbetare som önskar det. Bedömningen är att det varit särskilt betydelsefullt eftersom majoriteten av medarbetarna arbetat hemifrån större delen av året. Företagshälsovården har för samtliga medarbetare hållit två digitala föreläsningar om hälsa och balans i livet.

Under året har alla medarbetare även erbjudits att delta i medarbetarundersökningar med särskilt fokus på arbetsmiljön och arbetsmiljöförändringar som varit en följd av coronapandemin. Medarbetarundersökningarna har bidragit till dialog, verksamhets- och arbetsmiljöutveckling.

Under 2020 har Konkurrensverket bedrivit ett kompetensförsörjningsprojekt. Projektet initierades bland annat med anledning av Konkurrensverkets höga personalrörlighet och ska pågå i tre år. Insatserna syftar till att stärka medarbetare och potentiella medarbetares upplevelse av Konkurrensverket som attraktiv arbetsgivare. Arbetet under året har handlat om att kartlägga behov och önskemål, konkretisera utvecklingsmöjligheter, särskilt vad gäller mer omfattande utbildningar och intern rörlighet samt att utforma ett mer utvecklat och enhetligt stöd för utvecklingssamtal och utvecklingsplaner. För att säkerställa att projektarbetet bedrivs i enlighet med verksamhetens behov har en referensgrupp med medarbetare kopplats till projektet.

Nyckeltal

Medelantalet anställda inom Konkurrensverket under 2020 uppgick till 168, medan antal årsarbetskrafter var 144. Personalrörligheten var 14 procent (se nedan för definition). Utöver den rörlighet som uppstår när personer börjar och slutar arbeta på Konkurrensverket finns också en rörlighet i form av tjänstledigheter samt utlån till andra myndigheter eller kommittéväsendet. Under 2020 började 25 nya medarbetare arbeta på Konkurrensverket (inklusive visstidsanställningar med månadslön). Könsfördelningen på Konkurrensverket har varit förhållandevis jämn bland både medarbetare och chefer. Under 2020 var 57 procent kvinnor och 43 procent män. Den 31 december var 11 kvinnor och 7 män chefer på Konkurrensverket.²⁷ Medelåldern under året uppgick till 40 år. Sjukfrånvaron på Konkurrensverket var 1,85 procent under 2020, vilket är en minskning jämfört med 2019. Orsaken var framförallt att långtidssjukskrivningar minskat.

År	2020	2019	2018
Medeltal anställda (antal)	168	169	155
Årsarbetskrafter (antal)	144	141	131
Personalrörlighet (%) ¹	14	22,5	22
Personalomsättning, nyanställda (%) ²	15	25,7	18
Personalomsättning, de som slutat (%) ²	16,8	19,7	19
Nyanställda under året (antal)	25	43	32
Slutat under året (antal)	22	33	36
Andel kvinnor/män (%)	57/43	56/44	52/48
Medelålder (år)	40	40	42
Sjukfrånvaro (%)	1,85	2,88	1,64

Kompetensförsörjningens resultat

Konkurrensverkets bedömning är att arbetet med kompetensförsörjningen för att kunna fullgöra våra uppgifter i enlighet med vår instruktion och andra regeringsbeslut har varit ändamålsenligt. För personer med den kompetens som vi behöver finns flera attraktiva arbetsgivare på arbetsmarknaden som vi konkurrerar med och vårt arbete med att attrahera, utveckla och behålla kompetenta medarbetare har förstärkts genom projektet om kompetensförsörjning som löper över tre år. Vi måste ständigt arbeta för att vara en attraktiv arbetsplats som utmanar och utvecklar våra medarbetare.

- 1) Definition av personalrörlighet: (nyanställda under året + slutat under året) dividerat med 2. Talet divideras sedan med medeltal anställda och kvoten multipliceras med 100 samt avrundas till närmaste heltal. Endast personer med månadslön ingår i statistiken för personalrörlighet.
- 2) För personalomsättning redovisas Arbetsgivarverkets uppgifter.

²⁷ Det totala antalet chefer under 2020 har varit 22 personer, varav 11 män och 11 kvinnor.

Fakta i korthet

Ärendestatistik

Kostnader inkluderar indirekta kostnader och redovisas fördelat på avslutade ärenden

	2020	2019	2018
Konkurrenslagsärenden			
Beräknad årskostnad, inklusive indirekta kostnader, tkr ¹	102 497	112 448	103 956
Utnyttjad tid (av total tid) procent	66	71	72
Genomsnittlig handläggningstid för avslutade ärenden, kalenderdagar	110	58	73
Konkurrensbegränsande samarbete²			
Registrerade ¹³	2	4	2
Avslutade	6	3	5
Avslutade ärenden,			
Genomsnittlig handläggningstid, kalenderdagar ³	818	346	316
Genomsnittligt antal timmar per ärende ⁴	8 234	2 926	2 530
Beräknad kostnad per ärende, inklusive indirekta kostnader, tkr ⁵	5 599	2 022	1 715
<i>Tre av de avslutade ärendena 2020 avsåg vertikala samarbeten.</i>			
Missbruk av dominerande ställning²			
Registrerade	0	2	4
Avslutade	2	2	3
Avslutade ärenden,			
Genomsnittlig handläggningstid, kalenderdagar ³	454	387	320
Genomsnittligt antal timmar per ärende ⁴	3 429	2 862	1 850
Beräknad kostnad per ärende, inklusive indirekta kostnader, tkr ⁵	2 332	1 978	1 254
Konkurrensbegränsande offentlig verksamhet²			
Registrerade ¹³	1	0	0
Avslutade	1	0	3
Avslutade ärenden,			
Genomsnittlig handläggningstid, kalenderdagar ³	662	0	328
Genomsnittligt antal timmar per ärende ⁴	3 604	0	1 226
Beräknad kostnad per ärende, inklusive indirekta kostnader, tkr ⁵	2 450	0	831

	2020	2019	2018
Anmälningar av företagskoncentrationer			
Registrerade	80	74	80
Avslutade	74	79	72
Avslutade ärenden,			
Genomsnittlig handläggningstid, kalenderdagar ³	23	25	18
Genomsnittligt antal timmar per ärende ⁴	166	230	96
Beräknad kostnad per ärende, inklusive indirekta kostnader, tkr ⁵	112	159	65
Fas 1-ärenden handläggningstid, arbetsdagar ⁶			
	16	15	12
Övriga företagskoncentrationsärenden			
Registrerade	26	23	28
Avslutade	25	26	22
Avslutade ärenden,			
Genomsnittlig handläggningstid, kalenderdagar ³	71	42	36
Genomsnittligt antal timmar per ärende ⁴	58	55	48
Beräknad kostnad per ärende, inklusive indirekta kostnader, tkr ⁵	39	38	33
Domstolsärenden⁷			
Registrerade	1	3	1
Avslutade ⁸	4	2	2
Avslutade ärenden,			
Genomsnittlig handläggningstid, kalenderdagar ^{9, 10}	578	819	1 226
Genomsnittligt antal timmar per ärende ^{4, 11}	3 877	9 480	6 117
Beräknad kostnad per ärende, inklusive indirekta kostnader, tkr ⁵	2 636	6 551	4 147
Det registrerade ärendet 2020 avser en ansökan om stämning till Patent- och marknadsdomstolen avseende konkurrensskadeavgift (mejeriupphandling).			
De fyra avslutade ärendena 2020 avser ett beslut i Patent- och marknadsöverdomstolen om förbud mot missbruk av en dominerande ställning avseende tillgång till återvinningsstationer, en dom i Patent- och marknadsdomstolen om konkurrensbegränsande offentlig säljverksamhet avseende tillgång till kommunal mark för fiberanslutningar, ett ärende i Patent- och marknadsdomstolen om intermistiskt förbud mot konkurrensbegränsande avtal med träningsanläggningar och ett överklagande av förbud mot en företagskoncentration avseende ostvarumärken (avskrivning i Patent- och marknadsdomstolen efter genomfört sammanträde, fråga om rättegångskostnader i Patent- och marknadsöverdomstolen).			
Totalt konkurrenslagsärenden			
Registrerade	110	106	114
Avslutade	112	112	104

	2020	2019	2018
Lagen om offentlig upphandling			
Beräknad årskostnad, inklusive indirekta kostnader, tkr ¹	19 631	18 354	21 146
Utnyttjad tid (av total tid) procent	13	12	15
Genomsnittlig handläggningstid, kalenderdagar	266	166	216
Tillsynsärenden m.m. ²			
Registrerade	48	120	67
Avslutade	55	89	93
Avslutade ärenden,			
Genomsnittlig handläggningstid, kalenderdagar ³	249	124	195
Genomsnittligt antal timmar per ärende ⁴	106	42	70
Beräknad kostnad per ärende, inklusive indirekta kostnader, tkr ⁵	72	29	47
Domstolsärenden			
Registrerade	36	20	27
Avslutade ¹⁴	40	28	21
Avslutade ärenden,			
Genomsnittlig tid för ärenden i domstol, kalenderdagar ¹²	290	301	314
Genomsnittligt antal timmar per ärende ⁴	60	32	64
Beräknad kostnad per ärende, inklusive indirekta kostnader, tkr ⁵	41	22	43
De registrerade ärendena 2020 avser 36 ansökningar om upphandlingsskadeavgift, därav 16 fakultativa och 20 obligatoriska.			
Lagen om valfrihetssystem			
Beräknad årskostnad, inklusive indirekta kostnader, tkr ¹	136	63	11
Utnyttjad tid (av total tid) procent	0,09	0,04	0,01
Genomsnittlig handläggningstid, kalenderdagar	0	0	36
Registrerade			
Avslutade	1	0	0
Avslutade ärenden,			
Genomsnittlig handläggningstid, kalenderdagar ³	0	0	36
Genomsnittligt antal timmar per ärende ⁴	0	0	6
Beräknad kostnad per ärende, inklusive indirekta kostnader, tkr ⁵	0	0	4
Remissyttranden			
Besvarade remisser	163	123	146
Utnyttjad tid (av total tid) procent	3	3	3
Beräknad kostnad per ärende, inklusive indirekta kostnader, tkr ⁵	30	39	30

	2020	2019	2018
Nyckeltal			
Total lokalyta per anställd, m ²	20	21	24
Lokalhyra per anställd och år, tkr	89	100	101

- 1) Total förvaltningskostnad fördelad efter under året registrerad tid.
- 2) Inkluderar även ärenden som registrerats som tipsärenden och utretts på tillsynsenhet.
- 3) Från det datum då ärendet öppnades till att det avslutats.
- 4) Registrerade timmar från ärendets öppnande till att det avslutats.
- 5) Samtliga timmar under hela handläggningstiden, oavsett kalenderår, har beräknats efter timkostnad under det år ärendet avslutats.
- 6) Anmälningar av företagskoncentrationer som inte når särskild utredning, beräknat i arbetsdagar från ankomstdatum tills ärendet avslutas.
- 7) För domstolsärenden redovisas enbart statistik för ärenden som avser prövning i sak i Patent- och marknadsdomstolarna. Således redovisas inte statistik för domstolsärenden som avser Konkurrensverkets utredningsåtgärder enligt 5 kap. konkurrenslagen (åläggande och platsundersökningar). Under 2020 har ett ärende beträffande ansökan om platsundersökning avgjorts av Patent- och marknadsdomstolen.
- 8) Ett av de avslutade ärendena rör ett överklagat interimistiskt beslut. Ett av de avslutade ärendena vann laga kraft under 2021.
- 9) Från det att ärendet startar i Patent- och marknadsdomstolen till slutligt avgörande.
- 10) Ett av de avslutade ärendena rör ett överklagat interimistiskt beslut, om detta tas bort från statistiken är medel för 2020 756 dagar.
- 11) Ett av de avslutade ärendena rör ett överklagat interimistiskt beslut, om detta tas bort från statistiken är medel för 2020 5 086 timmar.
- 12) Från det att Konkurrensverket lämnat in ansökan till förvaltningsrätten till slutligt beslut.
- 13) Ett registrerat ärende registrerades sent under 2019 men prioriterades under 2020.
- 14) Konkurrensverket har även avslutat ett ärende avseende överklagande av ett tillsynsbeslut, ärendet ingår inte i statistiken för avslutade ärenden och hade 1 155 dagar och 125 timmar i domstol.

Fördjupad ärendestatistik konkurrenslagärenden	2020	2019	2018
Tips som lett till förstudie			
Registrerade	51	42	44
Avslutade	32	38	47
Genomsnittlig handläggningstid, kalenderdagar¹			
Tips som lett till förstudie	65	48	24
Utredningsärenden ²	291	222	166
Särskilt krävande utredningsärenden ^{2,3}	773	573	731
Total Medel	208	85	80

¹⁾ Från det datum då ärendet öppnades till att det avslutats.

²⁾ Inkluderar ärenden som klassas som konkurrensbegränsande samarbete, missbruk av dominerande ställning samt konkurrensbegränsande offentlig säljverksamhet.

³⁾ För att klassificeras som ett särskilt krävande utredningsärende krävs en utredningstid om över 365 dagar och över 2 000 timmar.

Ekonomisk översikt

Anslags- och bidragsfinansierad verksamhet (tkr)

År	Intäkter av anslag			Övriga intäkter			Kostnader		
	2020	2019	2018	2020	2019	2018	2020	2019	2018
Konkurrens ¹	132 673	136 964	121 090	1 707	509	547	134 380	137 473	121 636
Offentlig upphandling ¹	25 406	22 267	24 517	327	83	111	25 733	22 350	24 628
Total	158 079	159 231	145 607	2 034	592	658	160 113	159 823	146 264

Uppbörd (tkr)

År	Intäkt			Tillfört statens budget		
	2020	2019	2018	2020	2019	2018
Konkurrensskadeavgift	2 355	0	0	2 355	0	0
Upphandlingsskadeavgift	11 030	25 305	12 575	11 030	25 305	12 575
Total	13 385	25 305	12 575	13 385	25 305	12 575

Transfereringar (tkr)

År	Erhållet från statens budget/andra myndigheter			Lämnade bidrag			Finansiella kostnader		
	2020	2019	2018	2020	2019	2018	2020	2019	2018
Konkurrens	17 366	28 881	22 229	17 366	28 881	22 229	0	0	0
Varav rättegångskostnader	15 653	24 263	16 224	15 653	24 263	16 224	0	0	0
Varav forskningsbidrag	1 713	4 617	6 005	1 713	4 617	6 005	0	0	0
Offentlig upphandling	5 017	6 113	5 791	5 017	6 113	5 791	0	0	0
Varav forskningsbidrag	5 017	6 113	5 791	5 017	6 113	5 791	0	0	0
Total	22 384	34 994	27 782	22 384	34 994	27 782	0	0	0

¹⁾ Fördelning av kostnader och intäkter baseras på registrerad tid.

Avrapporterade regeringsuppdrag

Uppdrag enligt instruktion, regleringsbrev samt särskilda uppdrag (tkr)

Dnr	Uppdrag	Erhållna medel	Kostnader inkl. overhead
143/2020	Uppdrag att undersöka om ett genomförande av förslaget om utökad beslutanderätt föranleder organisatoriska förändringar för Konkurrensverket	0	841

Avgiftsfinansierad verksamhet

Avgiftsfinansiering, Registermyndighet för annonsdatabaser (tkr)

Intäkt	2020	2019	2018
Ansökningsavgift ¹⁾	54	0	0
Registeravgift	0	0	0

¹⁾ Den 1 juli 2020 trädde lagen (2019:668) om upphandlingsstatistik i kraft. Konkurrensverket blev i och med det registermyndighet för annonsdatabaser. Konkurrensverket fick under 2020 in 5 ansökningar om registrering.

Sammanställning över väsentliga uppgifter

(tkr)	2020	2019	2018	2017	2016
Låneram Riksgäldskontoret					
Beviljad	22 000	22 000	12 000	12 000	12 000
Utnyttjad	12 409	12 664	2 857	2 084	2 236
Kontokrediter Riksgäldskontoret					
Beviljad	10 000	10 000	6 000	6 000	18 000
Maximalt utnyttjad	0	0	0	16 665	0
Räntekonto Riksgäldskontoret					
Ränteintäkter	0	0	0	4	29
Räntekostnader	1	48	87	55	89
Avgiftsintäkter					
<i>Avgiftsintäkter som disponeras</i>					
Beräknat belopp enligt regleringsbrev	0	0	0	0	0
Avgiftsintäkter	54	123	214	1 705	5 271
<i>Avgiftsintäkter som ej disponeras</i>					
Inkomsttitel 2714 Sanktionsavgifter m.m.					
Beräknat belopp enligt regleringsbrev	0	0	0	0	0
Avgiftsintäkter	13 385	25 305	12 575	37 905	35 250
Anslagskredit					
Beviljad					
Uo 24 1:13 ap.1 Konkurrensverket (Ramanslag)	4 662	4 589	4 374	4 300	4 228
Uo 24 1:14 ap.1 Konkurrensforskning (Ramanslag)	324	414	414	410	409
Uo 24 1:19 ap.2 Finansiering av rättegångskostnader (Ramanslag)	1 800	1 800	1 800	1 800	0
Utnyttjad					
Uo 24 1:13 ap.1 Konkurrensverket (Ramanslag)	0	0	0	0	1 220
Uo 24 1:14 ap.1 Konkurrensforskning (Ramanslag)	0	15	59	18	0
Uo 24 1:19 ap.2 Finansiering av rättegångskostnader (Ramanslag)	0	0	24	1 800	0
Anslag					
<i>Ramanslag</i>					
Anslagssparande					
Uo 24 1:13 Konkurrensverket (Ramanslag)	853	5	4 272	1 858	0
Uo 24 1:14 Konkurrensforskning (Ramanslag)	559	0	0	0	194
Uo 24 1:19 Finansiering av rättegångskostnader (Ramanslag)	2 347	13	0	0	0

	2020	2019	2018	2017	2016
Bemyndiganden					
Tilldelade	12 000	13 000	12 000		
Summa gjorda åtaganden	4 654	11 743	8 846		
Personal					
Antalet årsarbetskrafter (st)	144	141	131	134	141
Medelantalet anställda (st) ¹	168	169	155	158	179
Driftkostnad per årsarbetskraft	1 091	1 118	1 108	1 094	1 096
Kapitalförändring					
Årets	-61	0	0	0	0
Balanserad	0	0	0	0	0

¹⁾ I beräkningen av medelantalet anställda är tjänstledig personal inräknad.

Resultaträkning

(tkr)	Not	2020	2019
Verksamhetens intäkter			
Intäkter av anslag	1	158 079	159 231
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	2	54	123
Intäkter av bidrag	3	1 959	446
Finansiella intäkter	4	21	23
Summa		160 113	159 823
Verksamhetens kostnader			
Kostnader för personal	5	-128 271	-122 092
Kostnader för lokaler		-15 468	-17 500
Övriga driftkostnader	6	-13 396	-18 000
Finansiella kostnader	7	-32	-83
Avskrivningar och nedskrivningar		-3 007	-2 148
Summa		-160 174	-159 823
Verksamhetsutfall		-61	0
Uppbördsverksamhet			
Intäkter av avgifter m.m. som inte disponeras	8	13 385	25 305
Medel som tillförts statens budget från uppbördsverksamhet		-13 385	-25 305
Saldo		0	0
Transfereringar			
Medel som erhållits från statens budget för finansiering av bidrag		22 384	34 994
Lämnade bidrag	9	-22 384	-34 994
Saldo		0	0
Årets kapitalförändring	10	-61	0

Balansräkning

(tkr)	Not	2020-12-31	2019-12-31
Tillgångar			
Immateriella anläggningstillgångar			
Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar	11	2 123	0
Summa		2 123	0
Materiella anläggningstillgångar			
Förbättringsutgifter på annans fastighet	12	1 886	2 314
Maskiner, inventarier, installationer m.m.	13	9 064	10 545
Summa		10 949	12 859
Kortfristiga fordringar			
Fordringar hos andra myndigheter	14	2 321	2 070
Övriga kortfristiga fordringar	15	2 011	864
Summa		4 332	2 934
Periodavgränsningsposter			
Förutbetalda kostnader	16	5 685	4 950
Summa		5 685	4 950
Avräkning med statsverket			
Avräkning med statsverket	17	-3 147	-503
Summa		-3 147	-503
Kassa och bank			
Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret	18	14 910	12 748
Summa		14 910	12 748
Summa tillgångar		34 852	32 988
Kapital och skulder			
Myndighetskapital			
Kapitalförändring enligt resultaträkningen	10	-61	0
Statskapital	20	371	0
Summa		310	0
Avsättningar			
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	21	474	893
Övriga avsättningar	22	1 491	1 249
Summa		1 966	2 142

(tkr)	Not	2020-12-31	2019-12-31
Skulder m.m.			
Lån i Riksgäldskontoret	23	12 409	12 664
Kortfristiga skulder till andra myndigheter		4 507	4 075
Leverantörsskulder		2 690	3 590
Övriga kortfristiga skulder	24	2 210	2 108
Summa		21 816	22 437
Periodavgränsningsposter			
Upplupna kostnader	25	10 454	8 409
Oförbrukade bidrag	26	307	0
Summa		10 761	8 409
Summa kapital och skulder		34 852	32 988
Ansvarsförbindelser			
Övriga ansvarsförbindelser	27	2 500	22 000
Summa		2 500	22 000

Anslagsredovisning

Redovisning mot anslag (tkr)

Anslag	Not	Ingående överföringsbelopp	Årets tilldelning enligt regleringsbrev	Indragning	Totalt disponibelt belopp	Utgifter	Utgående överföringsbelopp
Uo 24 1:13 Ramanslag Konkurrensverket ap.1 Konkurrensverket	28	5	155 431	0	155 436	-154 583	853
Uo 24 1:14 Ramanslag Konkurrensforskning ap.1 Konkurrensforskning	29	-15	10 804	0	10 789	-10 229	559
Uo 24 1:19 Ramanslag Finansiering av rättegångskostnader ap.2 Finansiering av rättegångskostnader	30	13	18 000	-13	18 000	-15 653	2 347
Summa		2	184 235	-13	184 224	-180 466	3 759

Redovisning mot inkomstitel (tkr)

Per 201231	
Inkomstitel	Inkomster
2714 Sanktionsavgifter m.m.	
211 Konkurrens- och upphandlingsskadeavgift ¹	13 385
Summa	13 385

- ¹⁾ Inkomstliggaren skiljer inte på upphandlingsskadeavgift och konkurrensskadeavgift. Upphandlingsskadeavgiften för 2020 uppgår till 11 030 tkr och konkurrensskadeavgiften till 2 355 tkr.

Redovisning av beställningsbemyndiganden

Anslag/ Anslagsbenämning (tkr)	Not	Tilldelat be- myndigande	Ingående åtaganden	Utestående åtaganden	Utestående åtagandenas fördelning per år		
					2021	2022	2023
Uo 24 1:14 Ramanslag Konkurrensforskning ap.1 Konkurrens- forskning	31	12 000	11 743	4 654	4 383	271	0
Summa		12 000	11 743	4 654	4 383	271	0

Noter och tilläggsupplysningar

Alla belopp redovisas i tusentals kronor (tkr) om inget annat anges. Till följd av detta kan summeringsdifferenser förekomma.

Tilläggsupplysningar

Redovisningsprinciper

Tillämpade redovisningsprinciper

Konkurrensverkets bokföring följer god redovisningssed och förordningen (2000:606) om myndigheters bokföring samt Ekonomistyrningsverkets, ESV, föreskrifter och allmänna råd till denna förordning. Årsredovisningen är upprättad i enlighet med förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag samt ESV:s föreskrifter och allmänna råd till denna förordning.

I enlighet med ESV:s föreskrifter till 10 § förordningen (2000:606) om myndigheters bokföring tillämpar myndigheten brytdagen den 5 januari. Brytdagen föregående år var den 3 januari. Efter brytdagen har fakturor överstigande 50 tkr bokförts som periodavgränsningsposter.

Konkurrensverket tillämpar intäktsmässig redovisning mot inkomsttitel, det vill säga redovisning mot inkomsttitel görs per den dag då myndigheten utfärdat faktura eller motsvarande handling eller om ingen faktura har utfärdats, när betalning kommer in.

Kostnadsmässig anslagsavräkning

Semesterdagar som intjänats före 2009 avräknas från och med 2009 anslaget först vid uttaget enligt undantagsbestämmelsen. Utgående balans 2019, 261 tkr, har 2020 minskat med 4 tkr.

Upplysningar av väsentlig betydelse

Registermyndighet

Den 1 juli 2020 trädde lagen (2019:668) om upphandlingsstatistik i kraft. Konkurrensverket blev i och med det registermyndighet för annonsdatabaser. Konkurrensverket fick under 2020 in fem ansökningar om registrering. Enligt 11 § lagen (2019:668) om upphandlingsstatistik ska registrering och registerhållning hos registermyndigheten finansieras genom en ansökningsavgift och en registeravgift från den som driver en annonsdatabas. Enligt 9 § i förordningen (2020:332) om upphandlingsstatistik ska ansökningsavgiften utgå med ett belopp motsvarande avgiftsklass 7 i 10 § avgiftsförordningen (1992:191) och registeravgiften ska tas ut

med 22 500 kronor per år. Avgiftsinkomsterna får enligt samma paragraf disponeras av Konkurrensverket.

Covid-19

Covid-19-pandemin har haft en påverkan på Konkurrensverkets verksamhet och hur arbetet bedrivs, läs mer under "Styrning och uppföljning – Covid-19 och påverkan på verksamheten".

Värderingsprinciper

Anläggningstillgångar

Som anläggningstillgångar redovisas egenutvecklade dataprogram, förvärvade licenser och rättigheter samt maskiner och inventarier som har ett anskaffningsvärde om minst ett halvt prisbasbelopp enligt socialförsäkringsbalken, vilket under 2020 motsvarar 24 tkr och en beräknad ekonomisk livslängd som uppgår till lägst tre år. Ett objekt som understiger det fasta beloppet men tillhör en fungerande enhet läggs ihop med övriga objekt och definieras som en tillgång. Avskrivningstiden för förbättringsutgifter på annans fastighet uppgår till högst den återstående giltighetstiden på hyreskontraktet, dock lägst tre år. Avskrivning sker enligt linjär avskrivningsmetod. Avskrivning under anskaffningsåret sker från den månad tillgången tas i bruk.

Tillämpade avskrivningstider

- 3 år Egenutvecklade dataprogram, licenser och rättigheter
- 3 år Datorer och kringutrustning
- 5 år Maskiner och tekniska anläggningar
- 5 år Övriga kontorsmaskiner
- 6–10 år Inredningsinventarier

Omsättningstillgångar

Fordringar har tagits upp till det belopp varmed de beräknas inflyta.

Skulder

Skulderna har tagits upp till nominellt belopp. Skulder i utländsk valuta har värderats till balansdagens kurs.

Ersättningar och andra förmåner

Ledande befattningshavare/styrelseuppdrag	Ersättning (tkr)
Generaldirektör Rikard Jermsten	1 376
<i>Tillitsdelegationen, ledamot (t.o.m. 2020-06-24).</i>	
<i>Kommittén för teknologisk innovation och etik, ledamot.</i>	
<i>Statens tjänstepensionsverks styrelse, ledamot.</i>	

Förmånen av fri bil är given men utnyttjas inte.

Anställdas sjukfrånvaro

I tabellen redovisas anställdas totala sjukfrånvaro i förhållande till den sammanlagda ordinarie arbetstiden. Vidare redovisas andel av totala sjukfrånvaron under en sammanhängande tid av 60 dagar eller mer. I tabellen redovisas också sjukfrånvaro fördelat på kön och ålder i förhållande till respektive grupps sammanlagda ordinarie arbetstid. Sjukfrånvaron redovisas i procent.

Sjukfrånvaro (%)	2020	2019
Totalt	1,9	2,9
Andel 60 dagar eller mer	16,9	45,7
Kvinnor	2,4	3,2
Män	1,1	2,5
Anställda –29 år	2,6	1,9
Anställda 30–49 år	1,2	1,8
Anställda 50– år	3,0	6,2

Noter

Resultaträkning (tkr)

		2020	2019
Not 1	Intäkter av anslag		
	Uo 24 1:13 Konkurrensverket	154 580	157 202
	Uo 24 1:14 Konkurrensforskning	3 499	2 029
	Summa	158 079	159 231
	Summa "intäkter av anslag" (158 079 tkr) skiljer sig från summa "Utgifter" (180 466 tkr) på anslagen Uo 24 1:13, Uo 24 1:14 samt Uo 24 1:19. Skillnaden beror på minskning av semesterlöneskuld med 4 tkr som intjänats före 2009. Denna post har belastat anslaget Uo 24 1:13 men inte bokförts som en kostnad i resultaträkningen. Övriga 22 387 tkr avser anslagen Uo 24 1:14 och Uo 24 1:19 som redovisas i transfereringsavsnittet som "Erhållet från statens budget/andra myndigheter".		
Not 2	Intäkter av avgifter och andra ersättningar		
	Intäkter enligt 4 § avgiftsförordningen	0	2
	Intäkter av offentligrättsliga avgifter	54	8
	Kammarkollegiet, stöd för nordisk-baltisk konferens	0	97
	Övriga intäkter av avgifter och andra ersättningar	0	16
	Summa	54	123
	De offentligrättsliga intäkterna uppgick till 54 484 kr varav 53 500 kr består av avgiftsintäkter gällande Konkurrensverkets uppdrag som registermyndighet för annonsdatabaser enligt lagen (2019:668) om upphandlingsstatistik som trädde i kraft 1 juli 2020.		
Not 3	Intäkter av bidrag		
	Bidrag från statliga myndigheter	1 927	161
	Bidrag från EU:s institutioner	32	285
	Summa	1 959	446
	Ökningen av intäkter av bidrag från andra myndigheter består av två regeringsuppdrag vilka var delvis externt finansierade under 2020.		
Not 4	Finansiella intäkter		
	Ränta på lån i Riksgäldskontoret	1	18
	Valutakursvinster	20	2
	Övriga finansiella intäkter	0	3
	Summa	21	23
	Räntesatsen för ränte- och avistakonton hos Riksgälden har sedan 2020-01-08 varit noll. Övriga finansiella intäkter redovisades som 5 tkr i årsredovisningen 2019, varav 2 tkr var valutakursvinster.		

	2020	2019
Not 5 Kostnader för personal		
Lönekostnader (exkl. arbetsgivaravgifter, pensionspremier och andra avgifter enligt lag och avtal)	81 749	78 168
<i>Varav lönekostnader ej anställd personal</i>	44	23
Sociala avgifter	43 928	40 720
Övriga kostnader för personal	2 594	3 204
Summa	128 271	122 092
Not 6 Övriga driftkostnader		
Reparationer och underhåll	47	322
Reaförlust vid avyttring av anläggningstillgångar	0	174
Resor, representation, information	334	2 687
Köp av varor	1 561	2 378
Köp av tjänster	12 548	12 406
Aktivering av utgifter egenutvecklade tillgångar	-1 131	0
Övrigt	37	33
Summa	13 396	18 000
De lägre övriga driftkostnaderna 2020 jämfört med föregående år är till väsentlig del kopplat till covid-19-pandemin. Under året har möjligheterna till resor och representation varit begränsade. Under 2019 genomförde Konkurrensverket en flytt till Ringvägen 100 vilket medförde ett högre utfall såvitt avser köp av varor 2019.		
Not 7 Finansiella kostnader		
Ränta på räntekonto i Riksgäldskontoret	1	48
Övriga finansiella kostnader	32	35
Summa	32	83
Räntesatsen för ränte- och avistakonton hos Riksgälden har sedan 2020-01-08 varit noll.		
Not 8 Intäkter av avgifter m.m. som inte disponeras		
Konkurrensskadeavgifter	2 355	0
Upphandlingsskadeavgifter	11 030	25 305
Summa	13 385	25 305
Not 9 Lämnade bidrag		
Forskningsbidrag	6 730	10 731
Ersättning rättegångskostnader	15 653	24 263
Summa	22 384	34 994
Under 2020 har ersättning med 6 657 tkr utbetalats till Svenska förpacknings- och tidningsinsamlingen AB som ersättning för rättegångskostnader i enlighet med regeringsbeslut N2020/00572/MK. I enlighet med regeringsbeslut M2020/01060/MK har även ersättning för rättegångskostnader med 6 751 tkr utbetalats till Arla Foods AB, 1 277 tkr till Norrmejerier Ekonomisk förening och 968 tkr till Falköping Mejerier ekonomisk förening.		

		2020	2019
Not 10	Årets kapitalförändring		
	Avgiftsfinansierad verksamhet, underskott	-61	0
	Summa	-61	0

Balansräkning (tkr)

		2020-12-31	2019-12-31
Not 11	Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar		
	Ingående anskaffningsvärde	0	0
	Årets anskaffningar, pågående	2 123	0
	Summa anskaffningsvärde	2 123	0
	Ingående ackumulerade avskrivningar	0	0
	Summa ackumulerade avskrivningar	0	0
	Utgående bokfört värde	2 123	0
	Konkurrensverket har ett pågående utvecklingsarbete gällande en ny extern webbplats.		
Not 12	Förbättringsutgifter på annans fastighet		
	Ingående anskaffningsvärde	2 568	5 237
	Årets anskaffningar	0	2 568
	Årets försäljningar/utrangeringar, anskaffningsvärde	0	-5 237
	Summa anskaffningsvärde	2 568	2 568
	Ingående ackumulerade avskrivningar	-254	-5 180
	Årets avskrivningar	-428	-311
	Årets försäljningar/utrangeringar, avskrivningar	0	5 237
	Summa ackumulerade avskrivningar	-682	-254
	Utgående bokfört värde	1 886	2 314
Not 13	Maskiner, inventarier, installationer m.m.		
	Ingående anskaffningsvärde	19 071	19 481
	Årets anskaffningar	1 098	9 484
	Årets försäljningar/utrangeringar, anskaffningsvärde	0	-9 894
	Summa anskaffningsvärde	20 169	19 071
	Ingående ackumulerade avskrivningar	-8 526	-16 029
	Årets avskrivningar	-2 579	-1 837
	Årets försäljningar/utrangeringar, avskrivningar	0	9 340
	Summa ackumulerade avskrivningar	-11 105	-8 526
	Utgående bokfört värde	9 064	10 545
Not 14	Fordringar hos andra myndigheter		
	Fordran ingående mervärdesskatt	2 309	2 057
	Saldo på skattekonto	0	13
	Övriga fordringar hos andra myndigheter	12	0
	Summa	2 321	2 070

		2020-12-31	2019-12-31
Not 15	Övriga kortfristiga fordringar		
	Uppbördsfordringar	2 005	775
	Övriga kortfristiga fordringar	6	89
	Summa	2 011	864
	Uppbördsfordran avser fakturerad konkurrensskadeavgift till Markslöjd AB om 1 780 tkr och fakturerad upphandlingsskadeavgift till Skellefteå Kraft Elnät AB om 225 tkr. Två domar avseende upphandlingsskadeavgift, om totalt 40 tkr, vann laga kraft under 2020 men fakturerades inte innan årsskiftet. Dessa redovisas därmed inte under uppbördsfordringar.		
Not 16	Förutbetalda kostnader		
	Förutbetalda hyreskostnader	3 763	3 747
	Förutbetalda kostnader för licenser	1 735	1 010
	Övriga förutbetalda kostnader	188	192
	Summa	5 685	4 950
Not 17	Avräkning med Statsverket		
	Uppbörd		
	Ingående balans	-775	-875
	Redovisat mot inkomsttitel	-13 385	-25 305
	Uppbördsmedel som betalats till icke räntebärande flöde	12 155	25 405
	Skulder avseende Uppbörd	-2 005	-775
	Anslag i icke räntebärande flöde		
	Ingående balans	0	0
	Redovisat mot anslag	15 653	24 263
	Medel hänförliga till transfereringar m.m. som betalats till icke räntebärande flöde	-15 653	-24 263
	Fordringar/skulder avseende anslag i icke räntebärande flöde	0	0
	Anslag i räntebärande flöde		
	Ingående balans	10	-4 212
	Redovisat mot anslag	164 812	170 026
	Anslagsmedel som tillförts räntekonto	-166 235	-165 803
	Återbetalning av anslagsmedel	0	0
	Fordringar/skulder avseende anslag i räntebärande flöde	-1 412	10
	Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag		
	Ingående balans	261	325
	Redovisat mot anslag under året enligt undantagsregeln	-4	-64
	Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag	258	261
	Övriga fordringar/skulder på statens centralkonto		
	Ingående balans	0	0
	Inbetalningar i icke räntebärande flöde	12 167	25 405
	Utbetalningar i icke räntebärande flöde	-15 653	-24 263

	2020-12-31	2019-12-31
Betalningar hänförliga till anslag och inkomstitlar	3 498	-1 142
Övriga fordringar/skulder på statens centralkonto	12	0
Summa Avräkning med Statsverket	-3 147	-503
Not 18 Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret		
Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret	14 910	12 748
Summa	14 910	12 748
<i>Varav belopp att reglera till räntekontot för december</i>	<i>12</i>	<i>0</i>
Beviljad kredit enligt regleringsbrevet	10 000	10 000
Maximalt utnyttjad kredit	0	0
Not 19 Myndighetskapital		
Redovisas efter not 27		
Not 20 Statskapital		
Statskapital utan avkastningskrav avseende konst	371	0
Utgående balans	371	0
Under 2020 införskaffades ny konst från Statens konstråd.		
Not 21 Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser		
Ingående avsättning	893	0
Årets pensionskostnad/reglering av skuld	-150	1 028
Årets pensionsutbetalningar	-269	-135
Utgående avsättning	474	893
Not 22 Övriga avsättningar		
Avsättning för lokalt omställningsarbete		
Ingående balans	1 249	1 016
Årets förändring	242	233
Utgående balans	1 491	1 249
Konkurrensverket planerar inte att använda något av dessa medel under 2021		
Återställningskostnader för lokaler i samband med flytt		
Ingående balans	0	200
Årets förändring	0	-200
Utgående balans	0	0
Summa utgående balans	1 491	1 249

		2020-12-31	2019-12-31
Not 23	Lån i Riksgäldskontoret		
	Avser lån för investeringar i anläggningstillgångar.		
	Ingående balans	12 664	2 857
	Under året nyupptagna lån	2 756	12 126
	Årets amorteringar	-3 011	-2 319
	Utgående balans	12 409	12 664
	Beviljad låneram enligt regleringsbrev	22 000	22 000
Not 24	Övriga kortfristiga skulder		
	Personalens källskatt	2 206	2 108
	Övrigt	3	0
	Summa	2 210	2 108
Not 25	Upplupna kostnader		
	Upplupna semesterlöner inklusive sociala avgifter	8 902	7 835
	Övriga upplupna löner inklusive sociala avgifter	822	179
	Upplupna kostnader inomstatliga, exklusive sociala avgifter	234	260
	Övriga upplupna kostnader	495	135
	Summa	10 454	8 409
Not 26	Oförbrukade bidrag		
	Bidrag som erhållits från annan statlig myndighet	307	0
	Summa	307	0
	<i>Varav bidrag från statlig myndighet som förväntas tas i anspråk:</i>		
	Inom tre månader	307	0
	Mer än tre månader till ett år	0	0
	Mer än ett år till tre år	0	0
	Mer än tre år	0	0
	<i>Summa</i>	307	0
	Samtliga oförbrukade medel kommer att återbetalas inom angiven tidsperiod enligt regeringsbeslut S2020/03318/FS (delvis)		
Not 27	Övriga ansvarsförbindelser		
	Övrigt	2 500	22 000
	Summa	2 500	22 000
	Konkurrensverket disponerar anslag Uo 24 1:19 ap. 2, Finansiering av rättegångskostnader med anledning av mål och ärenden som avser överklagande av Konkurrensverkets beslut eller vari Konkurrensverket för talan. Medlen får användas först efter beslut av Regeringskansliet (Näringsdepartementet). Den totala ersättnings-skyldigheten vid förlust av samtliga pågående domstolsprocesser som Konkurrensverket är delaktig i per 2021-01-28 har uppskattats till 2,5 miljoner kronor. Konkurrensverkets bedömning är att det finns en möjlig förpliktelse, beloppet redovisas därför som en ansvarsförbindelse.		

Not	19	Myndighetskapital	Statskapital	Kapitalförändring enl resultaträkningen	Summa
		Utgående balans 2019	0	0	0
		Ingående balans 2020	0	0	0
		Konst	371	0	371
		Årets kapitalförändring	0	-61	-61
		Summa årets förändring	371	-61	310
		Utgående balans 2020	371	-61	310

Anslagsredovisning

Not 28 Uo 24 1:13 Konkurrensverket (Näringsdepartementet) ap.1 Konkurrensverket (ram)

Enligt regleringsbrevet disponerar Konkurrensverket en anslagskredit om 4 662 tkr. Under 2020 har Konkurrensverket inte utnyttjat anslagskrediten. Konkurrensverket får disponera hela det ingående överföringsbeloppet om 5 tkr d.v.s. 3 % av föregående års tilldelning 152 999 tkr enligt regleringsbrevet. Anslaget är räntebärande.

Not 29 Uo 24 1:14 Konkurrensforskning (Näringsdepartementet) ap.1 Konkurrensforskning (ram)

Enligt regleringsbrevet disponerar Konkurrensverket en anslagskredit om 324 tkr. Under 2020 har Konkurrensverket inte utnyttjat anslagskrediten. Anslaget är räntebärande.

Not 30 Uo 24 1:19 Finansiering av rättegångskostnader (Näringsdepartementet) ap.2 Finansiering av rättegångskostnader (ram)

Enligt regleringsbrevet disponerar Konkurrensverket en anslagskredit om 1 800 tkr. Under 2020 har Konkurrensverket inte utnyttjat anslagskrediten. Anslaget är icke räntebärande.

Beställningsbemyndiganden

Not 31 Uo 24 1:14 Konkurrensforskning ap.1 Konkurrensforskning (ram)

Bemyndiganden avser bidrag för konkurrens- och upphandlingsforskning som Konkurrensverket har tagit beslut om till och med 2020 som ska betalas från och med 2021 och framåt. Med anledning av att det tilldelade anslaget var lägre än förväntat reducerades Konkurrensverkets möjligheter till att bedriva ny forskning under 2020. Detta då drygt 7 100 tkr av 2020 års forskningsmedel redan var låsta till pågående forskningsprojekt. Konkurrensverket tog, som en följd av detta, under 2020 inte emot några nya ansökningar för forskningsbidrag. Detta resulterade i att det utestående åtagandet för 2020 blev lägre än förväntat och belastade det tilldelade bemyndigandet med mindre än 75 %. För 2021 och framåt beräknas forskningsverksamheten att bedrivas enligt plan.

Stockholm 22 februari 2021

Jag intygar att årsredovisningen ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat samt av kostnader, intäkter och myndighetens ekonomiska ställning.

Rikard Jermsten
Generaldirektör

Adress 103 85 Stockholm
Telefon 08-700 16 00
konkurrensverket@kkv.se

www.konkurrensverket.se